

**GENÇLİK KAMPLARININ
PROGRAM SORUMLULARI
TARAFINDAN REKREASYONEL
AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ**

**Ömer POLAT
Batman Üniversitesi
Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalı**

**T.C.
BATMAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**GENÇLİK KAMPLARININ PROGRAM SORUMLULARI TARAFINDAN
REKREASYONEL AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ**

**Ömer POLAT
YÜKSEK LİSANS TEZİ
Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalı**

**Mayıs-2019
BATMAN
Her Hakkı Saklıdır**

T.C.
BATMAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ KABUL VE ONAYI

Dr. Öğr. Üyesi. Zühal KILINÇ danışmanlığında Ömer POLAT tarafından hazırlanan “Gençlik Kamplarının Program Sorumluları Tarafından Rekreatif Açısından Değerlendirilmesi” adlı tez çalışması 17/05/2019 tarihinde aşağıdaki jüri üyeleri tarafından oy birliği ile Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Rekreatif Yönetimi Anabilim Dalı’nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

Başkan

Doç. Dr. Burak GÜNER

Üye (Danışman)

Dr. Öğr. Üyesi Zühal KILINÇ

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Nevzat DİNÇER

İmza

[Signature of Burak Güner]

[Signature of Zühal Kılınç]

[Signature of Nevzat Dinçer]

Yukarıdaki sonucu onaylarım.

[Signature of Ferhat Korkmaz]
Doç. Dr. Ferhat KORKMAZ
Enstitü Müdürü

TEZ BİLDİRİMİ

Bu tezdeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini ve tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

DECLARATION PAGE

I hereby declare that all information in this document has been obtained and presented in accordance with academic rules and ethical conduct. I also declare that, as required by these rules and conduct, I have fully cited and referenced all material and results that are not original to this work.

Ömer POLAT

YEMİN BELGESİ

BATMAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

BATMAN

BATMAN Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmenliğine göre hazırlamış olduğum “Gençlik Kamplarının Program Sorumluları Tarafından Rekreatyoneel Açıdan Değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans tezimin içerdiği yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı ve bu tezi Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünden başka bir bilim kuruluna akademik gaye ve unvan almak amacıyla vermediğimi beyan ederim.

17/05/2019
Ömer POLAT

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GENÇLİK KAMPLARININ PROGRAM SORUMLULARI TARAFINDAN REKREASYONEL AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Ömer POLAT

**Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalı**

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Zühal KILINÇ

2019, 84 Sayfa

Jüri

Dr. Öğr. Üyesi Zühal KILINÇ

Doç. Dr. Burak GÜRER

Dr. Öğr. Üyesi Nevzat DİNÇER

Bu çalışmada gençlik kamplarının program sorumluları tarafından rekreasyonel açıdan değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Gençlik kamplarının, gençler için farklı kültürleri bir arada yaşayarak öğrendikleri ve paylaştıkları alanlar olarak hayatlarında önemli bir doruk noktası olacağı düşünülmektedir. Bu nedenle, gençlik kamplarının uygulayıcısı olan program sorumluları tarafından rekreasyonel açıdan değerlendirilmesi, gençlik kamplarının rekreasyona olan katkılarının tespiti hususunda önemli görülmektedir.

GSB'ye bağlı gençlik kamplarında görev yapan BESYO'dan mezun program sorumlularının içinde araştırmaya gönüllü olarak katılan 10 program sorumlusu araştırmanın katılımcılarını oluşturmaktadır.

Araştırmacı nitel veri toplama tekniklerinden görüşme yöntemini kullanmıştır. Araştırmaya veri toplamak için 5 sorudan oluşan bir görüşme formu kullanılmıştır. Ayrıca program sorumluları hakkında bilgi toplamak için araştırmacı tarafından hazırlanan 'bilgi formu' kullanılmıştır. Verilerin çözümlenmesi için 'betimsel analiz' yöntemine başvurulmuştur. Araştırma sonuçlarına göre gençlik kamplarının rekreasyonel açıdan bireysel ve toplumsal faydalarının olduğu, katılımcılar üzerinde kişisel ve kültürel gelişimlerini olumlu etkilediği, sanatsal becerilerin edinilmesinde, liderlik becerilerinin ortaya çıkmasında katkılarının olduğu ve katılımcılarda serbest zaman değerlendirme alışkanlıklarının kazanılmasında etkili olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Gençlik kampları, program sorumluları, rekreasyon

ABSTRACT**MASTER THESIS****RECREATIONAL EVALUATION BY THE PROGRAM MANAGERS
OF YOUTH CAMPS****Ömer POLAT****Batman University Institute of Social Sciences****Department of Recreation Management****Advisor: Dr. Öğr. Üyesi Zühal KILINÇ****2019, 84 Pages****Jury****Dr. Öğr. Üyesi Zühal KILINÇ****Doç. Dr. Burak GÜRER****Dr. Öğr. Üyesi Nevzat DİNÇER**

In this study, it is aimed to evaluate youth camps from recreational perspective by programme keepers. Youth camps are thought to be an important climax for the life of youths especially living together is helping them to learn different cultures and it give them chance to share different areas. Because of this it is important the evaluation should be done by programme keepers who are carrying out the youth camps. This is especially important for the research of youth camps recreational perspective.

Ten volunteer programme keepers compose the participants of the evolution from other programme keepers who graduated from school of physical education and sports and still working in youth camps bounded to ministry of youth and sports.

Researcher has used negotiation method from phenomenological research methods. Five forms are used for collecting information for research, moreover for collecting information about programme keepers researcher has made information forms. Descriptive analysis is used for data analysis. According to the research results for recreational perspective youth camps are important both for social and personal evolution. They are also important in some other ways such as having positive effect on participants personal and social evolution, helping them to have art ability, helping them to bring out their leadership ability and finally youth camps help participants to learn how to use their free time effectively.

Keywords: Youth camps, program managers, recreation

ÖNSÖZ

Hedeflerimi gerçekleştirmek üzere çıktığım bu yolda, akademik hayatımın önemli aşamalarından biri olan Yüksek Lisans eğitiminin sonuna gelmiş bulunmaktayım. Ülkeme ve milletime yararlı bir birey olmayı ilke edinerek, yapmam gerekenlerin farkında olarak;

Yüksek lisans eğitimimin her döneminde bilgisi, alakası, anlayışı ve yardımlarını hiçbir zaman esirgemeyen, birlikte çalışmaktan gurur duyduğum danışman hocam Sayın Zühal KILINÇ'a, ve eğitimimin her aşamasında desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen arkadaşım Ali BİLGİÇ'e, tezimi yazmam konusunda beni sürekli olarak destekleyip cesaretlendiren arkadaşlarıma, yüksek lisans eğitimim ve tez aşamasında bilgi ve birikimleriyle üzerimde emeği bulunan bütün hocalarıma, çalışmama yönelik verilerin toplanmasında katkı sağlayan Gençlik ve Spor Bakanlığı Gençlik Kampları ailesine tüm içtenliğimle teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca hayatımın her döneminde yanımda olan ve desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen, bugünlere gelmemde büyük pay sahibi olan anneme ve aileme çok teşekkür ediyorum.

Ömer POLAT

BATMAN 2019

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
ÖNSÖZ	vi
İÇİNDEKİLER	vii
ÇİZELGELER LİSTESİ	ix
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	x

1. GİRİŞ.....1

1.1. Problem Durumu	2
1.1.1. Araştırmanın Alt Problemi	2
1.2. Araştırmanın Amacı.....	3
1.3. Araştırmanın Önemi	3
1.4. Araştırmanın Sınırlıkları	3
1.5. Araştırmanın Varsayımları.....	4

2. KAYNAK ARAŞTIRMASI 5

2.1. Rekreasyon Kavramı	5
2.1.1. Rekreasyonun Tanımı	5
2.1.2. Rekreasyonun Gelişimi	6
2.1.3. Rekreasyon Faaliyetlerinin Gelişiminde Etkili Olan Faktörler	8
2.1.4. Rekreasyonun Özellikleri.....	21
2.1.5. Rekreasyon Gereksinimi ve Yararları.....	23
2.1.6. Rekreasyon Faaliyetlerinin Sınıflandırılması	24
2.1.6.1. Mekânsal Açıdan Rekreasyon Çeşitleri	25
2.1.6.2. Etkinliklere Katılım Durumuna Göre Rekreasyon	25
2.1.6.3. Katılımcıların Yaş Düzeylerine Göre Rekreasyon	26
2.1.6.4. Katılımcıların Sayısı Bakımından Rekreasyon.....	26
2.1.6.5. Fonksiyonel Açıdan Rekreasyon	26
2.2. Gençlik Kampları	27
2.2.1. Gençlik Kamplarının Tanımı.....	27
2.2.2. Gençlik Kamplarının Amaçları	28
2.2.3. Gençlik Kamplarının Tarihçesi	28
2.2.4. Gençlik Kampı Aktiviteleri.....	29
2.2.5. Gençlik Kamplarında Yönetim ve Liderlik.....	29
2.2.6. Gençlik Kampı Tesisleri ve Kamp Programları	31

3. MATERYAL VE YÖNTEM	37
3.1. Araştırmanın Modeli.....	37
3.1.1. Araştırmanın Katılımcıları (Örnekleme)	38
3.2. Katılımcıların Profili.....	39
3.3. Araştırmacının Rolü.....	39
3.4. Veri Toplama ve Görüşme Formunun Hazırlanması	40
3.5. Verilerin Çözümlemesi	41
3.5.1. Verilerin Kodlanması	42
3.5.2. Temaların Bulunması	42
3.6. Geçerlilik ve Güvenirlilik	43
4. BULGULAR VE YORUMLAR.....	45
4.1. Toplumsal ve Bireysel Fayda Temasına İlişkin Bulgular ve Tartışma.....	45
4.2. Rekreatyoneel Aktiviteler ve Yararları Temasına İlişkin Bulgular ve Tartışma	52
4.3. Alternatif Etkinlikler Temasına İlişkin Bulgular ve Tartışma	58
4.4. Temel Kazanımlar Temasına İlişkin Bulgular ve Tartışma	60
4.5. Adaptasyon Temasına İlişkin Bulgular ve Tartışma	65
5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	70
KAYNAKLAR	74
EKLER	81
ÖZGEÇMİŞ.....	85

ÇİZELGELER LİSTESİ

Çizelge 3.2. Katılımcıların kişisel bilgileri.....	39
Çizelge 3.4. Katılımcıların ses kayıt bilgisi.....	41
Çizelge 4.1. Toplumsal ve bireysel fayda.....	46
Çizelge 4.2. Rekreatif aktivite ve yararları.....	52
Çizelge 4.3. Alternatif etkinlikler.....	57
Çizelge 4.4. Temel kazanımlar.....	59
Çizelge 4.5. Adaptasyon.....	64

SİMGELER VE KISALTMALAR

BESYO	: Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu
BM	: Birleşmiş Milletler
CEDAW	: Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi
GHGM	: Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü
GSB	: Gençlik ve Spor Bakanlığı
SHÇEK	: Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu

1.GİRİŞ

Toplum içerisinde, özellikle gençlerde gördüğümüz birçok problem hem ülke, hem aile, hem de eğitimciler olarak karşı karşıya kalınan ve yaşam kalitesini olumsuz yönde etkileyen tehditler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda serbest zaman anlayışı içinde rekreasyon programları tüm bu sorunları önleyecek ve yaşam kalitesini arttıracak önemli bir alternatif yaklaşım olarak düşünülmelidir (Çelebi ve diğ. 2012).

Serbest zaman insanın hayatını idame ettirebilmek için yapmak zorunda olduğu işlerinden geriye kalan zaman dilimidir. İnsanların; yeme, uyuma gibi biyolojik ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kendilerine ayırdıkları zaman dilimleri ve çalışma saatleri dışında kalan bu zamanlarını değerlendirmek için özgür iradeleriyle seçtikleri ve belirli kurallara bağlı olmayan etkinliklere serbest zaman etkinlikleri denir (Karlı ve diğ. 2008).

Serbest zaman, zorunlu işlerin yapıldığı zamandan arta kalan vakit ve insanın kendi seçtiklerini yapabileceği zamandır (Leither ve Leither, 1989). Büküşoğlu ve Bayturan (2005)'a göre; serbest zaman etkinlikleri bireye kişilik kazandırmaktadır. Kişiye kendini bulma ve verimli olma imkânı sağlamaktadır. Bireyin zorunlu çalışmaları dışında olan ve kullanma şeklinin tamamen özgür olduğu serbest zamanlarında, rekreasyon (serbest zaman faaliyetleri) gelişmiş olan toplumlarda hedefe ulaştıracak bir araç olmaktan çıkıp bir amaç haline gelmiştir.

Rekreasyon, insanların zorunlu ihtiyaçlarını yerine getirdikten sonra kendilerine kalan serbest zamanlarında özgür iradeleriyle seçerek gönüllü olarak gerçekleştirdikleri etkinliklere denmektedir (Kaba, 2009)

Türkiye’de gençlerin serbest zamanlarını değerlendirmelerine yardımcı olan ve gençlere yol gösteren resmi bir kurum bulunmaktadır. Bu kurum Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğüdür. GHGM, gençlerin serbest zamanlarını sosyal ve kültürel faaliyetlerle değerlendirmelerini sağlamak amacıyla faaliyetlerin yürütüldüğü bir birimdir. GHGM, gençlik alanında çalışan tek kamu kuruluşudur. GHGM, gençlerin, öğrenim zamanları dışında serbest zamanlarını değerlendirmeleri amaçlı çeşitli dönemlerde gençlik kampları düzenlemektedir. Gençlik kampları, gençlerin, sağlıklı, mutlu ve birlikte yaşamayı bilen iyi ahlaklı, kişilik sahibi, yaratıcı, üretken, ulusal ve kültürel değerler ile demokratik yaşamın gerektirdiği

davranışları benimseyen, vatanını ve milletini seven sorumluluk sahibi bir birey olarak yetişmelerine katkı sağlamayı hedeflemektedir. Gençlik kampları sayesinde binlerce genç, yeni arkadaşlıklar edinmekte, bu arkadaşlarıyla paylaşımlarda bulunmakta ve Türkiye'nin tarihi ve kültürel değerlerini yakından tanıma fırsatı bulmaktadır. Gençlik kampları, gençlere yeni yaşam deneyimleri kazandırıp, farklı fikir ve anlayışlarla tanışarak kişisel birikimlerini zenginleştirmekte, ortak zaman ve mekânları diğer arkadaşları ile paylaşımlarını, ekip çalışmaları içerisinde eksikliklerini görmelerini ve yeteneklerini keşfetmelerini sağlamaktadır (Çoşkuner, 2009).

Gençlik kampları, gençlerin, Türkiye'nin tarihini, kültürel ve milli değerlerini yakından tanıma fırsatları bulması, bölgeler arası kültürel kaynaşmanın sağlanması, farklı kültürlerden kişilerin bir araya gelmeleri ve beraber vakit geçirmeleri sağlamak için yapılmaktadır. Bu kamplar, Gençlik Kampları Dairesi Başkanlığının belirlediği yaş gruplarına göre yapılmaktadır. Gençlik Kampları Dairesi Başkanlığı bünyesinde; 12-15 yaş grubu gençler için deniz(mavi) kampları, 16-22 yaş grubu gençler için de doğa(yeşil) kampları yapılmaktadır. Düzenlenen bu kamplar tamamen ücretsizdir. Kamplar genel itibarıyla yedi gün sürmektedir. Ancak her yıl planlamaya göre değişebilmektedir. Gençler doğa, deniz ve kış kamplarından sadece bir defa yararlanabilmektedirler. Gençlik kamplarında yapılan aktiviteler, kampın türü ve bulunduğu coğrafi bölgenin özelliklerine göre farklılık gösterebilmektedir(<https://genclikkamplari.gsb.gov.tr/Index.aspx> erişim tarihi: 29.04.2019).

1.1. Problem Durumu

Gençlik kamplarının, program sorumluları tarafından rekreasyonel açıdan değerlendirilmesi ne şekildedir?

1.1.1. Araştırmanın Alt Problemi

- Gençlik kamplarının ve kamp programlarının program sorumluları tarafından değerlendirilmesi ne şekildedir?
- Gençlik kamplarında yapılan aktivitelerin özelliklerine göre, program sorumluları tarafından rekreasyonel sınıflandırılması nasıldır?
- Kampların programlarında başka ne tür aktiviteler olmalıdır ?

- Kamp programının sonunda kampçılarının elde ettikleri kazanımlar nelerdir?
- Kampçılarının kamp hakkındaki görüşleri nelerdir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı ülkemizde uygulanmakta olan Gençlik ve Spor Bakanlığınca düzenlenen gençlik kamplarının program sorumluları tarafından rekreasyonel açıdan değerlendirilmesini sağlamaktır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, gençlerin serbest zamanlarını çeşitli sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerle verimli ve etkili değerlendirmelerini, yeni arkadaşlıklar kurarak kaynaşmaları ve aynı zamanda yaşayarak öğrenmeleri için gençlik kamplarını organize etmektedir. GHGM bünyesindeki gençlik kampları toplumun her kesiminden gençlere bilgi, beceri ve yaklaşımlar konusunda olanaklar sunmaktadır. Gençlik kamplarının, gençler için farklı kültürleri bir arada yaşayarak öğrendikleri ve paylaştıkları alanlar olarak hayatlarında önemli bir doruk noktası olacağı düşünülmektedir.

Araştırma sonucunda, gençlik kamplarında görev alan program sorumluları gençlik kamplarının rekreasyona olan katkılarının tespit edilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca serbest zamanların kaliteli bir şekilde değerlendirilmesi ve rekreasyona olan katkıları tespiti hususunda gençlik kamplarının önemi anlaşılabacaktır.

Bu nedenle, gençlik kamplarının uygulayıcısı olan program sorumluları tarafından rekreasyonel açıdan değerlendirilmesi önemli görülmektedir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Bu araştırma Gençlik ve Spor Bakanlığı Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü Gençlik Kampları Dairesi Başkanlığınca düzenlenen gençlik kamplarıyla (doğa kampları uygulamasıyla) sınırlandırılmıştır.

2. Bu araştırma Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesinde bulunan Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bağlı Gençlik Kampları Dairesince düzenlenen Gençlik kamplarında

program sorumlusu olarak görev yapan Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Bölümünden mezun olmuş ve kamplarda en az 5 yıllık görev yapmış kişiler ile sınırlandırılmıştır.

3. Bu araştırma Gençlik ve Spor Bakanlığı Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü Gençlik Kampları Dairesi Başkanlığınca 2017-2018 yılları arasında 1 hafta süreyle yapılan gençlik kamplarını kapsamaktadır.

1.5. Araştırmanın Varsayımları

Araştırmada aşağıdaki varsayımlardan hareket edilmiştir:

- Seçilen örneklem grubunun evreni temsil etmede yeterli olduğu,
- Belirlenen örneklem grubuna uygulanan görüşme formunun geçerli ve güvenilir olduğu,
- Görüşme formunda yer alan soruların araştırmanın amacına uygun olduğu,
- Katılımcıların görüşme formundaki sorulara, görüşme esnasında içtenlikle cevap vereceği varsayımlarından hareket edilmiştir.

2. KAYNAK ARAŞTIRMASI

2.1. Rekreasyon Kavramı

2.1.1 Rekreasyonun Tanımı

Rekreasyonun kelime kökeni, dinlendirmek, eğlendirmek, canlandırmak, hayat vermek, eğlenmek anlamına gelen İngilizce “Recreate”, Fransızca “Recreer” fiillerinin isim şeklidir (Sağcan, 1986) ve Latince “Yenilenme, tazelenme” anlamındadır. Bu anlamıyla rekreasyon, çalışma faaliyetleri ile tükenen bedensel ve zihinsel kaynakların “Yeniden yaratılması” amacını taşır (Hacıoğlu ve diğ., 2009).

Rekreasyon, çoğu zaman çalışmanın zıttı olarak görülmüş (Butler, 1940) ve sıklıkla serbest zaman yerine kullanılmıştır. Rekreyonun tanımlanmasına yönelik ilk çabalarda, serbest zaman vurgusu ön plana çıkmıştır. Rekreyon için serbest zamanlarda yapılan arayışlar ifadesi tercih edilmiştir (Tribe, 2011). Rekreyonu tanımlama çabalarında, rekreasyona aktivite olarak bakan yaklaşımlar da söz konusudur. Rekreyon, serbest zaman sürecinde esas itibarıyla zevk ve tatmin için gönüllü olarak yapılan aktivitelerdir. Rekreyon ile serbest zaman arasındaki en temel fark, birinin aktivite diğeri ise zaman ile ilgili olmasıdır (Mc Lean ve diğ., 2008). Bir başka tanımda ise rekreasyon, birçok kişinin sınırlı serbest zamanlarındaki aktiviteleri (Butler, 1940) olarak tanımlanmıştır. Rekreyon kelimesi, geniş anlamda “Oyun” içerir (Butler, 1940) ve rekreasyona Latince “Homo ludens” oyuncu insan bağlamında programlar, etkinlikler, geleneksel ve kurumsal faaliyetler çerçevesinde bakılmaktadır (Torkildsen, 1999).

Çıkış noktası olarak oyunu temel alan tanımlama yaklaşımların da rekreasyon, oyun ve serbest zamanın kaynaşması ile oluşmuş bir olgu olduğu ve yenilenme, canlanma; restorasyon, onarma anlamlarını içerdiği belirtilir (Mc Lean ve diğ., 2008). Rekreyonu tanımlama çabalarında serbest zamanı değerlendirme ve yapılan aktivite, etkinlikler dışında rekreasyondan sağlanan fayda ve motivasyonların göz önünde tutulduğu tanımlar da mevcuttur (Karaküçük, 2012).

Rekreasyon, insanların sınırlı yaşam süresinde, yapmak zorunda olduğu davranışlar dışında kalan zaman diliminde (Serbest zamanda), gönüllü olarak katıldıkları ve doyum sağladıkları etkinliklerdir (Hazar, 2014). Rekreyon kişinin yapmak istediği

aktiviteyi denemesidir. Psikolojik anlamda rekreasyon, insani duygularla ilgilidir ve rekreasyon aktivitesi sonucunda ilham verici bir deneyim ortaya çıkar. Genellikle içsel amaçlar için gönüllü seçilen ve dışardan belli derecede zorlama, rahatsızlık, hatta acı ve tehlike olsa dahi zevklidir. Rekreasyon aktivitelerine katılımdan dolayı ortaya çıkan duygusal durum, sosyal durum, profesyonel iş alanı, başlı başına bir iş olarak kabul edilebilir (Mc Lean ve diğ., 2008).

Bireysel ve sosyal değer olarak rekreasyon ise kendini ifade etmenin, serbest bırakmanın ve yaşamda tatmine ulaşmanın yolu olarak tanımlanmıştır. “Bireylerin beğenisi bakımından doyurucu ruhsal ve bedensel yenilenme amacını taşıyan aynı zamanda bireyin sosyal kültürel ekonomik ve fizyolojik olanakları ile bağımlı serbest zaman kullanımlarını içeren eylem ya da eylemlerdir” (Karaküçük, 2012).

Tarihsel olarak rekreasyon, aydınlanma zamanı, ağır bir işten sonra deşarj olunması ve işe zinde dönmek için dinlendirici, gönüllü katılım aktiviteleri olarak kabul edilirdi. Bu bakış açısı, bugün iki sebepten dolayı eksik görülmektedir. Birincisi, modern çağdaki işler daha az fiziksel zahmet gerektirmektedir. İkincisi ise rekreasyon tanımında, çalışan kişiler kast edilmekte, gitgide sayıları artan emekliler gibi gruplar dikkate alınmamakta ve hayatı anlamlı hale getirmesi için kimin rekreasyon ihtiyacı var olduğu konusu askıda kalmaktadır (Mc Lean ve diğ., 2008).

Yukarıdaki açıklamalar dikkate alındığında rekreasyon, literatürde çok farklı biçimlerde tanımlanabilmektedir. Rekreasyon tanımında başlangıç noktası, “Serbest zaman” olarak ele alınmıştır. Daha sonra tanıma, harekete yönelik aktiviteyle ilgili unsurlar da ilave edilmiş, olaylar ve katılım konuları özellikle vurgulanarak çeşitli tiplerdeki aktivite özellikleri arasında bir ayrım yapılarak tanımlama çabaları görülmüştür. Bu tespite, aktiviteden elde edilen kişisel ve toplumsal doyum unsurları da eklenebilir. Rekreasyon tanımlarına çalışma, serbest zaman, katılımcıların motivasyonları ve toplumun sosyal özellikleri dikkate alınarak farklı anlamlar yüklendiği görülmektedir (Karaküçük, 2012).

2.1.2. Rekreasyonun Gelişimi

Tarihin her döneminde çalışma zamanı bireyleri yıpratırken, çalışmadışı zaman ise bireyin kendisi için bir şeyler yaparak yenilenmesine güç tazelemesine ve hayata

yeniden başlamasına imkân vermiştir. Bu yüzden bireyler çalışma zamanına verdikleri önemin yanı sıra çalışma dışı zaman kullanımına da ayrı bir önem vermektedirler. Çalışma dışı zamanın kullanımı rekreasyon kavramının ortaya çıkmasını sağlamış ve insanlar ilerleyen zamanda bu kavramı daha da geliştirerek zenginleştirmiştir (Soyer ve Can, 2003).

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulması, Türk toplumunun rekreasyonel yaşamında yeni bir dönemin başlangıcı olarak kabul edilmektedir. Tatil kavramının çalışan kesim ile birlikte toplumda yaygınlaşması, gelir düzeyinin artması, ulaşım ve haberleşmedeki yenilikler, eğitim imkânlarının artması, dışa açılma gibi sebepler çalışma dışı zaman içinde serbest zamanın kullanılması ve değerlendirilmesinin gerekliliği sonucunu ortaya çıkarmıştır. Karaküçük (2012), rekreasyonun ortaya çıkmasının nedenlerini sosyal ve ekonomik faktörleri dikkate alarak sıralamıştır. Bunlar:

- Ekonomik verimlilik ve çalışma şartlarındaki gelişimler,
- Gelir düzeylerinin artması,
- Kentleşme,
- Nüfus oranındaki artış ve hareketlilik,
- Teknolojideki değişim,
- Kitle iletişim araçlarının etkisi, reklamlar ve propagandalar,
- Kültürel etkiler,
- Eğitim seviyesi,
- Çevre bilinci,
- Yeni sağlık bilincindeki değişimler ve istekler,
- Değerlerdeki değişimler,
- Siyasal otorite ve diğer kurumların etkileri,
- Eğlence hareketinin etkisi,
- Doğal zenginliklerin etkisi,
- Mobilite,
- Araç-gereç ve malzemenin teşviki ve
- Rekreasyonel merkezlerin ve rekreasyon işletmelerinin yaygınlaşmasıdır.

2.1.3. Rekreasyon Faaliyetlerinin Gelişiminde Etkili Olan Faktörler

Rekreasyon, serbest zamanın etkin ve yararlı kullanımı olarak değerlendirildiğinde; serbest zamanların artmasını sağlayan unsurların aynı zamanda rekreasyonun gelişmesini de etkilediği söylenebilir. Bununla birlikte çalışmanın (işin) anlamı ve sosyokültürel yapı değiştikçe, rekreasyonun ifade ettiği anlamın da değişmesi kaçınılmaz bir sonuç olarak karşımıza çıkabilmektedir. Bu bölümde, modern anlamda, rekreasyonu etkileyen unsurlar ve rekreasyonu etkileme biçimleri irdelenecektir (Kayıkçı, 2007).

Kent Yaşamı:

İnsanoğlunun toplayıcılıktan tarıma ve hayvancılığa geçişi ile yerleşik yaşam düzeni başlamıştır. Yerleşik yaşamda en önemli ölçüt, ilk başlarda verimli topraklar ve uygun doğa koşullarıdır. Eski Yunan ve Roma dönemlerinde ekonomik gelişmelere bağlı olarak zenginleşen insanlar, yerleşim yerlerinin güvenliği için etrafını surlarla çevirmiştir. Duvarlar arkasındaki düzenin sağlanabilmesi için kuralların konulmasıyla, kentler inşa edilmeye başlanmıştır. Kentler, toplumsal, siyasal, yönetsel, ekonomik alanın tüm vatandaşları için var olduğu yaşam alanı olarak düzenlenmiştir (Akkoyunlu, 2007).

Antik çağda çalışma ev içindedir ve kamusal alan özgürlük alanıdır. Günümüz modern toplumunda ise bu durum tam tersidir. Çalışma alanı kamu, özgürlük alanı ise evdir (Gorz, 2007). Eski Yunan kenti, düşüncenin ve uygarlığın beşiği olmuştur. Düşüncenin gelişimi ile kentte değişime ve dönüşüme uğramıştır. İlk başta dinin etkisinde biçimlenen kent, daha sonra bilimin, laik düşüncenin ve demokrasinin gelişmesiyle daha eşitlikçi ve dünyevi bir yapıya kavuşmuştur. Böylece düşüncenin gelişmesi ve dönüşmesiyle, kent de değişmiş ve dönüşmüştür (Kayıkçı, 2007).

Endüstrileşme ile birlikte, kent yakınlarına büyük üretim tesislerinin inşa edilmesi (Hacıoğlu ve diğ., 2009) sonucu, Batı dünyasının her tarafında, kırsal yörelerden kent merkezlerine yönelik nüfus göçü söz konusu olmuştur. Çünkü fabrika ücretleri, genellikle küçük yerel endüstri veya tarım ücretlerinden yüksektir. Daha fazla gelir elde etmek istemenin yanı sıra politik huzursuzluk, inançlar, sosyal ayrımcılık, kıtlık gibi olumsuz sebepler de insanları göç etmeye yönlendirmiştir. Tarım sektöründeki teknolojik yenilikler ve kişilerin kendi işlerinde uzmanlaşmaları sonucu kentler, insanlara serbest zaman yaratarak özgürleşmelerini sağlayan alanlar olarak gelişmiştir (Haviland, 2002).

Kentleşme, dar anlamda kent sayısının ve kentte yaşayan insan popülasyonunun artmasıdır. Kentsel popülasyon ya da kentsel nüfus, kentteki doğum sayısının ölüm sayısından fazla olması; aynı zamanda kırsal alanlardan kente yönelik göçlerle artar. Kentleşme, itici, iletilici ve çekici güçlerin etkisi altında oluşan ve değişen bir nüfus hareketidir. Tanımdaki itici unsurlar, kırsal alanda yaşayan kişileri, yaşam alanlarından ve işlerinden koparan unsurlardır. İletici unsurlar ise, kırsal alandan kopan nüfusu, kentlere ve büyük özerk alanlara taşıyan ulaştırma sistemindeki gelişmelerdir. Çekici unsurlar ise kırsal alandan ayrılan ya da ayrılmaya hazır kişileri, kentlere doğru çeken ekonomik ve toplumsal etmenlerdir (Keleş, 1993).

Bu çekicilikler arasında kentler de eğlence ve dinlence olanaklarının bolluğundan söz edilebilir (Tezcan, 1977). Kent veya şehir, medeni yaşamın ve sosyo-kültürel etkinliklerin yaygınlaştığı ve boş vakit kavramıyla oluşan; hafta sonu tatillerinin getirdiği tiyatro, sinema gibi sosyal mekânların, oldukça gelişme kaydettiği alanlardır. Yani kent, insanların hem çalıştığı hem de boş vakitlerini bir takım sosyal etkinliklerle değerlendirdiği mekânlar haline dönüşmüştür (Ören, 2013). Kentlerde doğaya uyum sağlamaktan ziyade, kentin diğer sakinleriyle birlikte uyumlu yaşamak önemlidir. Kentlerin büyümesi ve gelişmesi, kitlesel eğitimin yanında, fikir ve bilgi alışverişini de kolaylaştırır. Bu durum, bireylerin düşünsel gelişimine katkı sağlar (İçöz, 2005).

İlk başlarda özgürleşme alanı olarak algılanan kentler, zaman içerisinde değişime uğramıştır. Kent nüfusunun artması, sanayinin gelişmesi beraberinde bazı sorunların doğmasına neden olmuştur. Kent ortamının neden olduğu bu sorunlar, rekreasyonla ilişkilendirilerek aşağıda sıralanmaktadır (Karaküçük, 2012):

- Kentleşme ile birlikte insanların barınma ihtiyaçları artar. Bunun sonucunda konut sayısında artış olur ve böylelikle kent içindeki rekreasyonel alanlar, giderek azalır; doğadan ve doğallıktan uzaklaşılır. Kentlerin büyümesiyle kalabalık ve güvensiz bir ortam oluşmuş, stres başlamış, birçok bina inşa edilmiş ve doğal rekreasyon boşlukları başka amaçlar için kullanılmıştır.
- Teknolojik araçlara bağlı olarak yoğun çalışma saatleri, katı iş disiplini, kişiler üzerinde hareketsiz ve monoton yaşam tarzı yaratmaktadır.
- Kentin gürültüsü, yoruculuğu ve kirliliği ile insan bunalmaktadır.

- Kentlerin büyümesi çalışma yeri ile ikamet yeri arasındaki mesafenin artmasına sebep olmaktadır. Güç şartlarda gerçekleştirilen zorunlu bu yolculuklar, insanların üzerinde ayrı bir baskı yaratmaktadır.
- Endüstrileşme sonucu kentlerdeki nüfusun artması, burada yaşayan insanların rekreasyon ihtiyacını da artırmaktadır.

Kentlerin sağlıklı ortamlarında sürdürülmeye çalışılan yaşam, insanları psikolojik ve sosyal sorunlarla karşı karşıya bırakmaktadır. Bu sorunları azaltmak amacıyla parklar, spor tesisleri ve oyun alanları rekreasyon etkinlikleri için düzenlenmektedir. Kentlerde yaşayanlar, kentsel yaşamın monotonluğundan ve sıkıcılığundan kaçma arzusuyla turizm ve rekreasyon faaliyetlerine yönelmektedirler. Diğer bir ifadeyle, ağır kent yaşam koşulları, insanın doğaya yönelmesine; dolayısıyla turizm ve rekreasyon hareketlerinin hızlanmasına neden olmaktadır (Hacıoğlu ve diğ., 2009).

Gelişmiş Batılı ülke toplumları hızlı şekilde kentleşmişlerdir. Bu hızlı kentleşme sonucu, batılı insan serbest zamanlarında açık hava rekreasyonlarından yoksun şekilde yaşam sitiline sahip olmuştur. Bu insanların birçoğu, yüksek gelirli, fakat zaman fakiridirler. Vahşi çevreyi ve vahşi yaşamı televizyon programlarından ve seyahat dergilerinden görmektedirler. Kentler, insanları doğal ortamdan uzaklaştırarak izole bir yaşam oluşturmaktadır. Bu izole yaşam, kent içinde veya kent yakınlarındaki güvenli sitelerde daha da fazladır. Kentlerde mahalle, sokak kavramları, yerlerini güvenli sitelere terk etmektedir. Bu siteler, insanlara izole bir hayat sağlamakla birlikte; kentin içerisinde yer alan küçük vahalar gibi insanların ihtiyaçları olan güvenli barınma, sosyal donatılar ve doğal çevre ile uyumlu yeni yaşam alanları yaratılmasını sağlamaktadır. Bir sosyal statü belirtisi olarak görülmeye başlanan güvenli siteler, kentlerde hızla çoğalmakta ve belirli bir oranda kentin olumsuz etkileri azaltılmaya çalışılmaktadır (Alver, 2010).

Tiyatrolar, sinemalar, müzeler ve benzeri kültürel faaliyetlerin yaygın olduğu kentsel alanlar hem kentli eğitimli nüfusun hem de reklam ile etkilenen nüfusun rekreatif etkinlik alanlarıdır. Kentler, fiziki şartları ve zorlukları ile insanların doğaya özlem duymasına ve kent dışı rekreatif faaliyetlere katılımına yönlendirmekte; bir yandan da kültürel özellikleri barındırmasından dolayı, rekreatif faaliyetlere katılım için cazibe merkezleri olmaktadır (Karaküçük, 2012).

Çalışma Yaşamı:

“Çalışma kavramı, insanın bedensel veya zihinsel güçlerini ve yeteneklerini, belli bir ücret karşılığında, ulaşmak istenen bir amaca yönelik olarak planlı bir şekilde kullanabilme faaliyetidir. Bu bağlamda ele alındığında, ekonomik anlamda, insanın, bir işin yapılabilmesi için gerekli olan araçları kullanarak ekonomik bir malı üretmek amacıyla harcadığı bir güç ile yaptığı faaliyetler zinciri” çalışma olarak görülmektedir (Ören, 2013).

Birçok düşünür, serbest zaman aktivitelerini yani rekreasyonu, çalışmanın tam tersi olarak görmekte; çalışma ile ilişkisinin olmadığını düşünmektedir. Bazı düşünürler ise, çalışma ile rekreasyonu ilişkilendirmekte ve aşağıdaki iki teoriyi ileri sürmektedirler (Aytaç, 2005):

- **Telafi Edici Teori (Compensatory Theory):** Bu teoriye göre serbest zaman, çalışma–işten etkilenmektedir. Çalışma koşullarındaki tekrarlı işler, işin sıkıcılığı, stresi ve fiziksel efor, çalışan kişiler üzerinde olumsuzluklar meydana getirmektedir. Bu olumsuzluklar, serbest zaman etkinlikleri ile telafi edilir. Yani iş koşullarının oluşturduğu olumsuzluklar, rekreatif etkinliklerle giderilmeye çalışılır. Bu etkinlikler ise işin tam tersini sağlayacak şekildedir. Diğer bir ifade ile serbest zaman etkinlikleri, çalışmanın insan üzerindeki olumsuz ruhsal, fiziksel zorlamalarını gidermek üzere bir araç olarak kullanılmaktadır. Böylece dinlenen çalışanların üretim faaliyetine daha etkin katılması hedeflenmektedir (Aytaç, 2005).
- **Yayıma Teorisi (Spillover Theory):** Bu teoriye göre serbest zaman, çalışmanın bir uzantısıdır. İşin olumsuzluklarından dolayı, çalışanın katıldığı serbest zaman etkinlikleri de olumsuz yönde etkilenmektedir. Çalışmaktan tükenmiş kişi, rekreasyon etkinliklerine daha isteksiz, pasif ve olumsuz yaklaşabilmektedir. Eğer çalışan kişi, işini eğlenceli görüyorsa, katıldığı rekreasyon aktivitesi de işini destekleyecek yönde etkilenmektedir. İşinden memnun olan kişi, işinin uzantısı yönünde hobiler edinebilmektedir (Kraus, 1998).

Serbest zaman, hiçbir yararlı faaliyet gösterilmeden geçirilen zaman demek değildir. Aksine, kişinin hoşuna giden bir işi yaparak, yararlı bir uğraş içine girerek kendini mutlu hissetmesi, serbest zamanların değerlendirilmesindeki amaçtır. Buradaki tanımlamada serbest zamanın rekreasyon anlamında kullanıldığı görülmektedir. Serbest zaman etkinliklerine katılım, hoşça vakit geçirmek, mutlu olmak, boş vakitlerini

değerlendirmek amacıyla olabileceği gibi, bazı kişiler için ise kendisini gerçekleştirme amacı taşıyabilir. Kendini gerçekleştirmek isteyen kişi, kendi sınırlarını bilmek ve kişiliğini test etmek ister. Sonuç olarak rekreasyon, kişinin deneyimsel aktivitelere katılım ile kendi benliğini yaratma çabası olduğu söylenebilir (Taylor, 2011).

Bazı kişiler için, çalışmanın bizzat kendisi de mutlu olma alanıdır. Çalışmanın bir anlamı da sadece iktisadi zenginlikler üretmek değildir; aynı zamanda insanın kendini üretmesinin, yaratmasının, yenilemesinin bir biçimidir. Rekreasyon ve çalışma arasındaki temel fark ise; serbest zaman faaliyetlerinin iktisadi faaliyetlere ters bir mantığının olduğudur. Yani iktisadi olarak çalışma, üretim zamanıdır. Serbest zaman faaliyetleri ise tüketim zamanı olarak düzenlenmektedir. Rekreasyon aktiviteleri, serbest zaman üretmez, serbest zamanı tüketir; zaman kazanmayı değil, zaman harcamayı hedefler. Tatil zamanı, israf zamanıdır ve kendinden başka amacı olmayan keyif verici faaliyet zamanıdır (Gorz, 2007).

Dinsel Reformlar:

İnanç sistemlerinin veya dinlerin birden fazla işlevi vardır: Bunlardan biri insan zihninde evrenin tutarlı bir modelini oluşturmaktır. İnanç, aynı zamanda bilinmeyenleri açıklayarak, insanların korku ve endişelerini giderir. Sosyal düzeni, sosyal dayanışmanın sürdürülebilirliğini sağlar. Kişiyi toplumsal bazı kurallar anlamında eğitir. Amerikan iç savaşından önce “Dürüst zahmet” dinsel inanış olarak empoze edilmiş ve 19. yüzyılın sonuna kadar önemini korumuştur. Birçok Amerikalı sosyal ve kişisel gelişimi için çok çalışmanın yeterli olacağına inanmıştır (Mc Lean ve diğ., 2008).

Serbest zaman ve çalışma, İslâm dininde Hristiyanlık’tan farklı öğretilerle ayrılmaktadır. Buhari’den aktarılan bir hadisle “Çoğu insanın farkında olmadığı iki nimet vardır; sağlık ve serbest zaman” El-Acluni’ye göre burada bahsedilen “Serbest zaman” kavramı güzel ve faydalı işleri yapmak” için kalan zamandır. Serbest zaman anlamı sadece dinlence değil, aynı zamanda kişinin kendisiyle ilgilenebileceği, kendini geliştirebileceği bir imkândır. Çalışma kavramı üzerine de Kur’an da pek çok ayet bulunmaktadır (Bilgiç, 1990).

Feminizm Hareketi:

Tarihsel süreçte kadın ve erkeğin yaptığı işler, kültürlerle göre değişmektedir. Bununla birlikte genel bir yargı olarak kadın, ev işleri ve ara verildikten sonra tekrar başlanabilecek işlerle meşgul olmuştur. Erkek ise fiziki güç, hız, hareket ve evden uzak mesafelere yolculuk, risk ve tehlike gerektiren işlerle uğraşmıştır. Toplayıcılıktan yerleşik düzene geçilmesi ile birlikte çalışma alanı ve toplumsal düzen erkek hâkimiyeti üzerine kurulmuştur (Direk, 2009).

Bazı tarihçilerce İkinci Dünya Savaşı'nın kadınların temel hak ve özgürlüklere sahip olmasında katkı sağladığı ileri sürülmektedir. Erkekler, evlerinden uzakta cephede olduklarından, kadınlar kendi yaşamlarından sorumlu oldular; ailelerini yönettiler, çalışarak ve sosyal yardımlarla daha fazla gelir elde ettiler ve erkek egemen olan işlerde çalıştılar. Bazı kadınlar, kendilerine güvene dayalı ve savaş öncesine göre daha olumlu koşullarda yaşadılar (Parker, 1989).

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra savaştan geri dönen erkekler için ekonomide yer açılması ve eski toplumsal düzenin sağlanabilmesi adına kadın işgücünü evlere yöneltme durumu ortaya çıktığında, özellikle Amerika'daki feministler buna karşı çıktı. Diğer taraftan Endüstri Devriminin sonuçlarından olan hizmet sektörünün gelişmesi ile de birçok iş, fiziki güç gibi erkek nitelikleri gerektirmediğinden, kadınların çalışmak için yoğun bir şekilde hizmet alanlarına yöneldiği görülmüştür (Aslan, 1998).

Kadın haklarının gelişmesine Birleşmiş Milletler de tarafsız kalmamıştır. Birleşmiş Milletler (BM) 1975 yılını “Kadın Yılı”, 1975-1985 dönemini de “Kadının 10 Yılı” olarak ilan etmiştir. Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW), BM düzeyinde, kadın haklarının insan hakları sözleşmesine taraf olan ülkeler içerisinde geliştirilmesi için en yararlı araçlardan biridir. CEDAW 1979 yılında kabul edilmiş, 1981 yılında yürürlüğe girmiştir. Bu sözleşmenin tüm maddeleri kadın hakları konusunda önemli olmakla birlikte, çalışmanın içeriği açısından en önemli maddesi, madde 13'tür. Bu maddede: “Taraf devletler, kadınlara karşı ekonomik ve sosyal hayatın diğer alanlarında erkeklerle kadınların eşit olarak haklardan yararlanabilmelerini sağlayarak, kadınlara karşı ayrımcılığın önlenmesi için gerekli ve özellikle aile zammı (eşi çalışmayan kişilere verilen geçim yardımı) hakkı; banka kredisi, ipotek ve diğer mali kredileri elde etme hakları; eğlence, spor ve kültürel hayatın bütün yönlerine katılma haklarında önlemler alacaktır” ifadesi yer almaktadır. Bu madde ile öncelikle kadınların

ekonomik bağımlılığının azaltılması ve sonrasında sosyal hayata katılım sağlanması amaçlandığı görülmektedir. Feminizm, cinsiyetler arasındaki politik, sosyal ve ekonomik eşitlik hareketi olarak tarif edilebilir. 1950’lerde kadınların işgücüne geniş katılımı ile güçlenen hareket; eşit işe, eşit ücretle başlamıştır ve bugünlerde sosyal etkileri daha da fazla görülmektedir. Ekonomik olarak bağımsızlığını kazanan kadınlar, serbest zaman aktivitelerine katılımda klişe olan etkinlikler yerine, özgürce ve kendi seçimlerine istinaden katılabilmektedirler (Mc Lean ve diğ., 2008).

İrk ve Etnik Köken:

Kişinin genetik yapısı, ırk olarak adlandırılır ve genetik oluşum, çeşitli gruplar arasında biyolojik karakterler yaratır. Etnik ise bir sosyal grubun kültürel mirasıdır ve bir nesilden diğerine aktarılır. Etnik grup, din ya da sosyal grup tarafından kimlikleşir. Her bireyin kültürlenme yani kuşaktan kuşağa aktarılan kültür düzeyi ile kişilik gelişimi arasında bir ilişki mevcuttur. Bu, rekreasyon ve serbest zaman aktiviteleri için önemlidir. Örneğin Amerika’da aktiviteler programlanırken orta sınıf beyaz nüfus dikkate alınmaktadır. Yakın gelecekte Amerika’da nüfus yapısındaki değişime bakarak, İspanik nüfus oranının artacağı tahmin edilmektedir. Bu değişim, toplumun kültürel yapısını ve rekreasyonel yaşamı da açık şekilde etkileyecektir. Orta sınıf beyaz ırka göre planlanmış aktiviteler, daha uzun bir sürede kabul edilebilir olamayacaktır. Yakın zamanda, serbest zaman hizmetlerinin bir potada eritilme görüşü ağır basmaktadır. Farklı kültür, din, etnik gruplara yönelik mozaik bakış açısıyla programların yapılması gerekebilecektir (Mc Lean ve diğ., 2008).

Gelişmiş ülkelerde nüfus yapısı hızla değişmekte; çocuk ve gençlerin oranı azalma gösterirken yaşlı ve emeklilerin sayısı gittikçe artmaktadır. Bu yapı, gelişmiş ülkelerin ekonomik sürdürülebilirliği için dışarıdan göç almasını zorunlu kılmaktadır. İngiltere’nin yıllık 100.000 ile 200.000 göçmen kabul etmesi, İngiliz toplumunun yapısını değiştirmektedir (Taylor, 2011).

İkinci Dünya Savaşı:

Belirli bir zaman ve mekânda toplumdaki sosyal değişmeyi anlamak, iç ve dış faktörleri hesaba katmak ile olur. Sosyal değişim; savaş, devrim, doğal felaketler, salgın hastalıklar ve barış dönemleri için ayrı ayrı ele alınmalıdır. Çoğu kez bir toplum, dış faktörlerin etkisi altında kendi kurumlarını ve yapısını değiştirme ihtiyacı duyar. Dış

faktörler, toplumun iç dengesini bozar. Toplum varlığını korumak ve devam ettirmek için topyekûn bir yapı ve ilişki değişikliğine gider. Toplum içindeki bazı unsurlar, bu değişime direnir ve zamanla bir tür denge kurulur (Ata, 2008).

Dünya’da birçok devletin sosyal yapısını etkileyen dış etmenlerin başında İkinci Dünya Savaşı gelir. Savaşın sonunda askeri ve sivil kayıplarla birlikte 50-60 milyon insan kaybı gerçekleşmiştir. Savaşta insan kayıpları, ailelerin tekrar şekillenmesinde etkili olmuştur. Örneğin savaş, eşi cephede olan ve çocuklu kadınlar için kreş hizmetleri sağlanmasına neden olmuştur. Kadın işgücünün çalışma yaşamına girmesi ile de sosyal yapının değişmesine zemin hazırlamıştır (Mc Lean ve diğ., 2008).

İkinci Dünya Savaşı’nda en önemli konulardan biri, halk ve asker moralinin yüksek tutulmasıydı. Hem bir propaganda aracı hem de gerçeklerden ‘Kaçış’ için sinema, milyonların eğlence aracı olarak kullanıldı; ayrıca ön cephede savaşan askerlerin uzun süreler cephede olmaları, morallerinin bozulmasına ve intihar olaylarının artmasına sebep olduğundan, ön cephedeki askerlerin sık sık geri çekilerek tatil yapmaları, dinlenmeleri sağlanmıştır. İkinci Dünya Savaşı’nda rekreasyon faaliyetinin önemi fark edilmiş; sinema gibi teknolojik gelişmeler, serbest zaman değerlendirmesi ve propaganda aracı olarak kullanılmaya başlanmıştır. Amerika’da, İkinci Dünya Savaşı’ndan hemen sonra orduda görev alanların sivil hayata dönmesi sonucu, evlilik sayıları artmıştır. Birkaç sene sonrası, evli ve çocuklu aile sayısı artmış ve bu aileler, kent merkezlerinden kent yakınlarındaki mahallere göç etmişlerdir. Bu mahallelerde, park ve bahçeler yapılarak, rekreasyon ihtiyaçları giderilmeye çalışılmıştır. Aynı zamanda kent merkezindeki nüfusun yapısında da değişiklikler meydana gelmiştir. Afrika kökenli insanların çiftlikleri bırakıp Amerika’nın kuzey kentlerine gelmeleri; Orta Amerika ve Karayip’lerden İspanyol kökenli insanların kent merkezlerine taşınmaları sonucu barınma, sağlık ve refah konusunda kentlerde endişeler ortaya çıkmıştır. Nüfustaki bu demografik değişim ve yer değiştirme, Amerikan hükümetlerinin rekreasyon programlarına müdahalesi ile sonuçlanmıştır. Bu programlar (Mc Lean ve diğ., 2008):

- Fiziksel aktivitelerin geliştirilmesi,
- Çevresel ilişkilere vurgu yapılması,
- Özel yaş ve grup ihtiyaçlarının giderilmesine yönelik hizmetlerin düzenlenmesi,
- Özürlü gruptaki insanlar için rekreasyonların düzenlenmesi,
- Sanatsal programlarda artışın sağlanması,

- Yoksulluk içinde yaşayan insanlar için hizmetlerin sağlanması,
- Etnik azınlıklara yönelik programların hazırlanmasını gerekli kılmıştır.

Teknoloji:

Bell (1976), teknolojinin yeni kriterler ve ölçüler ortaya koyarak, insanın doğa üzerindeki kontrolünü artırdığını; bunun yanı sıra teknolojinin insan düşüncesi duygusunu, dünyaya bakışını ve davranışlarını, sosyal ilişkilerini değiştirdiğinden bahseder. Dolayısıyla örfünü, edebiyatını, sanatını, dilini, musikisini, ahlakını, estetik değerlerini de değişime uğrattığından söz edilebilir. Teknoloji, bu değişimleri beş farklı yoldan gerçekleştirir (Dura, 1990).

- Teknoloji, daha düşük maliyetle daha fazla mal üretme imkânı sağlar. Teknoloji bu nedenle toplumların refah seviyesini yükseltmenin başlıca aracıdır. Teknoloji, iktisadi gelişmenin ileri aşamalarından itibaren sosyal eşitsizliği azaltmanın temel aracı olmuştur. Modern yaşamdaki makineleşme, bol miktarda mal üretimi ve çalışma zamanından tasarrufla, serbest zamanı etkilemiştir (Kılbaş, 2010).
- Teknoloji, yeni meslekler ve çalışma sınıfları ortaya çıkartır. Çalışma sürecinin “Planlayıcı kadrosu” nu oluşturan, mühendis ve teknisyen dediğimiz yeni sınıflar yaratır. Teknolojik gelişmenin, genellikle kısa dönemde istihdam azaltıcı, uzun dönemde ise istihdam artırıcı bir etkisi vardır. Üretimde kullanılan makineler nedeniyle uzun dönemde yeni iş alanları ortaya çıkar. Traktör kullanılması ile tarımda çalışanların sayısı azalır, ancak tamir işleri, benzinlik, servis hizmetleri vb. tamamlayıcı yan işyerleri ortaya çıkar ve buralarda yeni iş imkânları doğar. Teknolojik gelişmeye bağlı olarak çalışan kişilerin sayıları kısa dönemde azalmaktadır. İşsizliği artırıcı bir olumsuzluk gibi görünse de işsiz kalan kişiler, elde ettikleri serbest zamanlarında kendilerini yetiştirerek teknolojinin sunduğu yan iş dallarında işe girebilmektedirler (Pekin, 2014).
- Yüksek teknoloji, fonksiyonel ilişkileri ve nicel olanı ön plana çıkaran yeni bir rasyonellik tanımı, yeni bir düşünce biçimi yaratmıştır. Bu rasyonellik kaynaklarını en az maliyet ve en az gayretle kullanma esastır (Kılbaş, 2010).
- Teknoloji aracılığıyla ulaştırma ve haberleşmede gerçekleşen devrimler, yeni sosyal ilişki ağları ortaya çıkarmıştır (Pekin, 2014).

- Başta zaman ve mekânla ilgili olmak üzere estetik algılar temelden değişmiştir (Kılbaş, 2010).

Teknoloji, toplumsal düzeni etkilemekle birlikte, evimizin içine kadar girerek ev işlerinde de değişiklikler meydana getirmiştir. Bulaşık makinesi, elektrikli lamba, elektrikli süpürge gibi emek tasarrufu sağlayan araçlar, ev işlerinde devrim yaratmıştır. Ağır işler için ayrılan zaman, artık rekreasyonu da içeren aktiviteler için kullanılabilir (Butler, 1940).

Teknoloji, ev dışı günlük yaşantılarımızı da büyük ölçüde etkilemiştir. İnsanlar, günümüzde bankacılık işlemlerini, alışverişlerini dahi telefon ve internet vasıtasıyla yapabilmektedirler. Bu tür imkânlar, günlük hayatı kolaylaştırmakta ve zaman tasarrufu sağlamaktadır. Örneğin bankadaki bekleme sürelerinden, rekreatif amaçlı olmayan alışverişte geçen zamandan tasarruf yapılması sağlanmıştır (Yeşiltaş, 2008).

Kentsel çevrenin yaratmış olduğu olumsuzlukların yanı sıra; teknoloji kullanımının yaygınlığı ve otomasyon fiziksel hareketi ve yorgunluğu azaltmakta, diğer taraftan yapılan işin tekdüzeliği, monotonluğu zor koşulları ve gürültü gibi olumsuzlukları, zihinsel yorgunluğu ve stresi ortaya çıkarmaktadır. Bu olumsuzluklar, insanları doğa etkinliklerine katılma ve rekreasyonel faaliyetlere yönelme ihtiyacını artırmaktadır. Teknoloji, insanın daha az çalışmasını sağlarken, aynı zamanda insanı psikolojik olarak baskı altına aldığı söylenebilir (Butler, 1940).

- Kitle İletişim Araçlarının Etkisi: Kitle iletişim teknolojisindeki gelişme ve yenilikler, milyonlarca insanı etkileyen, radyo, televizyon, sinema, gazete, dergi, kitap gibi iletişim araçları yaratmıştır. Kitle iletişim araçları, günümüzde insanların belirli düşüncelere, duygulara, eğilimlere, çeşitli yaşam tarzlarına kolayca yönlendirmelerinde önemli roller üstlenmiştir. Bu araçlar aracılığıyla, insanlar üzerinde etkiler kurulabilmekte ve belirli konularda şartlandırılabilirler. Böylece ortak kültür kalıplarını paylaşan, birbirine benzer insanlar ve onların oluşturdukları toplumlar doğabilmektedir (Karaküçük, 2012).

Amerika’da 1990’larda hanelerin %25’i tek kişilik yaşam alanlarıydı. Bu insanlar için televizyon, radyo vb. medyayı kullanmak önemliydi. Yalnız yaşayan bu insanlar için televizyon, radyo gibi kitle iletişim araçları, kişinin dış dünya ile bağlantı kurmasını ve yaşadığı toplumun kültür kalıplarını öğrenmesini sağlamaktaydı. Kitle iletişim araçları,

yeni serbest zaman değerlendirme olanakları da sağlamış; kitle seyircisini ortaya çıkarmıştı (Tezcan, 1977).

Günümüzde televizyon, radyo, gazete, telefon ve çeşitli teknolojik aletler, gündelik hayatın içinden çıkarıldığında, geriye üzerine konuşulacak pek bir şey kalmamaktadır. Teknoloji, gündelik hayata derinlemesine girmiştir. Eskiden televizyon, radyo ayrı alanlar olarak görülürken, gelişen teknolojik altyapı ile birlikte, bu alanlar entegrasyona uğramıştır. Küresel erişime sahip, bütün iletişim araçlarını birleştiren, karşılıklı iletişim potansiyeline sahip yeni bir elektronik temelli kitle iletişim sisteminin ortaya çıkışı kültürleri değiştirebilecektir. Çünkü kültür, iletişim ile başlar ve iletişimle bir sonraki nesle aktarılır. Teknolojik araçların gelişmesi, tek yönlü iletişimden karşılıklı iletişime izin vermiştir. Bu interaktiflik sayesinde kitle iletişiminde kişiye özel hizmetlerin üretimi söz konusu olmuştur. Teknoloji, öncelikle serbest zaman yaratmada etkili olmuş; daha sonra bu serbest zamanın içi, teknolojik iletişim ürünleriyle doldurulmaya başlanmıştır. Özellikle kitle iletişim araçlarında meydana gelen gelişmeler, rekreasyon faaliyetlerinin çeşitlenmesini ve gelişmesini etkilemiştir (Karaküçük, 2012).

Eğitim:

Bazı toplumlarda kişi, sosyal statüsünü doğuştan elde ederken; dinamik yapıdaki modern toplumlarda, ferdin statüsünü doğuştan değil, sonradan kazandığı görülmektedir. Statünün eğitim yolu ile kazanılması, kişiyi topluma açık hale getirmekte ve daha farklı alanlara itmektedir. Böylece fert, sosyal hayat içinde gerçek yerini kazanmaktadır (Erkal, 1986). Sosyal durum faktörü, yani kişinin mesleği, meslekteki mevkie ve buna bağlı olarak mensup olunan sosyal sınıf ile gelir ve eğitim arasında sıkı bir ilişki vardır. Eğitimin tipi, eğitimin süresi ve insanların eğitimle elde ettikleri becerileri, sosyal sınıfını, mesleğini, mesleği de gelirini ve diğer faktörleri etkiler (Tezcan, 1977).

Eğitim düzeyi yükseldikçe daha fazla gelir ve sosyal statü sağlayan mesleklerde çalışma olasılığı artan bir kişinin, yaşamdan beklentileri de yükselmektedir. Eğitim düzeyi yüksek olan kişiler, rekreatif etkinliklere daha fazla ve daha çok çeşitlikte katılmaktadırlar. Bu ise serbest zamanın daha iyi kullanılabilme imkânı yaratmaktadır. Örneğin, yeni yerler ve yeni şeyler görme arzusu, eğitim düzeyi ile doğru orantılı olarak artmaktadır (Sağcan, 1986).

Sağlık Bilinci:

Sağlıklı olmak, bireysel refaha katkıda bulunan en önemli faktörlerden biridir. Sağlık, hayatın diğer yönlerinden tat almanın bir ön koşuludur. Sağlıklı olunmadığı takdirde, sahip olunan diğer tatmin araçlarının da bir anlamı kalmamaktadır. Toplumda yaşayan insanların sağlıklı olma talebi, temel isteklerden bir tanesidir. Sağlıklı olmak adına insanoğlu geçmişten bu yana arayış içinde olmuştur. Bu arayış içerisinde rekreasyon, zengin ve neşeli bir yaşam yolu ortaya çıkaran ve çeşitli etkinlik formlarında kendini ifade etme imkânı sağlayan bir davranış ya da maneviyat olarak kişinin ruh sağlığına katkı da sağlamaktadır (Butler, 1940).

Çalışma koşullarındaki değişme, teknolojik yeniliklere bağlı olarak ortaya çıkmaktadır. Çalışanın fiziksel ve zihinsel enerjisi, eskisinden daha az önemlidir. İşin makineler tarafından kontrolü ve çalışma sistemi, çalışanlarda sıradanlık hissi yaratmaktadır ve sonuç olarak kişileri ve toplulukları olumsuz olarak etkilemektedir. Teknoloji, bireyin yavaş yavaş kişiliğini kaybetmesine, topluma yabancılaşmasına, yalnızlaşmasına, bunalmasına yol açmaktadır (Sartre, 1996). Böyle bir durumda rekreasyon, psikolojik hastalıkların tedavisinde ve önlenmesinde önemli bir olgudur. Normal kişiler için hayata sağlıklı ve mutlu bir bakış açısının sürdürülmesine etkendir (Butler, 1940).

Modern yaşamın yarattığı hareketsiz ve gerilimli ortam, insanlar üzerinde şişmanlama, sigara ve alkol kullanma gibi olumsuz etkiler yaratmaktadır. İnsanlar, bu alışkanlıklardan uzaklaşmayı istemekte ve yeni bir sağlık bilinciyle hareket etmektedirler. İnsanlar bu amaçla etkin, fonksiyonel ancak daha az çalışarak, kendilerini gerilimden ve hareketsizlikten kurtaracak, bedensel ve ruhsal sağlık kazandıracak aktiviteler içine girmek istemektedirler (Karaküçük, 2012). Bu aktiviteler, genelde spor aktiviteleridir. Yürüyüş, aerobik, yüzme, koşu gibi aktivitelere katılımın fizyolojik etkileri kadar psikolojik yararları da vardır. Düzenli egzersizler, katılımcıların daha iyi görünmelerini ve daha iyi hissetmelerini sağlamaktadır (Mc Lean ve diğ., 2008).

Modern yaşamın sıklıkla hareketsiz, durgun, gerilim ile sarmalanmış ve aşırı kilo, sigara ve içki gibi sağlıksız alışkanlıkları ortaya çıkarması sonucunda 1970 ve 1980'lerde halkın fiziksel etkinlik ve egzersizlere yönelmesi için spor, bir anahtar olarak kullanılmıştır. Obezitenin ciddi sağlık sorunlarına yol açması, birçok hükümetin obezite

üzerine ciddi politikalar üretmesine neden olmaktadır. Daha fazla fiziksel aktivitelerin desteklenerek, obezitenin azaltılmasına çalışılmaktadır. Bu amaçlarla park ve bahçelerin geliştirilmesi ve halkın buraları kullanmasına yönelik kamu politikaları yürütülmektedir (Taylor, 2011).

Normal kişilerin ruh sağlığını korumaktan başka, serbest zaman ve rekreasyon kavramları “Terapi” kelimesi ile beraber kullanıldığında, bilinen anlamının dışında bir anlam kazanır. Hasta, yaşlı ve engelli gibi dezavantajlı gruplar için, özel olarak tasarlanmış rekreasyonel aktiviteler, onların eğlenerek, oynayarak, uğraşarak, yarışarak genel vücut gelişimlerine katkıda bulunur. Sorunun farklılığı ve niteliğine göre fiziksel, ruhsal, zihinsel ve sosyal sınırlamalarını ve dezavantajlarını, rekreasyonel etkinlikler aracılığı ile ortadan kaldırmayı, azaltmayı veya bu sorunlarla uyum içinde olabilmeyi ve böylece yaşamı daha bağımsız ve nitelikli sürdürebilmelerini hedefler (Karaküçük, 2012)

Ekonomik Gelişme:

Bir toplumda üretilen mal ve hizmetlerin miktarının artması, o toplumdaki insanların ihtiyaçlarının daha fazla giderilmesini sağlayacaktır. Böylece insanlar tarafından elde edilen toplam haz ve tatmin duygusu, o derece yüksek olabilecektir. Gelişmiş ülkelerde, ulusal gelirdeki hızlı artış ve bunun sonucu olarak ortaya çıkan yüksek yaşam standardı, maddi yönden serbest zaman faaliyetlerini de etkilemiştir (Tezcan, 1977).

Gelir seviyesinin yüksek olduğu ülkelerde serbest zaman faaliyetleri, geri kalmış ülkelere nazaran daha yaygındır. Gelir dağılımının adil oluşu da fertlere serbest zamanın değerlendirilmesi bakımından kaynak yaratmaktadır. Bireylerin elde etmiş oldukları gelir, sadece katılabilecekleri serbest zaman faaliyetinin türünü değil, aynı zamanda bu faaliyetlere katılım sıklığını da etkileyebilmektedir. Elde edilen gelir, spor ve fiziksel etkinlik hizmetlerin satın alımında, büyük oranda etkilidir. Üst düzey gelire sahip kişiler, profesyonel işletmelerce sunulan (kayak, golf, rüzgâr sörfü gibi) spor ve fiziksel etkinlik hizmetlerini rahatça satın alabilmektedirler. Taksitlendirme yöntemi ile de orta gelir grupları, hizmet alabilir duruma getirilmektedir. Üst ve orta gelir grupları, profesyonel destekli programlara ait hizmetleri rahatlıkla satın alabilirken; yeterli gelire sahip olmayanlar, daha çok kamu olanaklarını tercih etmektedirler. Yetersiz gelire sahip olan bireyler, yerel alanları ziyaret, balık tutma, yürüyüş, parkta oturarak vakit geçirme gibi

etkinliklere katılmaktadırlar. Sonuç olarak yüksek gelirli kişiler, rekreasyon etkinliklerine satın alma yoluyla katılmakta; düşük gelirli kişiler ise sosyal hizmetler aracılığıyla etkinliklere daha fazla katılması sağlanabilmektedir (Taylor, 2011).

2.1.4. Rekreasyonun Özellikleri

İnsan nüfusunun milyon rakamlarından milyar rakamlarına ulaştığı ve dünya üzerinde çok çeşitli coğrafyaların olduğu düşünüldüğünde, insanların tek bir olgudan zevk alması düşünülememektedir. Hatta coğrafyalarda yaşamlarını devam ettiren bireyler arasında bile farklılıkların olduğunu söylemek oldukça kolaydır. Bu düşünce rekreasyon açısından ele alındığında ise, insanların serbest zamanlarını değerlendirmek için katılacakları rekreasyon faaliyetlerini genel geçer bir kaide olarak belirlemek imkansızdır. Ancak rekreasyon faaliyetlerinin özellikleri açısından sınıfladığımızda ve ilgili alan yazın çalışmalarını incelediğimizde, rekreasyonun en temel ve belirgin özellikleri olarak şunlar karşımıza çıkmaktadır (Tezcan, 1977):

- Rekreasyon, serbest zaman dilimleri içinde yapılmaktadır. Kişilerin her türlü sorumluluğunu yerine getirip daha sonra hür oldukları zaman diliminde gerçekleştirdikleri etkinliklerdir. Aksi durum söz konusu olursa, yani yapılan etkinlikler zorunluluk içerirse rekreasyon olarak değerlendirilmemektedir
- Rekreasyon faaliyetlerine birey hür iradesi ve isteği ile katılmaktadır. Gönüllülük esastır. Kişi hiçbir zorlamaya maruz kalmadan katılacağı faaliyeti kendisi seçmektedir.
- Rekreasyon faaliyetleri planlı ya da plansız olarak gerçekleştirilmektedir. Bireyler kişisel özgürlükleri çerçevesinde serbest zamanlarında ne yapmaya karar vermişler ise bu yaparken bir plan ya da plansızlıktan bahsedilmemektedir. Faaliyet bireysel tercihlere göre şekillenmektedir.
- Rekreasyon, demografik etmenlerden bağımsızdır. Bireylerin rekreasyon faaliyetlerine katılmasını kendi hür iradeleri dışında hiçbir etken kısıtlayamamaktadır. Yaş, gelir durumu, aile yaşantısı ve psikoloji gibi etkenler çok çeşitlilik gösteren rekreasyon faaliyetlerinin bir kısmında kısmi engel teşkil etse de, ırk ve ten rengi gibi etkenler hiçbir durumda bireyin önüne engel olarak çıkmamaktadır.
- Rekreasyon faaliyetleri iş ya da mesleki amaç taşıyamamalıdır. Yani maddi kazanç ve kar amacı taşıyan her türlü etkinlik rekreasyon faaliyetleri dışında kalmaktadır.

- Mekân, zaman, duygu ve düşünce kısıtlaması yoktur. Bireyler rekreasyon etkinliklerine ister açık, ister kapalı, ister özgür ister mahkum olsun kendilerini özgür hissettikleri mekanlarda katılabilmektedirler. Etkinliğin gerçekleştirilmesinde herhangi bir zaman dilimi ya da süre açısından herhangi bir kısıttan bahsedilmemektedir.
- Rekreasyon faaliyetleri hayal gücü ve kabiliyet bakımından çeşitlilik göstermelidir. Kişinin kendini ifade edebilmesine ve yaratıcı olmasına katkı sağlayıcı faaliyetleri içermesi gerekmektedir.
- Rekreasyon, evrensel olarak uygulanmaktadır. Bireylerin katıldıkları rekreasyon faaliyetleri bütün insanlar için ortak bir lisanı oluşturmaktadır ve ortak ilgi gösterilen nitelikte faaliyetleri kapsamaktadır. Sportif faaliyetlerin büyük çoğunluğu bu kapsamda ele alınmaktadır.
- Rekreasyon toplumun geleneklerine, törelerine, ahlaki ve manevi değerlerine uygun olmalı, sosyal değerlere ters düşmemelidir.
- Rekreasyon faaliyetleri, faaliyetlere katılacak olan bireylerin etken (bizzat eylemin içinde bulunarak), edilgen (gözlemci ya da seyirci olarak) ve ettirgen (herhangi bir rekreasyon faaliyetinin gerçekleşmesi için dışarıdan yardım alınarak) katılımları ile gerçekleşmektedir.
- Rekreasyon, ciddi ve belirli amaçları olan aktiviteleri kapsamaktadır. Faaliyetlere katılan herkese göre farklı amaçları bulunmaktadır. Örneğin tiyatro giden bir toplulukta insanların bir kısmı tiyatrodaki oynayan kişiyi görmek, birçoğu konuyu meraktan, bazıları da oyuncuların oyun kabiliyeti gibi değişik amaçlarla bu faaliyete katılmaktadır.
- Rekreasyon katılımcıya fiziksel toplumsal gelişme, sağlık ve iyi vatandaşlık gibi kişisel ve toplumsal özellikler kazandırmaktadır.
- Rekreasyon faaliyetlerine devam ve iştirak etme zorunluluğu bulunmamaktadır.
- Rekreasyon, aynı anda birden fazla faaliyeti gerçekleştirme ve birden fazla faaliyete ilgi duyma ilgi duyma imkânı vermektedir. Örneğin: Dalgıçlık yapan bir kişinin aynı zamanda yapması gibi.
- Bireyler rekreasyon faaliyetlerine katılarak paylaşma duygusu kazanma, başkaları tarafından takdir edilme, yeni deneyimler kazanma imkanlarını elde edebilmektedir.

- İnsanlar oyun yoluyla spor, sanat, moda, bilim vb. alanlarda başarıya yönelmekte ve rekreasyon yoluyla kültürel eylemleri tekrarlamaktadır. Böylece gelecek kuşaklara kültür aktarımı sağlanmaktadır.

2.1.5. Rekreasyon Gereksinimi ve Yararları

Tüm insanlar için evrensel bir ihtiyaç olan rekreasyon Slavson tarafından “ihtiyaçların giderildiği bir deneyim” olarak tanımlanmaktadır. Tarihin her döneminde ve dünyanın her yerinde insanlar kendilerini geliştirmek ve serbest zamanlarını değerlendirmek için rekreasyona ihtiyaç duymaktadır. Rekreasyona her alanda ihtiyaç duyulmaktadır. Rekreasyon her ne olursa olsun, birey bir şeye olan özlemini gidermek yani ihtiyacını karşılamak peşindedir. Rekreasyona duyulan ihtiyaç, rekreasyonun kişisel, toplumsal, fiziksel ve psikolojik olarak sağladığı faydalardan ileri gelmektedir. Rekreasyona ihtiyacının ortaya çıkmasına neden olan unsurlar olarak, rekreasyonun kişisel, toplumsal, fiziksel ve psikolojik olarak sağladığı faydalar şu şekilde açıklanmaktadır. Rekreasyon faaliyetleri kişisel olarak, yaratıcılık, sosyalleşme, fiziki sağlık gelişimi yaratma, ruh sağlığı kazandırma, ekonomik hareketlilik, kişisel beceri ve yetenekleri ortaya çıkarma, çalışma başarısına bağlı olarak iş verimliliğini artırma ve bireyi mutlu etme gibi yararlar sağlamaktadır. Rekreasyonun kişisel yararları, toplumsal, fiziksel ve psikolojik yararları içerisine almaktadır (Tezcan, 1977).

Toplumsal bütünleşme ve dayanışma ortamının oluşturulması sonucu bireylerarası ilişkilerin ve yardımlaşmanın sağlanması, dayanışma ve yardımlaşma ile demokratik toplum yaratılması, serbest hareket ve düşünce imkânı sunması açısından faydalar sağlamaktadır. Teknolojik gelişmelerin neden olduğu artan makineleşme ile masa başında yerine getirilen işlerin artması, insanların daha az hareket etmesine ve enerji tüketmelerine neden olmaktadır. Günlük faaliyetlerinde hareketleri ve enerji tüketimleri azalan bireyler birçok fizyolojik rahatsızlığa yakalanabilmektedir. Bireyler bu hastalıklardan kurtulmanın en etkili yolunun ise fiziksel aktiviteler olduğunu düşünmekte bu nedenle bu faaliyetlere yönelmektedir. Özellikle aktif rekreasyon sınıfında ele alınan bu faaliyetler bireylerin fiziksel aktivitesini arttırmakta ve onların fiziksel olarak sağlıklı olmasını sağlamaktadır (Karaküçük, 2012).

Toplumdaki insanların sinir sistemlerinin bozulması ve ruh sağlığının olumsuz etkilenmesi üzerinde, aile, okul ve iş ortamındaki sorunlar ve yoğun stres etkili

olmaktadır. Başka bir yönden batı'nın gelişmiş ülkelerinde, masa başında bilgisayara bakarak ya da hareketsiz ortamlar olarak nitelendirilen ofis ve dükkan gibi işyerlerinde oturarak çalışan, serbest zamanlarını evde geçiren ya da araba, tren ve uçak gibi araçlarla seyahat eden insan sayısı giderek artmaktadır. İnsanlar farklı bir ortam içerisine girip moral kazanmak amacıyla bu olumsuz etkilerden ve ortamlardan uzaklaşmak istemektedirler. Bunun için en iyi aracın ise rekreasyon faaliyetlerine katılmak olduğunu düşünmektedirler. Rekreasyon faaliyetlerinin insanlara sağlayacağı psikolojik yararlar olarak şunlar sıralanmaktadır (Karaküçük, 2012).

- Yaşam kalitesini arttırarak, kişisel sağlık ve esenlik sağlamaktadır.
- Bireyin kendini tanımasına ve kimliğini tanımlayabilmesine yardımcı olmaktadır.
- Doğal ve kırsal alanlarda rekreasyon faaliyetlerine katılan bireyler çevre değişimi sayesinde ruhsal gerginliklerinden kurtulmaktadır.
- Rekreasyon faaliyetleri kişide bir tatmin yaratarak, bireye moral verip ve onu mutlu etmektedir.
- Rekreasyon faaliyetlerine katılmak bir çok insan için statü yükselten bir unsur olarak değerlendirilmektedir.
- İnsan karakterinin gelişmesine yön vermektedir.
- Kendine zarar verme düşüncesi ve anti-sosyal davranışlarla birlikte kişinin suça yönelimini azaltmaktadır.
- Yaratıcı gücü geliştirmektedir.
- Entelektüel hayatı geliştirmektedir.
- Kişisel beceri ve yeteneğin gelişmesini sağlamaktadır.
- Çalışma başarısı ve iş verimini yükseltmektedir.
- Grup halinde yapılan rekreasyon faaliyetleri bireylerin yalnızlığını gidermekte ve bireye dışa dönük kişilik geliştirme imkanı sunmaktadır.
- Sosyalleşme sağlamaktadır.

2.1.6. Rekreasyon Faaliyetlerinin Sınıflandırılması

Rekreasyon faaliyetlerinin sınıflandırılmasında esas önemli olan, bireylerin serbest zamanları içerisinde rekreatif faaliyetlere katılmasını sağlayan amaçlar, istekler ve hazlar gibi temel belirleyicilerdir. Rekreatif faaliyetler bu temel unsurlara göre sınıflandırılabilir gibi mekânsal, amaçsal, işlevsel vb. belirleyicilere göre de

sınıflandırma yapılabilir. Ancak alan yazın çerçevesinde çizilen ve meydana getirilen sınıflandırmaların yanında esasında rekreatif faaliyetlerin kişiden kişiye farklılık ve çeşitlilik göstermesi muhtemel bir gerçekliktir. Çünkü bireylerin istek ve amaçları bireysel olarak farklılık arz etmesinden kaynaklı olarak dünyada insan nüfusu kadar rekreatif etkinliğin varlığından bahsedilmesi yadsınamaz bir gerçekliktir. Bu kapsamda kesin bir sınıflandırma ve çeşitlendirme yapmak oldukça zor olmaktadır. Fakat alanyazında üzerinde fikir birliğine varılmış sınıflandırmalar ışında rekreatif etkinlik alanları şu şekilde sınıflandırılmaktadır (Yaylı ve diğ., 2014).

2.1.6.1. Mekânsal Açidan Rekreasyon Çeşitleri

İnsanların serbest zamanlarını değerlendirdiği mekan açısından sınıflama çeşitleri kapalı alan rekreasyonu ve açık alan rekreasyonu olarak iki grupta incelenmektedir.

Açık alan rekreasyonu: Açık alanda gerçekleştirilen her türlü serbest zaman değerlendirme etkinliklerine açık alan rekreasyonu denilmektedir. Kapalı alan dışında, tamamıyla açık olan alanlarda yapılan, içerisinde arazi kullanımını ve tümüyle doğa ile baş başa kalarak gerçekleştirilen serbest zaman değerlendirme etkinlikleridir (Hazar, 2014).

Kapalı alan rekreasyonu: Kapalı mekânlardaki ve evlerdeki toplumun kullanımına ayrılmış serbest zaman değerlendirme etkinliklerine kapalı alan rekreasyonu denilmektedir. Kapalı alan rekreasyon etkinliklerinin açık alan rekreasyon etkinlikleri kadar doğa ve hava koşullarından etkilenme olgusu yoktur. Çünkü bu tip etkinlikler bireylerin ve toplumların istedikleri zamanda ve mekânda her zaman yapabilecekleri faaliyetlerdir. Örneğin; kapalı mekânlarda yapılan tüm spor etkinlikleri ve ev temelli gerçekleştirilen etkinlikler gibi (Hazar, 2014).

2.1.6.2. Etkinliklere Katılım Durumuna Göre Rekreasyon

Bireyin etkinliklere izleyici veya rol olarak katılımlarına göre rekreasyon; aktif (etken) rekreasyon ve pasif (edilgen) rekreasyon olarak ikiye ayrılmaktadır (Hazar, 2014).

Aktif Rekreasyon: Bireylerin etkinliklere aktif biçimde katılım gösterdikleri serbest zaman değerlendirme etkinlikleridir. Örneğin; spor yapmak, bir müzik aleti

çalmak, şarkı söylemek, tiyatro ve gösterilerde aktif rol almak ve seyahat etmek vb. etkinliklerdir (Hazar, 2014).

Pasif Rekreasyon: İnsanların rol almadıkları, izleyici olarak katıldıkları serbest zaman değerlendirme etkinlikleridir. Televizyon izlemek, radyo dinlemek, sinemaya gitmek ve spor müsabakası seyretmek gibi faaliyetler pasif rekreasyona örnek gösterilebilmektedir. Pasif rekreasyonu katılım şekline göre farklı ele almak gerekmektedir. Spor müsabakasını evde televizyondan seyretmekle stadyuma gidip seyretmek arasında fark vardır. Her ikisi de pasif olmasına karşın aralarında derece farkı bulunmaktadır (Karaküçük, 2012).

2.1.6.3. Katılımcıların Yaş Düzeylerine Göre Rekreasyon

Bireylerin serbest zamanlarını değerlendirmek üzere katıldıkları rekreatif faaliyetlerinin türünü ve tipolojisini belirlenmesinde yaş unsuru önemli bir yer tutmaktadır. Katılımcıların veya izleyicilerin yaşlarına göre rekreasyon çeşitlerini, çocuk, gençlik, yetişkin ve 3 kuşak rekreasyonu şeklinde sınıflandırmaktadır (Hazar, 2014).

2.1.6.4. Katılımcı Sayısı Bakımından Rekreasyon

İnsanlar, rekreatif faaliyetleri bireysel olarak gerçekleştirebilecekleri gibi birden fazla ya da yığın gruplar halinde de gerçekleştirebilmektedirler. Bu nedenle rekreasyon bireysel ve grup rekreasyonu olarak iki grupta incelenmektedir. Bireysel (ferdi) rekreasyon: İnsanların bireysel olarak gerçekleştirdikleri serbest zaman değerlendirme etkinlikleridir. Grup rekreasyonu: İnsanların gruplar halinde gerçekleştirdiği serbest zaman değerlendirme etkinlikleridir (Karaküçük, 2012).

2.1.6.5. Fonksiyonel Açıdan Rekreasyon

Rekreasyonu çeşitli fonksiyonlara göre sınıflandırmak da mümkündür. Bunlar:

Ticari Rekreasyon: İnsanların serbest zamanlarını değerlendirmede rekreatif hizmet veren kurum ve kuruluşlara belirli bir ücret ödeyerek katıldıkları etkinliklerdir. Ticari rekreasyon etkinliklerine; özel eğlence mekanları, özel spor alanları ve temalı parklar örnek gösterilebilmektedir (Hazar, 2014).

Sosyal Rekreasyon: Çeşitli şekillerde bireylerin bir araya gelerek yemek yemeleri gibi eylemler sosyal rekreasyon faaliyetlerine örnek gösterilebilmektedir. Bu tip organizasyonlar gelir seviyesiyle ilişkilidir. Gelir seviyesi yükseldikçe sosyal rekreasyon faaliyetlerinde de artış görülmektedir (Karaküçük, 2012).

Eстетik Rekreasyon: Pasif bir nitelik taşıyan bu eylemler, daha çok yüksek eğitim ve kültür seviyesinde bireylerin yaptıkları rekreatif faaliyetlerdir.

Fiziksel Rekreasyon: Kapalı ve açık alanlarda gerçekleştirilen bütün spor çeşitlerini kapsamaktadır.

Sağlık Rekreasyonu: İnsanların tedavi olmak ve sağlığını korumak amacı ile katıldıkları serbest zaman değerlendirme faaliyetleridir.

2.2. Gençlik Kampları

2.2.1. Gençlik Kamplarının Tanımı

Gençlik kampları gençlerin serbest zamanlarını çeşitli sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerle değerlendirmelerini sağlamak amacıyla kurulmuş tesislerdir (Coşkun, 2009).

Günümüzde ülkeler gençlerin gelişimine yönelik çeşitli serbest zaman etkinlikleri düzenlemektedir. Türkiye’de Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından düzenlenen gençlik kampları da bu faaliyetler arasında yer almaktadır. Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından Türkiye’de 2002 yılında kampçı sayısı 15.087, 2014 yılında 30.250 (Barata, 2015), 2015 yılında bu sayı 33.602’ dir (Gençlik ve Spor Bakanlığı, 2016).

Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı 30’a yakın kamp tesisi vardır.2017 yılında 9 doğa kampı, 8 deniz kampı olmak üzere toplam 17 gençlik kampı yaz döneminde aktiftir. Bu kamplara (Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2015); derslerinde başarılı, gençlik merkezine üyeliği bulunan, imkânları kısıtlı, dezavantajlı, şehit ve gazi yakını, eğitilebilir düzeyde engelli, çeşitli kültürel ve sportif yarışmalara katılıp derecesi olan, Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) yurtlarında kalan gençler dâhil edilebilmektedir (Gençlik ve Spor Bakanlığı, 2016).

7 günlük kamp programı dâhilinde; sanatsal, sportif, kültürel ve serbest zaman etkinlikleri yapılmaktadır.

2.2.2. Gençlik Kamplarının Amaçları

- Gençlerimizin, öğrenme ve çalışma alanları dışındaki serbest zamanlarını kamp etkinlikleri ile değerlendirmek,
- Türkiye'nin dört bir tarafından gelen gençler arasında dostluk, barış ve kardeşlik duygularını güçlendirmek,
- Gençlerin dayanışma, paylaşma ve işbirliği duygularını geliştirmek,
- Gençlerin sosyal ve kültürel gelişimlerine katkıda bulunmak,
- Gençlerin, ülkemizin tarihini, kültürünü ve doğal güzelliklerini yakından tanınmasına fırsat vermek,
- Ülke ve dünya barışına katkıda bulunmak,
- Gençlerin üretken ve renkli ortam içerisinde tatillerini geçirmelerini sağlamak,
- Gençlerin yeni yaşam deneyimleri kazanmalarını sağlamak,
- Toplumsal yönden sağlıklı, mutlu, iyi ahlaklı, kişilik sahibi, üretken, milli ve kültürel değerleri ile Müslümanlığın gerektirdiği hayat biçimini benimseyen, vatanını, milletini seven birer vatandaş olarak yetiştirmelerini sağlamak,
- Doğayı sevmek, güneşten faydalanabilmek,
- Kendine güven duymak, görev ve sorumluluk almak,
- Gençlik kamplarının yararlarını kavrayarak serbest zamanlarını gençlik alanındaki etkinliklerle değerlendirmeye istekli olmak,
- Değişik kültürler ve çevreler hakkında bilgi edinme, arkadaşlıklar kurabilmek,
- Uyuşturucu madde ve zararlı alışkanlıklar hakkında bilgi edinebilmek,
- Ülkemizin turizm yönünü tanıyıp tanıtımını yapabilmek,
- Grup içerisinde bulunma ve kendini ifade edebilme yetisinin gelişmesini sağlamak(Coşkuner, 2009).

2.2.3. Gençlik Kamplarının Tarihçesi

Türkiye'deki ilk gençlik kampı Hareke 'de 1936 yılında açılmıştır. Gençlik kampları, 1960'lı yıllarda gençliğin serbest zaman etkinlikleri 3500 sayılı yasa gereği

Beden Terbiyesi ve Spor genel Müdürlüğünün görevleri arasında yer almıştır. Ancak 1965 yılına kadar düzenlenememiştir (Tanesen, 2008).

Gençlik kampının isim babası beden eğitimi öğretmeni olan İbrahim Menteş'tir. İbrahim Menteş gençlik kampının ilk düzenleyeni ve ilk uygulayıcısı olmuştur. Menteş yurt dışında eğitim gördükten sonra yurda dönmüş, o yıllarda Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde kurulan Beden Eğitimi İzcilik Müdürlüğünde göreve başlamıştır. Menteş yurt dışında görmüş olduğu serbest zaman etkinliklerinin ülkemiz gençleri içinde gerekliliğini ve uygulanabilirliğini savunmuştur. Daha sonra bu konuda gerekli çalışmalara başlayarak ilk gençlik kampının Bursa/Gemlik-Karacalı Köyü'nde düzenlenmesini sağlamıştır (Tanesen, 2008).

2011 Yılında GSB'nin kurulmasıyla beraber çeşitli Sivil Toplum Kuruluşlarına (STK) bağlı olan tesisler bakanlık bünyesine dahil edilmiş ve yeni kamp tesisleri kurulmuştur.

2.2.4. Gençlik Kampı Aktiviteleri

Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı gençlik kamplarında; basketbol, futbol, voleybol, halk oyunları, dağ bisikleti, treeking, okçuluk, kano, rafting, paintbol, macera parkuru, tırmanma duvarı ve ip parkuru, matrak ve at biniciliği gibi içeriğinde macera unsurunu barındıran sportif aktivitelerin yanında tiyatro, müzik, el sanatları gibi sanatsal aktiviteler gerçekleştirilmektedir. Kamplarda ayrıca geleneksel çocuk sokak oyunları, sosyal ve kültürel geziler kültürel amaçlı yapılan aktivitelerdendir. Gençlik kamplarında gençlerin çok yönlü gelişimlerinin desteklenmesi adına kişisel gelişim seminerleri de yapılmaktadır(gençlik kampları tanıtım kataloğu, 2018).

2.2.5. Gençlik Kamplarında Yönetim ve Liderlik

Kampların bağlı bulundukları Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlükleri tarafından görevlendirilen İdari Yönetim ve GSB Gençlik Kampları Dairesi Başkanlığı tarafından görevlendirilen "Eğitim Yönetimi" olmak üzere iki koldan yönetim vardır (Coşkun, 2009).

İdari Yönetim:

Kamp müdürü ve kampta görev alan diğer idari, mutfak, güvenlik ve temizlik personelinin oluşur (muhasibe, teknisyen, şoför, doktor, hemşire, yazışmaları yapacak memur, cankurtaran vb.). İdari personelle ilgili her türlü öncelik, kamp müdürlüğünün sorumluluğundadır.

Eğitim Yönetimi:

Koordinatör, program sorumlusu ve liderlerden oluşmaktadır. Atamalar GSB Gençlik Kampları Dairesi Başkanlığı tarafından yapılır.

Koordinatör, 400 ve daha yukarı sayıda kampçının bulunduğu kamplarda bulunur. Bu tür kamplarda birden fazla program sorumlusu olacağı için, Koordinatör program sorumlularını yönlendirmek, kampın genel işleyişini takip eden program sorumluları tarafından çözümlenemeyen sorunlarda müracaat edilen kişidir. Koordinatör uzun yıllar program sorumluluğu yapan kişilerden seçilir (Gençlik ve Spor Bakanlığı, 2016).

Program sorumlusu: Kampların işleyişi konusunda deneyimli, gençlik psikolojisinden anlayan, kampçılığı seven, başarılı, kamp liderliğinde deneyimli, yönetme yönlendirme becerisini kazanmış kişilerdir. Kampın eğitim ve yönetimini, kampın amaçları doğrultusunda planlayıp yürütülmesini sağlar. Kampçıların sorunsuz ve eğlenceli bir şekilde kamp yapmasını sağlar (Tanesen, 2008).

Liderlik: Belli bir durumda, belli bir anda ve belli koşullar altında bir grup üzerindeki insanların örgütsel hedeflere ulaşmak için gönüllü olarak çabalamasını teşvik eden, ortak hedeflere ulaşmada yardımcı olan, deneyimlerini aktaran ve uygulayan bireydir. Liderlik insanları belirlenmiş hedefler yönünde çaba göstermeye ikna etme yeteneğidir (Erkuş, 1997).

Liderlik, sadece resmi organizasyonlara has bir süreç olmamakla birlikte belirli bir grubun, belirli bir kişinin arkasından belirli amaçları gerçekleştirmek üzere gitmesi ile liderlik süreci oluşmaktadır. Liderliğin oluşması için, liderin resmi yetkilerle dolu olması da şart değildir. Hiçbir resmi yetkisi olmadığı halde, büyük bir grubu peşinden sürükleyen liderler olabileceği gibi; çok geniş yetkilere sahip olduğu halde bunları kullanmayan, dolayısıyla grubu peşinden sürükleyemeyen liderlerde olabilmektedir. Ayrıca, liderlik

sadece işletmelerin üst kademelerini işgal edenlere has bir süreç değildir. Liderlik bir konum değildir. Liderlik, karakter ile becerinin birleşimidir (Yıldırım, 2006).

Kamp liderliği ise Gençlik ve Spor Bakanlığı Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü ile Eğitim, Kültür ve Araştırma Genel Müdürlüğü tarafından açılan “Gönüllü Kamp Liderliği” eğitimine katılmış ve sadece kamp dönemlerinde Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından görevlendirilen geçici personeldir (Gençlik ve Spor Bakanlığı, 2017).

Kamp lideri, liderlik eğitim kurslarından başarıyla geçmiş, eğiticilik yönü olan, bilgi becerilerini kampçı gençlere aktarabilme yeteneğine sahip, işini seven, öğrenmeye açık ve yenilikleri takip eden, gönüllülük esasıyla kamplarda görev alan kişidir. Gönüllü Kamp Lideri olmak isteyen gençlerden üniversitelerin ön lisans veya lisans bölümlerinde okuyor veya bu bölümlerden mezun olmak şartı aranır. Online başvuru neticesinde yapılacak olan değerlendirmede; spor, müzik, el sanatları, tiyatro, drama, halkoyunları, cankurtaranlık, rehberlik ve rekreasyon gibi alanlarda belgesi olanlara, Gençlik merkezi üyesi olanlara, daha önce gençlik kamplarına katılanlara öncelik tanınır(<http://www.gsb.gov.tr/HaberDetaylari/1/80451/kamp-liderligi-egitimi-basvurulari-basladi.aspx>). Kamp liderliği iki gruba ayrılır.

1. *Grup Lideri*: Gençlik kamplarına katılan gençlerin kamp içerisindeki sevk ve idarelerini yapan, sorunları ile ilgilenen, kamp aktivitelerine katılımlarını sağlayan iletişimi kuvvetli ve yönlendirme becerisine sahip görevlilerdir.

2. *Aktivite Lideri*: Gençlik kamplarında yapılan; Halk Oyunları, El Sanatları, Tiyatro, Fotoğrafçılık, Müzik, Paintball, Okçuluk, Yüzme(Cankurtaran) vb. aktivitelerde yetenekli ve belge sahibi kişiler arasından görevlendirilen ve gençlere aktiviteleri yaptıran kişilerdir.

2.2.6. Gençlik Kampı Tesisleri ve Kamp Programları

Gençlik ve Spor Bakanlığınca gençlik kamplarından daha fazla gencin yararlanması ve taleplerin karşılanması için çalışmalar durmaksızın devam etmektedir. Mevcut kamp yerlerinin fiziki durumlarında modernize çalışmaları yapılmaktadır. Bunun yanı sıra 2011 yılında 5. 344 kampçının yararlandığı tesis sayısı 2017 yılında 5’ten 36’ya

yükseltilmiş ve 110.250 gencin kamplardan yararlanması sağlanmıştır(gençlik kampları tanıtım kataloğu, 2018).

Türkiye’de GSB’na bağlı kamp tesisleri ve bu kamp tesislerinde uygulanan programlar şu şekildedir: (<http://genclikkamplari.gsb.gov.tr/Modul/Kamplar.aspx> erişim tarihi: 25.03.2019)

Antalya Alaaddin Keykubat Gençlik Kampı

Kamp merkezi Antalya'ya 12 kilometre uzaklıkta yer alan Alaaddin Keykubat Gençlik Kampında, kampçıların konaklaması için 4 kişilik 33 adet bungalov bulunmaktadır. Bungalovlar kampçıların ihtiyaç duyduğu yatak, dolap, banyo ve tuvalet gibi temel ihtiyaçların karşılanacağı şekilde oluşturulmuştur. Kamp alanında voleybol, basketbol, tenis, badmington, mini futbol, masa tenisi gibi aktivitelerinin yapılabileceği sahalar ile anfi tiyatro ve yapay tırmanış duvarı bulunmaktadır. Kamp kapasitesi 220 kişidir. Kampta, el sanatları, tiyatro, müzik, halk oyunları, spor aktiviteleri, geziler yapılmaktadır. Kampa katılacak gençler kişisel giysileri (şapka, eşofman, gözlük, şort, mayo, havlu, terlik, güneş kremi, vb.) ile temizlik malzemelerini beraberinde getireceklerdir.

Anne-Kız ve Baba-Oğul Kampı

Gençlerimizin sağlıklı gelişiminin temel taşlarını oluşturan toplumsal ve evrensel değerlerini kazanmalarını ve kişiliklerinin her yönüyle gelişmesini sağlamak, gençlerimizi toplumsal ve evrensel değerlerle donanmış sosyal sorumluluk bilinci ve duygusu gelişmiş bireyler olarak yetiştirmek amacıyla Anneler ve Kızlar, Babalar ve Oğullar projesi gerçekleştirilmektedir. Proje ile gençlerimizin milli, manevi, sosyal ve kültürel değer ve normları edinip benimsemeleri ve ebeveynleri ile aile içi iletişim becerilerini geliştirmeye yönelik katkı sağlanması hedeflenmektedir.

Ayrıca gençlerin potansiyellerini gerçekleştirmelerine imkân sağlayarak sosyal ve kültürel gelişimlerini desteklenmesi, bireysel gelişimlerine katkıda bulunulması ve serbest zamanlarını daha verimli değerlendirmelerinin sağlanması amaçlanmaktadır.

Projemiz 2016 yılından itibaren farklı tarihlerde Kırşehir Ahi Evran, Osmaniye Aslantaş, Antalya Alaadin Keykubat Kampında uygulanmış ve bugüne kadar yaklaşık 6000 aileye Anne Kız Baba Oğul Kampı yaptırılmıştır.

Bolu Aladağ Gençlik Kampı

Kamp merkezi Bolu'ya 40 kilometre uzaklıkta yer almaktadır. Bolu Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü ile kamp merkezi arası yaklaşık 30 dakika sürmekte olup deniz seviyesinden 1200 metre yüksekliktedir. Kampta konaklama 4 kişilik duşu ve tuvaleti içinde bulunan kamp konteynerlerinde yapılmaktadır. Kamp kapasitesi, 396 kişidir. Kampta, el sanatları, tiyatro, müzik, halk oyunları, yapay tırmanış, oryantring, paintball, doğa yürüyüşü, satranç, kano, badminton, voleybol, futbol, tenis, okçuluk gibi etkinliklerin yanı sıra; Gölcük, Abant, Mudurnu, Yedi Göller, çevre köy gezileri de yapılmaktadır. Kamp doğa kampı olduğu için yılın her döneminde hava oldukça serindir. Dolayısıyla kampa gelirken kampçılar yanlarında kalın giysilerini de (kazak, mont, eşofman vs.) getirmeleri gerekmektedir. Ayrıca temizlik malzemelerini de beraberinde getireceklerdir.

Ekolojik Tarım ve Hayvancılık Kampı

Gençlik ve Spor Bakanlığı, günümüzde çok hızlı bir uzaklaşmanın yaşandığı köy hayatına gençlerin yeniden ilgi duymalarını sağlamak amacıyla 25 Ağustos – 04 Eylül 2018 tarihleri arasında Osmaniye Aslantaş Gençlik Kampında “Ekolojik Tarım ve Hayvancılık Kampı” düzenledi. Bir dönem erkek ve bir dönem kız şeklinde organize edilen kampa 18-24 yaş grubundan 400 genç katıldı.

Katılımcı gençlerin büyük beğenisini kazanan kamp, tarım ve hayvancılıktan uzaklaşan, büyükşehirlerde yaşadığı için köy hayatını merak eden ve köy hayatına özlem duyan gençler için büyük bir fırsat olarak ön plana çıktı ve yoğun ilgi gördü. Kampta ekolojik tarım ve hayvancılığın metotları ayrıntılarıyla ele alınırken kampçılar tarım ve hayvancılık faaliyetlerini bireysel olarak uygulama imkanı buldular. Bakanlık tarafından gençlerin yeniden tarım ve hayvancılığa özendirilmesi, ekolojik tarım ve hayvancılık konusunda gençlerde farkındalık uyandırılması amacıyla düzenlenen kamp, gençlerimiz için büyük bir deneyim oldu.

Eskişehir Hasırca Gençlik Kampı

Kamp merkezi Eskişehir'e 31 km uzaklıktadır. Eskişehir Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü ile kamp merkezi arası yaklaşık 1 saat sürmektedir. Kampta konaklama 4 kişilik odalarda, duşu ve tuvaleti kat içinde bulunan binalarda yapılmaktadır. Kamp Aktiviteleri: Futbol, basketbol, voleybol, masa tenisi, el sanatları, müzik, tiyatro, halk oyunları, satranç, mangala, havuz etkinliğidir.

Kırşehir Ahi Evran Gençlik Kampı

Kamp kapasitesi 264 kişidir. Kamp bungalov evler ve 2 katlı misafirhaneden oluşup, 78 oda kapasitelidir. Kampta etkinlik olarak el sanatları, tiyatro, müzik, halk oyunları, yapay tırmanış, oryantring, paintball, doğa yürüyüşü, satranç, kano, badminton, voleybol, futbol, tenis, okçuluk gibi faaliyetler yapılmaktadır. Kampta gençlerimizin kişisel gelişimi için; zararlı alışkanlıklar konusunda bilgilendirme eğitimi, sosyal sorumluluk ve gönüllü çalışmalar, etik ve insani değerler eğitimi, önemli şahsiyetlerin hayatları ve eserlerinin tanıtımı konularında bilgilendirmeler yapılmaktadır. Katılımcılar kişisel giysileri (şapka, kazak, mont, eşofman, gözlük, şort, havlu, terlik vb.) ile temizlik malzemelerini beraberinde getireceklerdir. Gece ve gündüz ısı farklılığı çok olacağından (gündüz sıcak-gece serin) iklim koşuluna ve yağmura uygun kıyafetlerin getirilmesi önerilir. Doğa yürüyüşleri ve diğer aktiviteler için küçük sırt çantası, el feneri getirilmelidir. Kampta gece-gündüz sıcaklık farkı yüksek olmaktadır. Ortalama sıcaklıklar; Gündüz: 20 – 25 C Gece: 5 – 10 C'dir.

Trabzon Doğu Karadeniz Gençlik Kampı

Trabzon'a 55 kilometre uzaklıkta Düzköy ilçesine bağlı Haçkalı Baba mevkiinde bulunan kamp alanında konaklama ağaç bungalov evlerde yapılmaktadır. Kamp alanında yemekhane, mutfak, sentetik futbol sahası, badminton, basketbol ve voleybol oyun alanları bulunmaktadır. Kamp kapasitesi 176 kişidir. Kampta treking, halk oyunları, drama, paintball, futbol, mini golf, badminton, voleybol ve basketbol etkinlikleri ile Çal Mağarası gezisi ve kaya inişi, Uzungöl, Sümela Manastırı, Ayasofya Müzesi, Atatürk Köşkü ve şehir gezileri gerçekleştirilecektir. Kamp doğa kampı olduğu için yılın her döneminde hava oldukça serindir. Dolayısıyla kampa gelirken kampçılar yanlarında kalın

giysilerini de (kazak, mont, eşofman vs.) getirmeleri gerekmektedir. Ayrıca temizlik malzemelerini de beraberinde getireceklerdir.

Tokat Almus Gençlik Kampı

Tokat il merkezine 35 kilometre mesafede, Almus ilçe merkezinde yer almaktadır. Kampta konaklama 4 veya 6 kişilik odalarda yapılmaktadır. Odalarda duş ve tuvalet bulunmamaktadır. Her katta yer alan genel tuvalet ve duş alanları kullanılmaktadır. Kamp Aktiviteleri: Halk Oyunları, Müzik, Tiyatro, El Sanatları, Zeka Oyunları, Sokak Oyunları, Maneviyat İstasyonu, Paintball, Okçuluk, Matrak, Kano, Langırt.

Kastamonu Yolkonak Gençlik Kampı

Kamp merkezi Kastamonu'ya 10 km uzaklıkta bulunan Kadıdağı Yaylası mevkiindedir. Kastamonu şehir merkezi ile kamp alanı yaklaşık 10 dakika sürmekte olup deniz seviyesinden 800 m. yüksekliktedir. Kampta konaklama 4 kişilik, duşu ve tuvaleti içinde bulunan bungalovlarda yapılmaktadır. Kamp kapasitesi 220 kişidir. Kampta, paintball, oryantiring, yüksek ip aktiviteleri, ata binme, doğa yürüyüşü, voleybol, futbol, geleneksel Türk sokak oyunları, el sanatları, halkoyunları, müzik, tiyatronun yanı sıra; Kastamonu şehir gezisi, Safranbolu şehir gezisi, Daday ilçesi at çiftliği gezisi, Ilgaz Dağı çevre gezisi de yapılmaktadır. Kamp doğa kampı olduğu için yılın her döneminde hava oldukça serindir. Dolayısıyla kampa gelirken kampçılar yanlarında kalın giysilerini de (kazak, mont, eşofman vs.) getirmeleri gerekmektedir. Ayrıca temizlik malzemelerini de beraberinde getireceklerdir.

Manisa Şehzadeler Gençlik Kampı

Kamp kapasitesi 176 kişidir. Kampta konaklama alanı olarak dörder kişilik 40 adet bungalov, dörder kişilik 16 adet yatakhane, toplantı salonu, havuz ile aktivite alanları bulunmaktadır. Kamp etkinlikleri olarak; paintball, futbol, yüzme, masatenisi, voleybol, basketbol, okçuluk, sokak oyunları, halkoyunları, el sanatları, müzik, kaya tırmanma, mini golf, vb. aktiviteler yapılmaktadır. Kamp alanı iklimi yazları sıcaklık oranları +40°C üzerine çıkmakta olup zaman zaman da serin ve esintili yaz geceleri yaşanmaktadır. Gece ve gündüz ısı farklılığı çok olacağından (gündüz sıcak-gece serin) iklim koşuluna ve yağmura uygun kıyafetlerin getirilmesi uygun olacaktır. Kamp gezi alanları olarak

Kurşunlu kaplıcaları, Sart Antik Kenti, Sidas Antik Kenti, Şehzadeler kenti Manisa şehir gezisi yapılmaktadır. Doğa yürüyüşleri ve diğer aktiviteler için küçük sırt çantası, el feneri getirilmelidir. Ayrıca Kampçılar, kişisel giysileri (şapka, eşofman, gözlük, şort, mayo, havlu, terlik, vb.) ile temizlik malzemelerini beraberinde getireceklerdir. Havuz etkinlikleri için koruyucu güneş kremi getirilmesi önerilir.

Osmaniye Aslantaş Gençlik Kampı

Kamp merkezi Kadirli ilçesine 14 kilometre, şehir merkezine ise 34 kilometre uzaklıkta yer alan Osmaniye Aslantaş Gençlik Kampı 310 dönümlük bir alana kurulmuştur. Kamp alanında 20 Odalı bir bina ve 4 kişilik 23 adet bungalov bulunmaktadır (Her odada tuvalet duş mevcut). Ayrıca kamp alanında 2 adet basketbol sahası, 1 plaj voleybolu sahası, 1 adet 20X40 m² içerisinde tenis kortu olan kapalı spor salonu ve yüzme havuzu mevcuttur. Kamp kapasitesi 220 kişidir. Kampta doğa yürüyüşü, yüzme, okçuluk, halk oyunları, tiyatro, paintball, futbol, mini golf, badmington, voleybol ve basketbol etkinlikleri ile geziler gerçekleştirilmektedir. Katılımcıların kişisel giysilerini (şapka, kazak, mont, eşofman, gözlük, şort, havlu, terlik vb.) ve temizlik malzemelerini beraberinde getirmeleri gerekmektedir. Doğa yürüyüşleri ve diğer aktiviteler için küçük sırt çantası, el feneri getirilmelidir. Havuz etkinlikleri için koruyucu güneş kremi getirilmesi önerilir.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesinde gerçekleştirilen gençlik kamplarının program sorumluları tarafından rekreasyonel açıdan değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Araştırmacı, nitel yöntemle yaptığı çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniğini uygulamıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği, araştırmacı tarafından hazırlanan bir takım sorular üzerinde, görüşme yapılan kişinin düzeltme ve düzenleme hakkının olduğu görüşme tekniğidir. Araştırmacı ve görüşme yapılan kişi bazı soruları birlikte yeniden düzenleyebilirler (Sönmez ve Alacapınar, 2016).

Görüşme tekniği nitel araştırmada en sık kullanılan veri toplama aracı olarak karşımıza çıkmaktadır. Görüşmenin etkili ve verimli bir veri toplama aracı olarak kullanılabilmesi için bu yöntemin temel özelliklerini, güçlü ve zayıf yönlerini iyi anlamak gerekir. Nitel veriye ulaşmayı kolaylaştıracak bir görüşme formu hazırlamak ve görüşmeyi gerçekleştirme sürecinde dikkate alınması gereken ilkeleri özümseyerek işe koşmak gereklidir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Görüşme tekniği ilk bakışta kolay bir veri toplama yöntemi gibi gözükabilir, sadece konuşma ve dinleme gibi herkes tarafından kullanılan temel becerileri gerektirdiği düşünülür. Ancak görüşme tekniği: Beceri, duyarlık, yoğunlaşma, bireylerarası anlayış, öngörü, zihinsel uyanıklık ve disiplin gibi pek çok boyutu kapsaması bakımından hem sanat hem de bilimdir (Patton, 1987). Görüşme tekniğinin nicel araştırmalarda kullanılan anketlere nazaran bazı güçlü yönleri vardır. Bunlar: Esneklik, yanıt oranı, sözel olmayan davranış, ortam üzerindeki kontrol, soru sırası, anlık tepki, veri kaynağının teyit edilmesi, tamlık ve derinlemesine bilgi şeklinde sıralanabilir (Bailey, 1982).

Stewart ve Cash (1985) görüşmeyi, önceden belirlenmiş ve ciddi bir amaç için yapılan, soru sorma ve yanıtlama tarzına dayalı karşılıklı ve etkileşimli bir iletişim süreci şeklinde tanımlamışlardır. Bogdan ve Biklen (1992) görüşme tekniğinin insanların perspektiflerini, tecrübelerini, duygularını ve algılarını ortaya koymada oldukça güçlü bir yöntem olduğunu belirtmişlerdir. Görüşme tekniği kişilerden belirli bir konu hakkında duygu ve düşüncelerini alma tekniğidir. Nitel ve nicel araştırma tekniklerinde etkili bir biçimde kullanılabilir. Genellikle nitel araştırmalarda işe koşulur. Yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış, yapılandırılmamış ve odak grup görüşme teknikleri vardır. Araştırmacı tarafından hazırlanan sorular üzerinde yanıtlayıcının kısmen düzeltme hakkının olduğu

yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinde, sorgulayan ve yanıtlayan bazı soruları birlikte yeniden düzenleyebilirler (Sönmez ve Alacapınar, 2016).

Glaser (1978) nitel araştırmayı: Gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlamıştır. Strauss ve Corbin (1990)' e göre nitel araştırmayı, insanların yaşam tarzlarını, öykülerini, davranışlarını, örgütsel yapıları ve toplumsal değişmeyi anlamaya dönük bilgi üretme süreçlerinden biridir şeklinde tanımlamak mümkündür. Storey (2007) nitel araştırmanın, insanların olaylara dönük öznel bakış açılarını keşfetmeyi hedeflediğini ve bu nedenle nicel araştırmadan daha üstün olduğunu belirtmektedir. Dolayısıyla nitel araştırmayı insanın, kendi sınırlarını çözmek ve kendi çabasıyla biçimlendirdiği toplumsal sistemlerin derinliklerini keşfetmek üzere geliştirdiği bilgi üretme yollarından birisi olarak tanımlamak mümkündür.

Nitel araştırma, kuram oluşturmaya, temel bir anlayışla sosyal olguları bağlı bulundukları çevre içerisinde araştırmayı ve anlamayı ön plana alan bir yaklaşımdır. Bu tanımda kuram oluşturma toplanan verilerden yola çıkarak daha önceden bilinmeyen birtakım sonuçları birbiri ile ilişkisi içinde açıklayan bir modelleme çalışması anlamına gelmektedir (Glaser, 1978). Bu da araştırmacının esnek olmasını, toplanan verilere göre araştırma sürecini yeniden biçimlendirmesini ve gerek araştırma deseninin oluşmasında gerekse toplanan verilerin analizinde tümevarıma dayalı bir yaklaşım izlemesini gerektirir (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

3.1.1. Araştırmanın Katılımcıları (Örnekleme)

Kadın ve erkek gençlik kamplarının beraber ve genel olarak değerlendirildiği bu araştırmada Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesinde bulunan Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bağlı Gençlik Kampları Dairesi Başkanlığınca düzenlenen gençlik kamplarında görev yapan Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulundan mezun program sorumlularının içinde araştırmada gönüllü olarak yer almayı kabul eden 10 program sorumlusu araştırma katılımcılarını oluşturmaktadır.

3.2. Katılımcıların Profili

Araştırmada gönüllü olarak katılım gösteren 10 tane program sorumlusuna ait kişisel bilgiler Çizelge 3.2’de yer almaktadır.

Çizelge 3.2. Katılımcıların Kişisel Bilgileri

Sıra	Katılımcılar	Cinsiyet		Yaş	Medeni Durumu		Eğitim Durumu		Kamplardaki Çalışma Süresi
		Kadın	Erkek		Evli	Bekar	Lisans	Y.Lisans	
1	K1	1	0	27	0	1	1	0	5
2	K2	0	1	32	0	1	1	0	5
3	K3	1	0	32	0	1	1	0	8
4	K4	0	1	30	0	1	1	0	9
5	K5	1	0	31	0	1	1	0	8
6	K6	0	1	28	0	1	0	1	7
7	K7	0	1	30	0	1	1	0	8
8	K8	1	0	32	0	1	1	0	8
9	K9	0	1	29	0	1	1	0	7
10	K10	0	1	32	1	0	1	0	8

Araştırmada 4 kadın, 6 erkek katılımcı olmak üzere toplamda 10 tane program sorumlusu ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların 1’i evli, 9’u bekârdır. Katılımcıların yaş ortalaması 30,3’tür. Katılımcılardan 9’u lisans, 1’i yüksek lisans eğitimi almıştır.

3.3. Araştırmacının Rolü

Araştırmacı, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümünden mezun olup Gençlik ve Spor Bakanlığı Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü Gençlik Kampları Dairesine bağlı gençlik kamplarında yıllarca kamplarda lider olarak görev yapmış, kampların özelliklerini bilen ve konuya hâkim bir kişidir. Bu durum, araştırmacıya veri kaynaklarına yakın olma, ilgili bireylerle konuşma, deneyimlerini paylaşma, konuyu yakından tanıma, ilgili eğitim programlarını ve dokümanları inceleme olanağı sağlamıştır. Ayrıca bu etken, araştırmaya hız ve pratiklik kazandırmıştır. Araştırmacının çalışma konusu ile ilgili olarak yer aldığı bu konum, araştırmacıyı nitel çalışma sürecinin doğal bir parçası haline getirmiş, görüşme yönteminin verimli olarak uygulanmasını ve analiz edilmesini sağlamıştır.

3.4. Veri Toplama ve Görüşme Formunun Hazırlanması

Araştırmacı, çeşitli bilimsel kaynaklar (sürelî yayın ve kitap vb.), yasa ve yönetmeliklere dayanarak 20 maddeden oluşan bir taslak “görüşme formu” hazırlamıştır.

Bu tezin danışmanı ve gençlik kampları alanında yüksek lisans ve doktora tezlerini yapmış, BESYO’da öğretim üyesi olarak görev yapan diğer üç uzmanı 20 maddeyi incelemiş, madde sayısının nitel araştırma için fazla olduğunu belirtmiş ve amaca doğrudan yönelik olmayan 15 madde göz ardı edilmiştir. Form, üzerinde mutabık kalınan 5 maddeden oluşmuştur. Tüm maddeler, “yarı yapılandırılmış açık uçlu” soru formundadır. Bunun yanında program sorumluları hakkında kişisel bilgi toplamak için, araştırmacı tarafından hazırlanmış “Bilgi Formu” kullanılmıştır(Ek-4).

Sorular, görüşme yapılan her katılımcı program sorumlusuna sırayla ve aynı tarzda sorulmuştur. Bu uygulama, katılımcı program sorumlularından daha yoğun, daha sağlıklı ve daha çok bilgi edinilmesini sağlamak amacıyla yapılmıştır.

Araştırmacı, 23 Kasım 2018 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Gençlik Kampları Dairesi Başkanlığına onay için başvuruda bulunarak çalışmanın yapılabilmesi için gerekli olan resmi izni almıştır (Ek-1). Araştırmacı resmi iznin alınmasından sonra, kamu kuruluşlarında ve özel sektörde çalışan Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu mezunu katılımcı adayları ile bizzat bir ön görüşme yapmış, katılımcılara araştırma hakkında gerekli bilgileri vermiş, isteyen katılımcılara görüşme formlarını mail olarak yollamış ve katılımcıların randevularını ayarlamıştır. Randevu tarihlerinde, program sorumlularının belirledikleri yerlerde kendileri ile doğrudan görüşme gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerin zamanı, süresi, katılımcıların istek ve ihtiyaçları göz önüne alınarak ayarlanmıştır. Görüşmelerin sıcak ve samimi bir sohbet havasında gerçekleştirilmesine dikkat edilmiştir. Görüşme esnasında konudan emin olmak için uygun görülen yerlerde ek sorular yöneltilmiştir. Görüşme sürecinde nitel araştırmanın yapısı çerçevesinde gönüllülük esas alınmıştır. Görüşmelerde katılımcıların ses kayıtları için program sorumlularının rızaları alınmış, bu konuyla alakalı “Ses Kayıt Cihazı İzin Belgesi” imzalatılmıştır(Ek-3). Araştırmacı ses kayıtları sırasında konuşmaları aktif bir şekilde dinlemiş, katılımcının dikkatini dağıtacak herhangi bir davranış ve ortamın olmamasına özen göstermiştir. Araştırmacı katılımcıların sorulara verdikleri yanıtlarda herhangi bir kısıtlama yapmamıştır. Araştırmaya dâhil edilen bireylerin yanıtları daha önceden oluşturulmuş sorularla sınırlandırılmamış, araştırmada

açık ve esnek bir tutum izlenmiştir. Araştırma konusuna ilişkin mümkün olduğu kadar ayrıntılı bir şekilde veri toplanmaya çalışılmıştır. Katılımcıların konuyla ilgili olarak önemli gördükleri fikirlerini, düşüncelerini ve önerilerini dile getirmelerine olanak sağlanmıştır. Katılımcılardan alınan bilgileri içeren ses kayıtları araştırmacı tarafından deşifre edilerek bilgisayar ortamında düzyazı haline getirilmiştir. Görüşmelere ilişkin süre ve analiz sayfa sayıları Çizelge 3. 4.'te verilmiştir.

Çizelge 3.4. Katılımcıların Ses Kayıt Bilgisi

Katılımcılar	Kayıt Şekli	Kayıt Süresi	Analiz Sayfa Sayısı
Katılımcı 1	Telefon Ses Kaydı	7 Dakika 17 Saniye	2 Adet A4 Sayfa
Katılımcı 2	Telefon Ses Kaydı	5 Dakika 37 Saniye	2 Adet A4 Sayfa
Katılımcı 3	Telefon Ses Kaydı	13 Dakika 05 Saniye	2 Adet A4 Sayfa
Katılımcı 4	Telefon Ses Kaydı	8 Dakika 59 Saniye	2 Adet A4 Sayfa
Katılımcı 5	Telefon Ses Kaydı	19 Dakika 13 Saniye	3 Adet A4 Sayfa
Katılımcı 6	Telefon Ses Kaydı	16 Dakika 34 Saniye	3 Adet A4 Sayfa
Katılımcı 7	Telefon Ses Kaydı	10 Dakika 47 Saniye	3 Adet A4 Sayfa
Katılımcı 8	Telefon Ses Kaydı	7 Dakika 56 Saniye	2 Adet A4 Sayfa
Katılımcı 9	Telefon Ses Kaydı	7 Dakika 27 Saniye	2 Adet A4 Sayfa
Katılımcı 10	Video Kaydı	9 Dakika 23 Saniye	3 Adet A4 Sayfa

3.5. Verilerin Çözümlemesi

Araştırmada, verilerin anlaşılır bir biçimde çözümlemesi, neden sonuç ilişkilerinin irdelenerek birtakım sonuçlara ulaşılması ve bulguların yorumlanması için nitel analiz yöntemlerinden “betimsel analiz” yöntemi kullanılmıştır. Betimsel analiz, çeşitli veri toplama teknikleri ile elde edilmiş verilerin daha önceden belirlenmiş temalara göre özetlenmesi ve yorumlanmasını içeren bir nitel veri analiz türüdür. Bu analiz türünde araştırmacı görüştüğü ya da gözlemiş olduğu bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtabilmek amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verebilmektedir. Bu analiz türünde temel amaç elde edilmiş olan bulguların okuyucuya özetlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde sunulmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2003).

Temel amacı, toplanan verileri açıklayacak kavramlara ve ilişkilere ulaşabilmek olan içerik analizinde, betimsel analiz yöntemiyle özetlenen ve yorumlanan veriler, daha derin bir işleminden geçirilir ve betimsel analiz yöntemiyle fark edilemeyen kavram ve temalar bu analiz sonucu keşfedilebilir. Bu amaçla toplanan verilerin önce kavramsallaştırılması, daha sonra da ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde organize edilmesi ve buna göre veriyi açıklayan temaların saptanması gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2018)

Verilerin tanımlanması, birbirine benzeyen verilerin belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilmesi ve verilerin içinde saklı olabilecek gerçeklerin ortaya çıkarılması için ise “içerik analizi” yöntemi ile genel temalar ortaya çıkarılarak kodlar ve temalar organize edilmiştir.

3.5.1. Verilerin Kodlanması

İçerik analizinde izlenen bir takım aşamalar vardır. Bu aşamaların ilki verilerin kodlanmasıdır. Araştırmacı bu aşamada, elde ettiği bilgileri inceleyerek, anlamlı bölümlere ayırmaya ve her bölümün kavramsal olarak ne anlama geldiğini bulmaya çalışır. Bazen bir sözcük, bazen bir cümle ya da paragraf bazen de bir sayfalık veri bu bölümleri oluşturabilir. Araştırmacı kendi içinde anlamlı bir bütün oluşturan bu bölümleri isimlendirir, diğer bir deyişle kodlar. Bu kodlama bazen bir kelime ile bazen de birkaç kelimeden oluşan bir deyim şeklinde yapılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Araştırmacı, verilerin içerik analizinde “genel bir çerçeve içinde kodlama” biçimini kullanırken, verilerin analizinden önce genel bir kavramsal yapı oluşturarak, genel kategoriler ya da temalar önceden belirlenmiş ve bu temalar altında yer alabilecek olan daha ayrıntılı kodlar listeye dâhil edilmiştir. Analiz süresince kodlar gerektiğinde değiştirilmiş ve geliştirilmiştir. Araştırmacı tarafından ses kayıt cihazına kaydedilmiş görüşmeler, görüşmeden hemen sonra deşifre edilerek bilgisayar ortamında düz yazı haline getirilmiştir. İki nitel araştırma uzmanı ve araştırmacı tarafından kodlamalar gerçekleştirilmiştir. Kodlama sonunda üç kişinin sonuçları karşılaştırılmış, ortak ve benzeyen sonuçlar temalarına göre sınıflandırılmıştır. Nitel verilerin çözümlenmesinde, görüşme formunda yer alan sorulara verilen yanıtlar değerlendirilmek üzere önce, görüşme yapılan program sorumluları alfabetik harflerle ve sayılarla (K1, K2, K3 ...) kodlanmıştır.

3.5.2. Temaların Bulunması

Verilerin kodlanması sırasında, sorunların ana başlıkları, alt başlıkları belirlenmiştir. Kodlamalar, düz yazı halinde yazılmış verilerin satırları işaretlenerek hemen yanına yazılmıştır. Daha sonra kodlamalar çizelge haline getirilerek sınıflandırılmıştır.

3.6. Geçerlilik ve Güvenirlilik

Bilimsel araştırmalarda sonuçların inandırıcılığı için kabul edilen “geçerlilik” ve “güvenirlilik” bu açıdan araştırmalarda en yaygın olarak kullanılan iki temel ölçüttür. Nitel araştırmalarda gerek geçerlilik gerekse güvenirlilik ile ilgili alınan birtakım önlemler vardır. Nitel araştırmada geçerlilik araştırmacının araştırdığı olguyu, olduğu gibi ve olabildiğince tarafsız gözlemesi anlamına gelmektedir (Kirk ve Miller, 1986). Araştırmacının olgu ve olay hakkında bütüncül bir resim oluşturabilmesi için elde ettiği verileri ve ulaştığı sonuçları teyit etmesine yardımcı olacak bazı ek yöntemlere(çeşitleme, katılımcı teyidi, meslektaş teyidi, vb.) başvurması gerekir.

Nitel araştırmanın temel özellikleri, araştırmacıya geçerlilik açısından önemli artılar ortaya koymakta ve stratejiler belirlemesine olanak vermektedir. Örneğın; nitel araştırmada araştırmacının esnek olması ilkesi geçerlilik konusunda önemli bir kazanımdır. Araştırma sürecinde gerekli gördüğü takdirde araştırmacı, görüşmeye yeni sorular ekleyebilir, planlamada olmayan görüşmeler gerçekleştirebilir. Nitel araştırmada geçerliliğın önemli ölçütleri arasında toplanan verilerin ayrıntılı olarak rapor edilmesi ve araştırmacının sonuçlara nasıl ulaştığı yer almaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Bu araştırmada iç geçerliliğın sağlanması için aşağıdaki işlemler gerçekleştirilmiştir:

1. Araştırmada elde edilen bulgular, verilerin toplandığı ortam dikkate alınarak ve ortama bağılı olarak tanımlanmıştır.
2. Bulguların kendi içerisinde tutarlı olmasına ve anlamlı bir bütünü oluşturmasına dikkat edilmiştir.
3. Elde edilen veriler daha önce oluşturulan kavramsal çerçeve ile uyumludur. Bu çerçeve veri toplamada rehber olmuş ve uygulamada pratiklik sağlamıştır.
4. Araştırmada elde edilen bulgular, bir yandan ses kayıt cihazına kaydedilirken diğeri yandan kısa notlar yoluyla denetlenmiştir. Böylece bulguların anlamlı bir bütün oluşturulması sağlanmıştır.
5. Araştırmada elde edilen veriler, araştırmacı tarafından meslektaş teyidinde sunulmuştur.

Güvenirlilik konusu nitel araştırmalarda farklı bir anlam kazanır. Nicel araştırmalar için geçerli olan güvenirlilikle ilgili bazı etkenler, nitel araştırmalar için söz

konusu değildir. Nitel araştırmanın temel özelliği olan algıların önemi ve doğal ortama duyarlılık, güvenilirlik konusunda bazı sorunların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Nitel araştırmaya temel oluşturan ilkelerden birisi, gerçeklerin bireylere ve içinde bulunulan ortama göre sürekli olarak değiştiği ve araştırmanın benzer gruplarda tekrarlanmasının aynı sonuçlara ulaşmayı mümkün kılmadığını en baştan kabul etmektir. İnsan davranışı durağan değildir, sürekli değişir ve insan davranışının karmaşık bir özelliği vardır. Bu yüzden kullanılan yöntem ne olursa olsun sosyal olaylarla ilgili bir araştırmanın aynen tekrar etmesi mümkün değildir. Görüldüğü üzere, dış güvenilirlikle ilgili temel ilkeler nitel araştırmanın temel ilkeleriyle çelişmektedir. Bu yüzden dış güvenilirlik nitel araştırma için farklı bir anlam taşımaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Bu araştırmada dış güvenirliliğin sağlanması adına araştırmacı tarafından aşağıdaki aşamalar gerçekleştirilmiştir:

1. Araştırmacı, araştırmanın yöntem ve aşamalarını, açık ve ayrıntılı bir şekilde tanımlamıştır.
2. Araştırmacı tarafından katılımcılar ile yüz yüze görüşmeler yapılmış, gerekli durumlarda açıklamalar yapılarak araştırmanın kapsamı hakkında yönlendirmeler yapılmıştır.
3. Araştırmada ulaşılan sonuçlar, ortaya konulan veriler ile açık bir biçimde ilişkilendirilmiştir.
4. Araştırmada veri kaynağı olan katılımcılar, isimleri ve ikamet ettikleri iller belirtilmeden, harf ve rakamlar kullanılarak (K1, K2 gibi) açık bir biçimde verilmiştir.
4. Araştırmanın ham verileri başkaları tarafından incelenebilecek şekilde araştırmacı tarafından saklanmıştır.

Araştırmada iç güvenirliliğe ilişkin olarak:

1. Araştırmacı görüşme esnasında soruları açık bir biçimde ifade etmiştir.
2. Araştırmacı görüşme sonucunda elde edilen verilerden doğrudan alıntılar yaparak betimlemeye gitmiştir.
3. Verilerin kodlanmasında birden fazla araştırmacı kodlama yapmış ve bu kodlamalar karşılaştırılmıştır.
4. Verilerin analizinde ön yargıların ve yanlış anlaşılmanın önüne geçilmiş ve veriler tekrar tekrar kontrol edilmiştir.
5. Araştırmada veri kaynağı olan program sorumluları ayrıntılı biçimde tanımlanmıştır.

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, araştırmanın yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile elde edilen bilgiler verilmiştir. Daha sonra katılımcıların verdikleri bilgiler doğrultusunda beş ana tema oluşturulmuştur.

Gençlik kamplarında görev yapan program sorumluları ile yapılan görüşmelerde elde edilen verilerin çözümlenmesi sonucunda, program sorumluları tarafından dile getirilen konular kodlandıktan sonra, belli temalar altında toplanmıştır. Katılımcı program sorumluları ile yapılan görüşmeler sonucunda kamplarda görevlerini yaparken karşılaştıkları sorunlar ve öneriler aşağıda görüldüğü gibi 5 ana tema altında toplanmıştır: Bu temalar; 1) Toplumsal ve bireysel fayda, 2) rekreasyonel aktiviteler ve yararları, 3) alternatif etkinlikler, 4) temel kazanımlar, 5) adaptasyon şeklindedir.

Verilerin sunumunda bu temalar altında diğer bilgiler alt boyutlar halinde verilmiştir. Temalar halinde verilmiş olan bu görüşler, alt boyutlara ayrılarak sınıflandırılmış ve her tema altında o boyuta ait olan sorumlu görüşleri sırayla sunulmuştur.

4.1. Toplumsal ve Bireysel Fayda Temasına İlişkin Bulgular ve Tartışma

Toplumsal ve bireysel fayda ile ilgili, katılımcılar ile yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen verilerin analiz sonuçlarına göre ortaya çıkan kodlamalar Çizelge 4.1’de görülmektedir.

Çizelge 4.1. Toplumsal ve Bireysel Fayda

TOPLUMSAL VE BİREYSEL FAYDA		
Alt Temalar	Görüşme Sonucu Ortaya Çıkan Kodlar	Katılımcılar
1.a Serbest zamanı değerlendirme	Aktivitelere katılma	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10
1.b Kötü alışkanlıklardan korunma	Sigara, alkol gibi zararlı alışkanlıklardan uzak durma	K1, K2, K4, K6, K7

1.c Stresle başa çıkabilme	Psikolojik olarak rahatlama	K1, K4, K5
1.d Sosyalleşme	Toplumsal ilişkiler kurma ve toplumsal uyum	K1, K2, K3, K5, K7, K8, K10

1.a. Serbest Zamanı Değerlendirme

Katılımcı program sorumluları, serbest zamanı değerlendirme temasına yönelik olarak daha çok bireylerin serbest zaman etkinlikleri ile meşgul olmaları sayesinde bu zamanları kamp dışında da değerlendirme alışkanlığını kazanma üzerinde durmuşlardır. Katılımcı program sorumluları serbest zaman değerlendirme temasına yönelik ilgili görüşlerini:

K1 program sorumlusu; “Günümüzde insanların serbest zaman bulması ve bu zamanı değerlendirmesi büyük bir sorun olarak görünüyor. İnsanların çoğu ya serbest zaman bulamıyor ya da serbest zamanı bulduklarında bu zamanı nasıl değerlendireceklerini bilemiyorlar. Ülkemizde yaygın olarak düzenlenen gençlik kampları gençlerimiz için imdada yetişiyor. Her yıl 40 a yakın tesisle yüz binlerce gence kamp yaptırıyor. Bu bakımdan rekreasyonel açıdan çok büyük bir önemi olduğunu düşünüyorum”, K2 program sorumlusu; “Gençlerin eğitim öğretim hayatlarının dışında boş kalan zamanlarını değerlendirmeleri açısından gençlik kamplarının olabildiğince önemli olduğunu düşünüyorum. Gençlik kampları öğrencilerde var olan rekreatif aktivite eksikliğini gidermektedir. Gençlik kamplarının bu eksikliği tamamlaması çok önem arz ediyor. Kamplar bu açıdan çok önemli”, K3 program sorumlusu; “Baktığınızda aslında gençlik kampları birbirinden farklı rekreatif faaliyetlerin gerçekleştirildiği bir alan. Gençlik kampları ve kamp programları içerdiği aktiviteler ile rekreasyonun uygulamaya dökülmüş hali gibi. Gençlik kamplarında yapılan tüm aktiviteler ücretsiz gerçekleşiyor olup tamamen gönüllülük esasına dayanıyor”, K4 program sorumlusu; “Gençlik kampları gençlerin serbest zamanlarını değerlendirmeleri için yapılan organizasyonlardır. Her yıl yüzbinlerce genç, yaz ve kış tatillerinde bu kamplara katılarak serbest zamanlarını değerlendiriyorlar”, K5 program sorumlusu; “Malum eğitim sistemiyle birlikte öğrenciler yoğun bir dönem yaşıyorlar. Hafta sonları, diğer serbest zamanlarında rekreasyonel faaliyet içerisinde bulunamıyorlar. Kurslar, eğitim öğretimi tamamlayıcı özel dersler şeklinde geçiriyorlar”, K6 program sorumlusu; “Gençlik kampları gençlerin serbest zamanlarını sosyal, kültürel, sportif ve rekreatif açıdan değerlendirdiği tesislerdir”, K7 program sorumlusu; “Gençlik kampları gençlerin var olan serbest zamanlarını çeşitli sosyal, kültürel, sportif ve sanatsal faaliyetlerle değerlendirmeleri için yapılan organizasyonlardır. Gençlik

kamplarına ve programlarına rekreasyonel açıdan baktığımızda; gençlerin birbirlerinden farklı aktivitelere katılmasına olanak sağlıyor. Her yıl on binlerce genç bu kamplardan yararlanarak serbest zamanlarını değerlendiriyorlar. Gençlik kampları sosyal hizmetler ve çocuk esirgeme kurumu, down sendromlu ve bedensel engelli gençlerinde serbest zamanlarında kamplara katılmasına olanak sağlayıp rekreatif faaliyetler içerisinde olmalarını sağlıyor. Bunun yanı sıra gençlik kampları gençlerin serbest zamanlarının boşa gitmesini önleyip, tek başlarına yapma imkanı bulamayacakları birçok aktiviteyi ücretsiz bir şekilde gerçekleştirme olanağı sunuyor”, K8 program sorumlusu; “Gençlik kampları gençlerin var olan serbest zamanlarını ve tatillerini çeşitli sosyal, kültürel ve sportif aktivitelerle geçirmelerini sağlamak için kurulmuş olan tesislerdir”, K9 program sorumlusu; “Zamanın iyi bir şekilde planlanmasını sonucu, serbest zaman içerisinde gerçekleştirilen faaliyetler dediğimizde, gençlik kampları da iyi bir zaman yönetimi düşünülerek oluşturulmuştur”, K10 program sorumlusu; “Serbest zaman insanların kendilerini geliştirmeleri ve sosyal olarak kendilerini iyi hissetmeleri için kullandıkları en değerli zaman dilimidir. Biz gençlik kamplarında yaz ve kış dönemlerinde katılım gösteren gençlere hem kendilerini geliştirmeleri hem de sosyal açıdan gelişmeleri için aktiviteler düzenliyoruz”, şeklinde ifade etmişlerdir.

Katılımcı program sorumluları serbest zamanların kullanımı konusunda gençlik kamplarının önemi üzerinde durmuşlardır. Program sorumluları gençlerin özellikle eğitim öğretim yaşamının yoğun temposu ve ailelerinin beklentilerinden dolayı aktivite yapma imkânı bulmadıklarına değinmişlerdir. Program sorumluları bu hususta gençlik kamplarının özellikle yaz ve sömestr tatillerinde farklı ilgi ve yeteneklere sahip olan gençlerin birbirinden farklı aktiviteyi gerçekleştirme olanağı bulduklarını belirtmişlerdir. Bununla birlikte serbest zaman değerlendirme alışkanlığının kazanılmasında gençlik kamplarının önemi üzerinde duran katılımcı program sorumluları, bu alışkanlıkların kamp bittikten sonrada katılımcılarda gözüktüğünü belirtmişlerdir. Dervişoğlu ve Kılıç (2013), gençlerin doğaya ilişkin değer yönelimleri ve doğa tercihlerini araştırdıkları çalışmalarının sonucunda öğrencilerin çoğunluğunun serbest zaman değerlendirme olarak doğayı ilk sırada tercih ettiği görülmektedir. Dervişoğlu ve Kılıç (2013)’ın ulaştığı bu sonuçlar gençlik kamplarının serbest zamanı değerlendirilmesindeki önemini ortaya koymaktadır.

1.b. Kötü Alışkanlıklardan Korunma

Katılımcı program sorumluları, gençlik kamplarının katılımcıların kötü alışkanlıklardan uzak durmasında önemli katkılarının olduğu noktasında fikir ortaklığında bulunmuşlardır. Katılımcı program sorumlularının kötü alışkanlıklardan korunma teması hakkındaki görüşlerini:

K1 program sorumlusu; *“Ayrıca dönem dönem yapılan Yeşilay kampları sayesinde gençler, kötü ve zararlı alışkanlıklardan kurtulup, uzaklaşmış oluyorlar”*, K2 program sorumlusu; *“Ülkemizde bugün madde bağımlılığı çok ilerlemiş durumda. Gençlik ve Spor Bakanlığı bu konuda Yeşilay ile ortak bir çalışma içinde. Daha önce yaptığımız bir kampta SHÇEK’lerden gelen gençleri gördüğümüzde işin vahametini bir kez daha gördük. Gençlik kampları gençlerde var olan sigara içme, alkol alma gibi alışkanlıkları minimize etme noktasında da aktif rol alıyor”*, K4 program sorumlusu; *“Gençlik kampları gençleri serbest zamanlarında kötü alışkanlıklar ve ortamlardan da uzaklaştırıyor. Örneğin emniyet genel müdürlüğü ile gerçekleştirdiğimiz umut kampımız var. Bu kamp sayesinde gençlerin terör örgütleri tarafından istismar edilmesini engellemeye çalışıyoruz. Gene başka bir örnek vereceksem yaptığımız bir diğer tematik kampımızda gençlerimize yakın tarihte demokrasiye yapılan müdahaleleri unutturmamak ve demokrasi kültürünü pekiştirmek için demokrasi kampı gerçekleştirdik. Burada gençlik kamplarının rekreasyonel açıdan toplum için ne kadar önemli olduğunu anlayabiliyoruz”*, K6 program sorumlusu; *“Gençlik kamplarına gelerek kötü alışkanlıklardan uzaklaşıyorlar”*, K7 program sorumlusu; *“kamplarımızda sigara ve alkol gibi zararlı alışkanlıkların kullanımı yasak”*, şeklinde ifade etmişlerdir.

Katılımcı program sorumluları gençlik kamplarında bireylerin serbest zamanlarını etkin şekilde değerlendirmeleri ve fazla enerjilerini uygun yollarla deşarj edebilmeleri yoluyla kötü alışkanlıklara yönelmediklerini belirtmişlerdir. Bu konuda Emniyet Genel Müdürlüğü ve Yeşilay ile ortak çalışma ve anlayış içerisinde olduklarına değinen program sorumluları, buna ek olarak kamplar bünyesinde yapılan bilinçlendirme faaliyetlerinin bu alışkanlıklara yönelme konusunda engelleyici bir etkisi olduğunu vurgulamışlardır. Moote ve diğ. (1997), bazı yaşantılarda, zararlı alışkanlık edinilebilen ortamlar söz konusudur. Bunlara ilaç, uyuşturucu, alkol vb. maddelerinin kullanımı örnek verilebilir. Bu kötü davranışların bırakılmasında ve yaşam boyu kullanacağı becerilerin kazandırılmasında, doğa eğitiminin etkili olacağı savunulmuştur. Burada görüleceği üzere doğada eğitim ve eğitimin eğlenceye dökülmüş hali olan gençlik kamplarının,

bireylerin kötü alışkanlıklardan korunması hususundaki etkisini ve önemini ortaya koymaktadır.

1.c. Stresle Başa Çıkabilme

Gençlik kamplarının toplumsal ve bireysel açıdan birçok faydası olduğunu belirten katılımcı program sorumluları, gençlik kamplarının katılımcılar üzerinde psikolojik anlamda olumlu etkilerinin olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcı program sorumlularının stresle başa çıkabilme temasına yönelik görüşleri şu şekildedir:

K1 program sorumlusu; *“Birbirinden farklı aktiviteler içerisinde yer alan gençlerimiz, psikolojik olarak rahatlıyor. Bu durumda günümüzün büyük problemi olan stresten uzaklaşmış oluyorlar”*, K4 program sorumlusu; *“Aktivitelere katılarak psikolojik olarak rahatlamış oluyorlar. Kendilerini daha mutlu, daha enerjik ve zinde hissediyorlar”*, K5 program sorumlusu; *“Ve belki de çok yoğun geçen eğitim öğretim dönemlerinden sonra kendilerinin seçebilecekler rekreasyonel faaliyetler ile rahatlayabileceklerini bizim kamplarımızda öğreniyorlar”*.

Katılımcı program sorumluları gençlik kamplarına katılan bireylerin, katıldıkları aktiviteler sayesinde stresle daha rahat başa çıkabildikleri üzerinde durmuşlardır. Bu noktada bireylerin düşüncelerinden uzaklaşabileceği, etkinliklere katılma imkânlarının olmasının bireyde rahatlama hissi oluşturduğu ve buna ek olarak psikolojik anlamda daha sağlıklı bir yapıya ulaşmalarına yardımcı olduğunu belirtmişlerdir. Gençlik kampları üzerine araştırma yapan Ekici ve Çolakoğlu (2005), Gençlik ve Spor Bakanlığı kamplarına katılan gençlerin sosyal hayatlarında olumlu yönde değişme olduğu, psikolojik olarak rahatladıkları sonuçlarına ulaşmışlardır. Ulaşılan bu sonuçlar araştırmamızdaki bulguları destekler nitelikte olup gençlik kamplarının katılımcıların üzerindeki psikolojik etkilerini destekler niteliktedir.

1.d. Sosyalleşme

Katılımcı program sorumluları, gençlik kamplarının sosyalleşme olgusu üzerinde olumlu katkılarının olduğunu belirtmişlerdir. Sosyalleşmenin farklı boyutları hakkında görüş belirten katılımcı program sorumlularının sosyalleşme teması hakkındaki görüşlerini:

K1 program sorumlusu; “Özellikle SHÇEK’lerden gelen gençlerimizde topluma uyum noktasında iyileşmelerin olduğunu gözlemliyoruz”, K2 program sorumlusu; “İlk zamanlarda kamplardan sadece gençler yararlanabiliyordu. Ancak ilerleyen zamanlarda anne-baba-oğul kampı şeklinde kamplar yapılarak yetişkinlerinde kamplardan yararlanması sağlandı. Akrabalık ilişkilerinin unutulduğu bu devirde gençlik kampları anne-baba ve çocuklar arasında ortak aktiviteler gerçekleştirerek aile bağlarının daha da güçlenmesini sağlıyor. Bunların dönütlerini kamplar bittikten sonra ailelerden alabiliyoruz. Aileler daha iyi iletişim kurduklarını, çocuklarda telefon bağımlılığının azaldığı, kitap ve gazete okuma gibi alışkanlıkların ortaya çıktığını söylüyorlar. Bu dönütler bizimde hoşumuza gidiyor ve doğru yolda olduğumuzu gösteriyor”, K3 program sorumlusu; “Gençlerin sosyalleşip, farklı kültürel ortamlar içerisinde yer almasını sağlıyor. Gençlik kamplarında esas amaç bireyi bütün aktivitelerle aktif bir şekilde katıp sosyalleşmesini sağlamaktır. Katılmak istemeyenleri de ikna ederek aktivitelerle dâhil etmeye çalışıyoruz”, K5 program sorumlusu; “Odalarımız genelde 4 kişilik. Farklı bölgelerden farklı öğrenciler aynı odada kalıyorlar. İşte Diyarbakır, Antalya, İstanbul. Çünkü şöyle düşünüyor çocuklar: işte İstanbul’daysa sanki herkes o şekilde yaşıyor. Ya da doğudaysa herkes aynı şartlara sahip. Dolayısıyla birbirlerinin hikayelerini ve yaşama şartlarını gençlik kamplarında öğreniyorlar”, K7 program sorumlusu; “Gençlik kampları sosyal hizmetler ve çocuk esirgeme kurumu, down sendromlu ve bedensel engelli gençlerinde serbest zamanlarında kamplara katılmasına olanak sağlayıp rekreatif faaliyetler içerisinde olmalarını sağlıyor. Bu yönden dezavantajlı olan grupların sosyal yaşamlarına katkı sağlıyor. Onların topluma adapte olmalarını kolaylaştırıyor”, K8 program sorumlusu; “Hafta sonu bile zamanlarını etüt merkezleri dershaneler vb. eğitim kurumlarında geçiriyorlar. Haliyle gençlerimiz sosyalleşecekleri, oyunlar oynayacakları, yeteneklerini keşfedecekleri aktiviteleri derslere çalışmaktan dolayı gerçekleştiremiyorlar ve kendilerini tanıyamıyorlar”, K10 program sorumlusu; “Biz gençlik kamplarında yaz ve kış dönemlerinde katılım gösteren gençlere hem kendilerini geliştirmeleri hem de sosyal açıdan gelişmeleri için aktiviteler düzenliyoruz”, şeklinde ifade etmişlerdir.

Katılımcı program sorumluları, gençlik kamplarında yürütülen faaliyetlerin bireylerin toplumla bütünleşmesi anlamında kullanılabilecek olan sosyalleşme olgusu üzerinde olumlu etkileri olduğunu belirtmişlerdir. Kırca (2015)’ın “gençlik kampları geleneksel programları olan doğa yürüyüşü, kanoyla dolaşma ve kamp ateşi yakmak gibi etkinlikler dışında çağımızın gereklilikleri doğrultusunda bilimsel yaklaşımlarla, gençliği ülke politikaları çerçevesinde bölge, etnik köken, siyasi görüş gibi farklılıkları gözetmeden ülke içinde sosyalleşmelerine, fiziksel gelişimlerine katkıda bulunmak ve gençleri bir araya getirmek için uygulanan projelerdir” görüşü bulgularımızı destekler

niteliktedir. Bu hususta özellikle farklı yerleşim yerlerinden gelen bireylerle yaşanan ilişkilerin sosyalleşmeye faydası üzerinde duran program sorumluları, bireylerin ekonomik anlamda da belirli kısıtların dışında tutulması ile yeni sosyal ortamlara ulaşmasının gençlik kampları ile birlikte mümkün olduğuna değinmişlerdir. Ayrıca toplum içinde var olan engelli bireylerin, SHÇEK’lerden gelen gençlerin topluma uyumu noktasında gençlik kamplarının önemine değinmişlerdir.

Katılımcı program sorumluları, gençlik kamplarının bireylerin aileleri ile olan ilişkilerinde düzenlenen yeni model baba-oğul, anne-kız kamplarının aile ilişkileri üzerindeki olumlu etkilerine de değinmişlerdir. Katılımcı program sorumluları gençlik kamplarına katılan bireylerde akrabalık ilişkilerine önem verme, anne – baba ile olan ilişkilerde güçlenme gibi önemli gelişmelerin oluşmaya başladığını da belirtmişlerdir. Aile kamplarının faydalarına yönelik yapılan araştırmalarda; Aile yaz kamplarında teknolojiden uzak ve ortak aktiviteler içinde bulunan bireyler, kendilerinin ve birbirlerinin iç dünyalarıyla daha çok yakınlaşır. Aile yaz kamplarında çocuklar kendi ilgi alanlarını fark eder, sorumluluk alma duyguları gelişir. Birbirine verimli vakit ayıran aile üyeleri, kendilerini değerli hisseder ve aile değerlerinin güçlendirilmesine katkıda bulunur. Her bir aile üyesinin birbirini yakından tanımasının yanı sıra, anne babalar çocuklarının diğer arkadaşlarını daha iyi tanır ve çocuğunun bu arkadaşlarıyla kurduğu sosyal ilişkileri gözlemleme fırsatı yakalar. Aile üyelerine, diğer ailelerle işbirliği kurma ve paylaşımda bulunma şansı sunar. Bu işbirliği ve paylaşımda bulunma, ailelerin çözüm bulamadıkları konularda farklı alternatifleri görmelerini sağlar (<http://www.hurriyet.com.tr/egitim/aile-yaz-kampinin-7-faydasi> erişim tarihi: 06.04.2019). Aile toplumun en önemli yapı taşlarının başında gelmektedir. Aile içi sosyalleşme ve kuvvetli bağların oluşmasında gençlik kamplarının önemini bu çalışmalar destekler niteliktedir.

Tanesen (2008), Doğa Eğitimi Uygulamasında Program ve Liderlik Özelliklerinin Değerlendirilmesi adlı çalışmada, doğa etkinliklerinin sosyalleşme üzerindeki etkilerine yönelik katılımcı liderlerden; “*Gençlik kampları farklı illerden gelen çocukların, öğrencilerin, yetişkinlerin, gençlerin özellikle farklı illerdeki yaşayışlar üzerine birbirleriyle kaynaşmalarını sağlamak için faydalı*”, “*Gençlik kampları gençlerin burada yeni insanlar ile tanışarak kaynaşmaları, yeni dostluklar kurması için iyi bir fırsattır*” şeklinde bulgulara ulaşmıştır. Elde edilen bulguların benzer olduğu ve gençlik kamplarının sosyalleşme üzerinde etkili olduğu görülmüştür.

4.2. Rekreatyonel Aktiviteler ve Yararları Temasına İlişkin Bulgular ve Tartışma

Rekreatyonel aktiviteler ve yararları ile ilgili katılımcılar ile yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen verilerin analiz sonuçlarına göre ortaya çıkan kodlamalar Çizelge 4.2’de görülmektedir.

Çizelge 4.2. Rekreatyonel Aktiviteler ve Yararları

REKREASYONEL AKTİVİTELER VE YARARLARI		
Alt Temalar	Görüşme Sonucu Ortaya Çıkan Kodlar	Katılımcılar
2.a Rekreatyonel Etkinliklerin Sınıflandırılması	Mekâna göre rekreatyon, amaca göre rekreatyon, katılımcı sayısına göre rekreatyon	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K8, K10
2.b Kişisel Gelişim	Kendilerini geliştirebilecek fırsatların farkında olma	K1, K5, K6, K7, K9
2.c Kültürel Gelişim	Milli kültürel değerlerin benimsenmesi, farklı kültürleri tanıma fırsatı yakalama	K3, K4, K6, K7, K10
2.d Sanatsal Beceriler	Gece eğlencelerinde performans sergileme,	K3, K4, K9, K10

2.a. Rekreatyonel Etkinliklerin Sınıflandırılması

Katılımcı program sorumluları, rekreatyonel etkinliklerin sınıflandırılması temasına yönelik genel olarak mekâna göre rekreatyon, amaca göre rekreatyon ve katılımcı sayısı bakımından rekreatyon üzerinde durmuşlardır. Bununla birlikte etkinlikleri sınıflarken etkinliklerin gerçekleştirildiği mekânın yapısı, etkinliklere katılan kişi sayısı ve etkinliğe katılım amacını göz önünde bulundurmuşlardır. Katılımcı program sorumlularının rekreatyonel etkinliklerin sınıflandırılması teması hakkındaki görüşleri şu şekildedir:

K1 program sorumlusu; “Rekreatyonel açıdan bunları sınıflayacak olursak; At biniciliği, dağ bisikleti, paint ball, ip parkuru, kano, okçuluk, rafting, sokak oyunları, tırmanma duvarı gibi faaliyetler açık alan rekreatyon aktivitelerine örnektir. Bunların dışında, el sanatları, halk oyunları, kitap okuma saatleri, kişisel gelişim

seminerleri, empati istasyonları da kapalı mekân rekreasyon aktiviteleri diye sınıflandırılabilir. Aktiviteleri amaca göre sınıflayacak olursak; At biniciliği, oryantiring, okçuluk, dağ bisikleti sportif rekreasyon aktiviteleri diye sınıflandırabilirim. Tiyatro, müzik, halk oyunları, el sanatları sanatsal rekreasyon aktivitelerine örnek olabilir. Mesela matrak, mangala ve geziler kültürel rekreasyon aktivitelerine örnek olabilir. Gençlik kampları aktivitelerini katılımcı sayısı bakımından rekreasyonel açıdan sınıflayacak olursak da; bisiklet, el sanatları, kitap okuma, okçuluk bireysel rekreasyon aktivitelerine girer. Rafting, spor turnuvaları, halk oyunları da grupla rekreasyon aktivitelerine örnek olabilir”, K2 program sorumlusu; “Macera parkuru, okçuluk, kano, ip parkuru açık alanda gerçekleştirilen aktiviteler”, K3 program sorumlusu; “Açık alan rekreasyonuna tırmanma duvarı, ip parkuru, rafting, geziler, sokak oyunları aktivitelerini örnek verebilirim. Kapalı alan rekreasyona ise; müzik, tiyatro, halkoyunları, sokak oyunları gibi aktiviteleri örnek verebiliriz. Bisiklet, kano, rafting, okçuluk, oryantring, havuz voleybolu, bocce, spor turnuvaları, tırmanma duvarı, sportif amaçlı rekreasyon olarak sınıflayabiliriz. Matrak, halkoyunları, mangala, geziler ve gece eğlencelerini kültürel amaçlı; tiyatro, müzik, el sanatları aktivitelerini amaçlarına göre sanatsal rekreasyon olarak sınıflayabiliriz”, K4 program sorumlusu; “Açık alan rekreasyon etkinliklerine; ip parkuru, kano, rafting, halkoyunları, sokak oyunlarını ve takım oyunlarını ekleyebiliriz. Kapalı alan rekreasyon etkinliklerine; empati istasyonu, el sanatları istasyonu, tiyatro, satranç ve mangala gibi aktivitelerini örnek verebilirim. Bunun yanında spor turnuvaları, sokak oyunları, tırmanış, at biniciliği veya ip parkuru amacına göre sportif, yapmış oldukları el sanatları, taş baskı aktiviteleri sanatsal; gezi, mangala, matrak, tiyatro aktivitelerini kültürel rekreasyon diye sınıflayabiliriz. Ayrıca maneviyat ve empati istasyonunu da amacına göre toplumsal rekreasyon diye sınıflayabilirim. Katılımcı sayısına göre aktivitelerimizi sınıflandırdığımızda seminerler, sabah sporu, geziler grupla rekreasyon diye sınıflanabilir. Ama bireysel rekreasyona da bisiklet, el sanatları aktivitelerini örnek verebiliriz”, K5 program sorumlusu; “Kapalı alanda yapılan aktiviteler için gençlik ve spor bakanlığı olarak çok önemli semercilerimiz geliyor. Ergen psikolojisi, iletişim, kariyer planlaması gibi konularda seminerler veriliyor. Bazen tematik kamplarımız oluyor ve belirlenen temalara göre seminerciler geliyorlar. Kişisel gelişim seminerlerimiz oluyor. Kitap okuma oluyor”, K6 program sorumlusu; “Kampın durumuna göre açık alanda yapılan rekreatif faaliyetler ve kapalı (spor salonu dediğimiz ya da üstü çadır ve muşamba ile kapatılmış) alanda gerçekleştirilen etkinlikler oluyor. Açık havada yapılan etkinlikleri sınıflandıracak olursak; dağ yürüyüşü, tırmanma duvarı parkuru, ip parkuru gibi macera etkinliklerini açık alan etkinlikleri olarak sınıflandırabiliriz. Kapalı (spor salonu) alan faaliyetleri sınıflandıracak olursak; sokak oyunları, basketbol, sosyal kültürel faaliyeti içeren tiyatro etkinliği, halkoyunları etkinliği kapalı alanlarda gerçekleştiriliyor. Grupla rekreasyon türüne halkoyunlarını, basketbolu, sokak oyunlarını aktivitelerini örnek verebiliriz. Bireysel anlamda da tırmanma duvarı, masa tenisi ve kitap okuma aktiviteleri

bireysel rekreasyon diye sınıflayabiliriz. Bu şekilde sınıflayabiliriz”, K8 program sorumlusu; “Eğer mekânı göz önüne alarak bir sınıflandırma yaparsam; dağ bisikleti, trekking, kano, rafting, macera parkurları ve sokak oyunları gibi aktivitelerimiz var. Bu aktivitelerimize açıdan açık alan rekreasyonu diyebiliriz. Kitap okuma, kişisel gelişim seminerleri, el sanatları, tiyatro ve müzik, empati istasyonlarını da kapalı mekân rekreasyonu olarak sınıflayabiliriz. Ayrıca bisiklet, el sanatları, okçuluk ve kitap okumayı katılımcı sayısı bakımından bireysel rekreasyon; halkoyunları, gece eğlenceleri, görev tamamlama ve sinyal oyununu katılımcı sayısı bakımından grupta rekreasyon şeklinde sınıflayabiliriz”, K10 program sorumlusu; “Açık ve kapalı alan rekreasyonları olarak değerlendirdiğimizde, bizim aktivitelerimizin geneli hem açık alanda hem kapalı alanda yapılıyor”.

Katılımcı program sorumlularının gençlik kamplarındaki aktiviteleri genel olarak kapalı alan aktiviteleri ve açık alan aktiviteleri şeklinde mekânsal açıdan değerlendirip sınıflamışlardır. Bunun yanında aktiviteleri amaca göre ve katılımcı sayısı bakımından rekreasyon şeklinde sınıflayan program sorumluları, pek çok aktiviteye değinmişlerdir. Katılımcı program sorumlularının bazı aktiviteleri birden çok sınıflandırma içerisinde değerlendirdikleri dikkate değer diğer bir husustur. Kocaekşi (2012)’e göre rekreatif faaliyetler yapıldığı yer, zaman, katılımcı sayısı gibi birçok faktöre bağlı olarak sınıflandırılabilir. Yapılan bu sınıflamalarda göz ardı edilmemesi gereken, yapılan rekreasyonel faaliyetlerin birden çok sınıflamanın içerisinde yer alabileceğidir. Örneğin basketbol oynamak kentsel, grup, aktif, sosyal vb. birçok sınıflamaya dâhil edilebilir. Karaküçük (2005) çalışmasında rekreasyonu mekana göre; açık ve kapalı, katılım sayısına göre; bireysel ve grup, amaçlarına göre; toplumsal, sportif, sanatsal ve kültürel şeklinde sınıflamıştır. Rekreasyonun sınıflandırılması hakkında yapılan bu çalışmalar ve görüşler araştırmamızdaki bulgularla paralellik göstermektedir. Bununla birlikte gençlik kamplarında gerçekleştirilen aktiviteler ve katılımcı program sorumlularının bu görüşleri gençlik kamplarının rekreasyonel açıdan uygunluğunu ortaya koyması bakımından önemlidir.

2.b. Kişisel Gelişim

Gençlik kamplarının ve kamplarda gerçekleştirilen aktivitelerin, katılımcıların kişisel gelişimlerine olumlu anlamda katkıları olduğunu belirten katılımcı program sorumlularının kişisel gelişim temasına yönelik görüşlerini:

K1 program sorumlusu; “Kamplar gençlerin enerjisini alıp, onları hayata daha iyi hazırlayabiliyor”, K5 program sorumlusu;

“Derslerden, ailevi sorunlardan, özel hayatlarından tamamen soyutlanıyorlar. Ve aslında hayatta kendilerini geliştirmek için başka şeylerinde olduğunun farkına varıyorlar”, K6 program sorumlusu; “Gençlik kampları, gençlik politikalarına ilişkin olarak yapılan faaliyetlerdir. Gençlik politikalarında yer alan akran grupları içerisinde birbiriyle rekabet edecek seviyede gençler yetiştirmeye gençlik kampları katkı sağlıyor”, K7 program sorumlusu; “Ayrıca gerek aile içinde olsun gerek okul hayatında gerek toplumda olsun farkında olmadan geride, arka planda bırakılmış bireylerin bu kamplarda çeşitli görev ve sorumluluklar verilerek kişilik ve benlik gelişimlerine de katkı sağlıyor”, K9 program sorumlusu; “16-22 yaş grubundaki doğa kamplarımızda gençler yaptıkları aktivitelerde halkoyunları, müzik gibi yeteneklerini keşfediyorlar. Yeteneklerinin farkına varıyorlar. Benlik gelişimlerine olumlu katkı sağlıyorlar”, şeklinde ifade etmişlerdir.

Katılımcı program sorumluları gençlik kamplarında gerçekleştirilen aktivitelerin, katılımcıların kişisel gelişimlerine olumlu katkıları olduğu üzerinde durmuşlardır. Yapılan aktiviteler ile katılımcıların kendilerini ve potansiyellerini keşfettiklerini belirtmişlerdir. Aktivitelerin katılımcılarda olumlu benlik gelişimini etkilediğini belirten program sorumluları, aktiviteler sayesinde kişilerin sorunlarından uzaklaştıklarına ve kendilerini geliştirebilecek fırsatları yakaladıklarına değinmişlerdir. Bununla birlikte program sorumluları gençlik kamplarındaki aktiviteler sayesinde gençlerin akran grubu içerisinde rekabet edebilmesinin amaçlandığını belirtmişlerdir.

Bu konuyla alakalı yapılan benzer bir çalışmada gençlik kamplarına katılan katılımcıların atılganlık düzeyleri araştırılmıştır. Atılganlık bir kişilik özelliği olup her bireyde gözükmeyen bir özelliktir. Araştırmaya katılan kampçıların, gençlik kamplarına daha önceden katılma durumu değişkenine göre atılganlık durumlarına bakıldığında istatistiksel olarak manidarlık düzeyinde farklılık olduğu tespit edilmiştir. Gençlik kamplarına daha önceden de katılan kampçıların atılganlık düzeyleri, gençlik kamplarına ilk defa katılan kampçıların atılganlık düzeylerine göre daha yüksek çıktığı gözlenmiştir (Yalçın ve diğ., 2015). Yapılan bu çalışmada elde edilen bulguların benzerlik gösterdiği gözükmiştir. Bir başka çalışmada Ardahan ve Mert (2013), doğa sporları yapmanın bireylere; grup dinamiklerini öğrenme, liderlik, güven arttırma, bireysel karar verebilme, risk yönetimi, başkalarının sorumluluğunu üstlenebilme, kişilik ve beden gelişimini olumlu etkileme, kendini mutlu hissetme, başkaları ile etkileşme ve sosyalleşme gibi kişisel yararları olduğunu belirtmişlerdir. Buller (1995), doğa eğitiminde katılımcıların, duygularını, deneyimlerini ve öğrendiklerini doğa ortamında daha iyi yansıttıkları ve bu

doğa eğitimi yoluyla becerilerini geliştirebildiklerini savunulmaktadır. Ayrıca doğa eğitiminin, kişiye özgü davranış becerilerinden, iletişim, problem çözme, karar verme, takım çalışması yapma, güven özellikleri kazandırdığı ve bunların etkisinin uzun bir gözlemlendiği çalışmalarda saptanmıştır. Nitekim bu veriler gençlik kamplarının kişisel gelişim üzerinde yadsınamayacak kadar önemli ve etkili olduğunu göstermektedir. Bu bulgulardan yola çıkarak, gençlik kamplarının kişisel gelişim üzerinde olumlu etkilerinin olduğunu söyleyebiliriz.

2.c. Kültürel Gelişim

Katılımcı program sorumluları, gençlik kamplarında yapılan aktivitelerle katılımcıların kültürel gelişimlerine katkı sağlayıcı bir etki oluşturulduğu üzerinde durmaktadırlar. Program sorumlularının kültürel gelişim temasına yönelik görüşleri şu şekildedir:

K3 program sorumlusu; *“Ayrıca gece eğlencelerinde işlenen temalar aracılığı ile örneğin kurtuluş savaşı, Çanakkale savaşı gibi milli ve kültürel değerlerin benimsenmesi sağlanıyor”*, K4 program sorumlusu; *“Çevreye ve doğaya saygı duyma, milli ve kültürel değerleri benimseme gibi kazanımlar elde edebiliyorlar”*, K6 program sorumlusu; *“Gençlik kamplarının özelliği farklı bölgelerden farklı insanları bir araya getirip kültür fotosentezi oluşturup, birbirlerinin kültürlerini tanımalarını sağlıyor”*, *“Gece etkinliklerde farklı illerden gelen gençler kendi kültürlerini sergiliyorlar”*, *“Gittiği ilin tarihi kültürel yerlerini tanıması açısından programa yerleştiriliyor”*, K7 program sorumlusu; *“Örneğin gece eğlencelerimizde kampçılar, o gün temada yer alan Sarıkamış, Çanakkale gibi tarihi ve milli kültürlerini öğreniyorlar”*, K10 program sorumlusu; *“Kamp programı kapsamında müze, ören yerleri, tarihi ve kültürel alan gezileri yapılmakta. Kamplarımızda farklı illerden farklı kültürlerden insanlar bir araya geldiği için farklı kültürleri tanıma fırsatı elde ediyor”*.

Katılımcı program sorumluları öncelikli olarak kamplar bünyesinde yürütülen aktivitelerin kültürel gelişim üzerinde olumlu etkileri olduğuna değinmişlerdir. Kültürel gelişimi destekleyecek faaliyetlerin bölgesel farklılıklardan dolayı farklı olabileceği üzerinde durmuşlardır. Bununla birlikte yapılan aktivitelerin bireylerde milli ve kültürel değerlerin benimsenmesi ve milli bilincin oluşmasında önemli olduğuna değinmişlerdir. Gençlik kampları konusunda çalışma yapan Esentaş (2015) gençlik kamplarının kız öğrencilere, yeni insanlar tanımalarında, farklı kültürleri keşfetmeleri hususunda katkı sağladığının görüldüğünü tespit etmiştir. Gençlik kamplarına katılan gençler farklı il ve

bölgelerden gelmektedirler. Doğu- Batı ayrımı yapılmadan, her genç farklı ilden gelen arkadaşıyla aynı odaya yerleştirilmektedir. Etkinlikler süresince de birbirlerini tanımaya başladıkça, önyargıların yıkılması, kültürel etkileşimin olmasına olumlu katkı sağladığı düşünülmektedir. Bilgin (2003)'ise bu konudaki görüşlerini “kültürlenme, belirli bir kültüre mensup kişilerin bir başka kültürden kişilerle temaslarında yaşadıkları kültürel ve psikolojik değişim süreci ya da değişimlerdir. GSB tarafından düzenlenen gençlik kamplarının gençler üzerindeki etkisinde en dikkat çekici bulgu kültürel etkileşimdir” şeklinde belirtmiştir. Esentaş (2015) ve Bilgin(2003) tarafından ulaşılan bu sonuç ve bulgular araştırmamızı destekler niteliktedir. Bu konuda yapılan bu çalışmalar gençlik kamplarının kültürel gelişim üzerinde son derece etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

2.d. Sanatsal Beceriler

Katılımcı program sorumluları, gençlik kamplarında gerçekleştirilen farklı sanatsal aktiviteler sayesinde katılımcılarda sanatsal yönlerine yönelik yetenek farkındalığının oluştuğunu belirtmişlerdir. Program sorumlularının sanatsal beceriler temasına yönelik ilgili görüşleri şu şekildedir:

K3 program sorumlusu; *“Gece eğlencelerinde sahneye çıkarak heyecanlarını yenip aslında bir yerde de sahnenin tozunu yutmak dediğimiz kazanımı elde ediyorlar”*, K4 program sorumlusu; *“Yine gece eğlenceleri esnasında gerek tiyatro olsun gerek müzik olsun sergiledikleri performanslar sayesinde kendilerini ve yeteneklerini keşfediyorlar”*, K9 program sorumlusu; *“16-22 yaş grubundaki doğa kamplarımızda gençler yaptıkları aktivitelerde halkoyunları, müzik gibi yeteneklerini keşfediyorlar”*, K10 program sorumlusu; *“Sanatsal etkinlikler ise, sanattan kastımız öğrencilerin el becerilerini geliştirebileceği aktivitelerdir. Bunların içerisinde geleneksel sanatlarımızdan ebru sanatı, hat, tezhip gibi sanatlar yer almaktadır. Bunların dışında el becerilerini geliştirmek için çeşitli bileklikler, küpeler ya da taştan herhangi bir eşya yapıyorlar”* .

Program sorumluları gençlik kamplarında birbirinden farklı sanatsal aktivitelerin yapıldığını belirtmişlerdir. Bununla birlikte bu aktiviteler sayesinde katılımcıların bu yöndeki gizli yeteneklerini keşfettiklerini belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra bu aktiviteler sayesinde katılımcılarda çok yönlü gelişimin ortaya çıktığını söyleyebiliriz.

4.3. Alternatif Etkinlikler Temasına İlişkin Bulgular ve Tartışma

Gençlik kamplarında alternatif etkinlikler konusunda katılımcılar ile yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen verilerin analiz sonuçlarına göre ortaya çıkan kodlamalar Çizelge 4.3'te görülmektedir.

Çizelge: 4.3. Alternatif Etkinlikler

ALTERNATİF ETKİNLİKLER		
Alt Temalar	Görüşme Sonucu Ortaya Çıkan Kodlar	Katılımcılar
3.a Oryantasyon faaliyetleri	Teknolojinin bilinçli kullanımı ve meslek seçimi için istasyonlar oluşturma	K5, K6, K7, K8, K9

3.a Yönlendirme Faaliyetleri

Katılımcı program sorumluları gençlik kamplarında olabilecek alternatif etkinlikler olarak oryantasyon teması üzerinde durmuşlardır. Oryantasyon faaliyetlerinin bir istasyon şeklinde uygulanabileceğini belirten katılımcı program sorumlularının oryantasyon teması ile ilgili görüşleri şu şekildedir:

K5 program sorumlusu; “İnovasyon, gençlere proje yazdırma istasyonları olabilir”, K6 program sorumlusu; “Kendi alanlarında uzmanlaşmış kişilerin getirilmesiyle mesleğe ilişkin farklı istasyonlar oluşturulabilir. Günümüzün önemli sorunlarından bir tanesi teknoloji kullanımıdır. Şuan da her genç teknoloji ile hemhal içerisinde. Telefonla bilgisayar ile çok vakit geçiriyor. Teknolojinin bildiğiniz gibi hem olumlu hem de olumsuz yönleri var. Teknolojinin olumlu yönlerinden faydalanmaya yönelik çocuklar yönlendirilebilir. Burada gençlere teknolojinin olumsuz kullanımı sonucunda ne gibi zararlar göreceği anlatılarak, teknolojiyi olumlu kullanmaya yönlendirilebilir. Bu şekilde yönlendirme faaliyetleri yapılabilir”, K7 program sorumlusu; “Ama bunlara ek olarak özellikle lise ve üniversite çağındaki kampçılar için madde bağımlılığı büyük bir sorun. Bu çağındaki kampçılar için bağımlılıkla mücadele istasyonu kurulup bir aktivite şekline dönüştürülebilir diye düşünüyorum. Gene üniversite öğrencilerine yönelik kız kamplarında yoga aktivitesi ya da modern dans tarzında aktiviteler olabilir”, K8 program sorumlusu; “Doğa

kampları için özellikle günümüz gençlerinin internet ile çok haşır neşir olduğunu düşünürsek, bilinçli internet kullanımı olabilir. Günlük hayatta işlerine yarayacak ilk yardım olabilir.” K9 program sorumlusu; “Ayrıca bilinçli internet kullanımı, doğru teknoloji kullanımı gibi aktiviteler olabilir. Kişisel gelişim uzmanlarını kamplarımıza getirip gençlerimizle buluşturabiliriz”.

Katılımcı program sorumluları gençlik kamplarına yeni eklenebilecek olan aktiviteler noktasında öncelikli olarak kamplarda yeterli aktivite olduğu üzerinde durmuşlardır. Ancak buna ek olarak katılımcı program sorumluları eklenmesi gereken programlar olduğunu belirttikleri de görülmektedir. Bu konuda pek çok farklı fikir olsa da (yoga, at binme, ilk yardım, modern dans vb.) fiziksel aktivitelerin programlara eklenmesinin faydalı olabileceği yönünde görüş belirtmişlerdir. Nitekim konu ile alakalı olarak Kırıkoglu (2004), doğa eğitimi programlarında sunulan etkinliklerin çok çeşitli ve fazla sayıda olmasının, organizasyonun başarısını olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Doğa eğitimi programlarında, katılımcıların, ilgi ve beklentilerini karşılayacak etkinlikler yanında, daha önce katılmadıkları etkinliklere yer verilmesinin programın başarısına katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgular ışığında gençlik kamplarında alternatif etkinliklere yer verilmesi kampların rekreasyonel anlamda daha başarılı olmasını sağlayacaktır. Bu sonuçlara benzer çalışmalar yapan Zorba ve diğ. (1997), farklı kamp programlarının; çocuk ve gençlerin gelişiminde birçok açıdan önemli olduğu ortaya çıkmış, fiziksel uygunluk ve sağlık ağırlıklı rekreatif etkinliklerin hem gençler hem de yaşlılar tarafından ilgi gördüğünü ifade etmiştir.

Bunun yanında katılımcı program sorumlularının genel olarak oryantasyon faaliyetleri üzerinde durdukları görülmektedir. Oryantasyon faaliyetleri konusunda katılımcı program sorumluları özellikle güncel sorunlar içinde değerlendirilen internet bağımlılığına vurgu yapmaktadırlar. Bu noktada internetin doğru kullanımı, internet kullanımının nedenleri ve doğru kullanımın olmaması noktasında karşılaşılabilecek olan sorunlarla ilgili bilgi aktarımlarının yapılabileceği aktivitelerin eklenmesinin gerekliliği üzerinde durmaktadırlar. Buna ek olarak meslek seçiminde yardımcı olabilecek aktivitelerin eklenmesinin gerektiğini belirten katılımcıların olduğu da görülmektedir.

4.4. Temel Kazanımlar Temasına İlişkin Bulgular ve Tartışma

Gençlik kamplarında edinilen temel kazanımlar ile ilgili, katılımcılar ile yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen verilerin analiz sonuçlarına göre ortaya çıkan kodlamalar Çizelge 4.4’te görülmektedir.

Çizelge: 4.4. Temel Kazanımlar

TEMEL KAZANIMLAR		
Alt Temalar	Görüşme Sonucu Ortaya Çıkan Kodlar	Katılımcılar
4.a Kendini Keşfetme ve Özgüven	Bireyde kendini keşfetme ve özgüven gibi hususların görülmesi	K3, K4, K5, K7, K8, K9
4.b Liderlik Becerileri	Organize etme ve liderlik becerilerinin görülmesi	K1, K10
4.c Farklı Bakış Açısı	Önyargı yıkımı ve hayal dünyasının değişimi	K1, K4, K5, K7, K10
4.d Zaman Yönetimi	Planlı ve programlı yaşama alışkanlığı, kaliteli ve verimli serbest zamanı değerlendirme	K1, K2, K3, K6, K7, K10
4.e Temel Yaşam Becerileri	Kişisel işleri yapma alışkanlığı	K4, K10

4.a Kendini Keşfetme ve Özgüven

Katılımcı program sorumluları, gençlik kamplarına katılım gösteren bireylerin pek çok kazanım elde ettiği üzerinde durmuşlardır. Ancak bu kazanımlar içinde dikkat çekenlerden ilki kendini keşfetme ve özgüvendir. Katılımcı program sorumlularının kendini keşfetme ve özgüven temasına yönelik görüşleri şu şekildedir:

K3 program sorumlusu; “*En başta gençte kendini keşfetme kazanımı oluyor. Bununla beraber özgüven gelişimi ortaya çıkıyor*”, K4 program sorumlusu; “*Gençler gençlik kampları sayesinde çekimserliklerini üzerlerinden atıp özgüven kazanıyorlar. Gençlik kampları gençlerin hayal dünyasını genişletip, gençlerin bilmedikleri*

yönlerini keşfetmelerini sağlıyor”, K5 program sorumlusu; “Kampların çocukların özgüven gelişimi için çok faydalı olduğunu düşünüyorum. Bireysel ve grup olarak birçok şeyi yapabileceklerini idrak ediyorlar”, K7 program sorumlusu; “ Gece eğlenceleri esnasında gerek tiyatro olsun gerek müzik olsun sergiledikleri performanslar sayesinde kendilerini ve yeteneklerini keşfediyorlar”, K8 program sorumlusu; “Kamp boyunca kampçılar birçok kazanım elde etmektedirler. Bunlardan ilki, özgüven gelişimidir. Gece eğlenceleri olsun, gün içinde yapmış olduğu aktiviteler olsun kampçılarımızda özgüven gelişimini sağlamaktadır”, K9 program sorumlusu; “Bence en önemlisi gençlerimiz burada yaptıkları aktiviteler sayesinde kendilerini tam anlamıyla tanıdıklarını söyleyebilirim. 16-22 yaş grubundaki doğa kamplarımızda gençler yaptıkları aktivitelerde halkoyunları, müzik gibi yeteneklerini keşfediyorlar. Yeteneklerinin farkına varıyorlar”.

Katılımcı program sorumluları gençlik kamplarında bireylerin birbirinden farklı alanlarda pek çok kazanım elde ettiğini belirtmektedirler. Bu kazanımlar içinde en fazla üzerinde durulanları özgüven geliştirme, kişinin kendi ilgili ve yeteneklerinin farkına varması ile ön yargılı olunan hususlara dair tecrübe edinimidir.

Program sorumlularına göre kamplara katılan katılımcıların, buralarda yaptıkları faaliyetlerle edindikleri kazanımlar sonrasında kamp öncesi – kamp sonrası şeklinde ayrılabilir bir derece bir farklılaşma yaşamaktadırlar. Nitekim aile denetiminden, çevresel baskılardan uzaklaşarak yaşamına dair pek çok şeyi kendi planlamaya başlayan birey, hayatın bu anlamdaki farklı yönüyle karşılaşarak kendini tanıma noktasında bir adım atmış olmaktadır. Bu alanlarda başarılı olunması ise bireyin öz denetim mekanizmalarını etkin kullanımının önünü açarak özgüven kazanımına katkıda bulunmaktadır. Demirhan (1998)’e göre doğada yapılan eğitim, insanlara farklı öğrenme ortamı sunarken, doğada kişilerin özgürlük hisleriyle beraber, daha farklı ve çeşitli duygularını geliştireceğini vurgulamaktadır. Doğa eğitimi katılımcıları, kentin sıkıcı yaşamından uzaklaştırıp, kaya, kar, hava koşulları, derin vadiler, göller ve vahşi doğa gibi temel çok temel olgularla yüz yüze getirerek, onları böylesine doğal bir ortamda kendilerini keşfetmelerine olanak sağlamaktadır. Demirhan’ın ulaştığı bu sonuçlar bulgularımızı destekler nitelikte olup gençlik kamplarının bireyde kendini keşfetme olgusu üzerindeki önemini ortaya çıkarmaktadır. Benzer görüşleri olan Gürer (2012)’e göre; doğa sporu ile keşfetmek doğa ile yarışılmayacağı, tersine onunla uyum içinde yaşanılması gerektiğidir. Bireysel keşif, insanın kendi beden koşullarının ne olduğu ve nereye kadar var olabileceğinin keşfidir. Bu nedenle doğa sporları, insanın kendisi hakkındaki keşif sağlayan doğa deneyimlerinin hazzıdır. Hazzın getireceği sonucun insana önerebileceği değerler, beden bilgeliği, bilinçlilik, disiplin, sorumluluk, ötekinin varlık değeri, birlikte çalışma, haz duyma,

kendini kontrol etme, dostluk ve dayanışmadır(Akt: Ekici, Kırca, 2016). Bu bulgular ışığında gençlik kamplarının katılımcılarda kendini keşfetme ve özgüven gibi hususların fark edilmesinde son derece önemli ve etkili olduğunu söyleyebiliriz.

4.b Liderlik Becerileri

Katılımcı program sorumluları gençlik kamplarında gerçekleştirilen aktiviteler sayesinde bazı bireylerde liderlik becerilerinin ortaya çıktığını belirtmişlerdir. Katılımcı program sorumlularının liderlik becerileri temasına yönelik ilgili görüşleri şu şekildedir:

K1 program sorumlusu; *“Bunun yanında bazı kampçılarımızda liderlik becerilerinin ortaya çıkıyor”*, K10 program sorumlusu; *“Liderlik vasıflarını geliştiriyor. Bireysel düşünmekten vazgeçip ben kalıbını unutup biz kalıbını hayata geçirmeye başlıyor. Gençler kamplarda organizasyon yapma yeteneğini kazanıyor”*.

Katılımcı program sorumluları gençlik kamplarının bazı bireylerde liderlik davranışlarının ortaya çıkmasında önemli olduğunu belirtmişlerdir. Kamplarda gerçekleştirilen aktiviteler sayesinde bireylerin kendilerinde var olan yetenekleri sergileme fırsatı bulabilmektedirler. Katılımcı program sorumluları gece eğlenceleri, takım oyunları gibi bazı kamp aktivitelerinin bazı katılımcılarda grubu organize etme ve grubu yönlendirme gibi liderlik davranışlarının ortaya çıkışında önemli olduğunu belirtmişlerdir. Çelebi (2002), yaptığı araştırmada doğa eğitimi etkinliklerinin güven, risk alma, takım çalışması, problem çözme gibi liderlik becerilerinin ortaya çıkmasında etkili rol oynadığı sonucuna ulaşmıştır. Çelebi'nin ulaştığı bu sonuçlar bulgularımızı destekler nitelikte olup gençlik kamplarının liderlik becerilerinin ortaya çıkmasında son derece etkili olduğunu kanıtlar niteliktedir.

4.c Farklı Bakış Açısı

Katılımcı program sorumluları gençlik kamplarının katılımcılarda farklı bakış açısı oluşturduğunu, hayal dünyalarını genişlettiğini, hayata ve insanlara farklı açılardan bakmayı öğrettiğini belirtmişlerdir. Katılımcı program sorumlularının farklı bakış açısı temasına yönelik ilgili görüşleri şu şekildedir:

K1 program sorumlusu; *“Ayrıca daha önce hiç görmedikleri yerleri gören, hiç yapmadıkları aktiviteleri yapan gençlerimizin de hayal dünyası gelişmiş oluyor. Böylece olaylara farklı açılardan bakmayı öğreniyorlar”*, K4 program sorumlusu; *“Gençlik kampları gençlerin hayal dünyasını genişletip, gençlerin bilmedikleri yönlerini keşfetmelerini sağlıyor”*, K5 program sorumlusu; *“Bu önyargıyı yıkıp kendine kalan zamanı daha iyi değerlendirmiş oluyor”*. *“Çünkü oda arkadaşından dolayı defalarca odasını değiştirmek için yanımıza gelen öğrenci daha sonrada gitmemek için geliyor”*, K7 program sorumlusu; *“Farklı bölgelerden farklı şehirlerden gelen arkadaşlar, aynı odayı paylaşıyor. Zamanla birbirlerine karşı olan önyargıları yıkılıyor”*, K10 program sorumlusu; *“Farklı bölgelerden arkadaşları ile tanışarak kafasındaki önyargıları yıkıyor. Ve düşünceleri yenileniyor. Farklılıklara karşı saygılı ve hoşgörülü olmayı öğreniyor”*.

Katılımcı program sorumluları, bireylerde var olan ön yargıların yıkımında gençlik kamplarının önemi üzerinde durmuşlardır. Bireylerin hem kendine karşı hem de başkalarına karşı var olan olumsuz tutum ve düşüncelerin gençlik kampları aracılığı ile yıkıldığını belirten program sorumluları, katılımcılarda farklı bakış açılarının görüldüğü ve hayal dünyalarının geliştiği yönünde beyanda bulunmuşlardır.

4.d Zaman Yönetimi

Zaman yönetimi kazanımının tüm katılımcılarda gözüken ortak bir kazanım olduğuna değinen katılımcı program sorumlularının zaman yönetimi teması hakkındaki görüşleri şu şekildedir:

K1 program sorumlusu; *“Her birey kamp sonunda farklı kazanımlara ulaşmış oluyor. Ama genelde tüm kampçıların ortak kazanımları oluyor. Bunlar: sosyalleşme, arkadaş edinme, planlı programlı yaşama, zaman yönetimi gibi kazanımlar oluyor”*, K2 program sorumlusu; *“Zaman yönetimini öğreniyor”*, K3 program sorumlusu; *“Evde istediği saatte kalkıp, istediği saatte kahvaltısını yapan genç kampta tamamen programlı bir yaşama geçiyor”*, K6 program sorumlusu; *“Planlı yaşama alışkanlığı gelişiyor. Bir hafta sonra sabah kalkış saatleri, öğlen yemek saatleri, yatma saatleri artık planlı ve düzenli hale geliyor. Bunları da sonraki hayatında uygulayabiliyor”*, K7 program sorumlusu; *“Gençlik kampına katılan genç öncelikle kaliteli ve verimli serbest zaman değerlendirme kazanımına ulaşıyor. Bunun yanında planlı ve programlı yaşama gibi alışkanlıklar kazanım olarak elde edilebiliyor”*, K10 program sorumlusu; *“Bu şekilde kamplarda gençler zamanlarını kaliteli ve kendilerini geliştirebilecek şekilde, yararlı bir biçimde geçirmektedirler”*.

Katılımcı program sorumluları, gençlik kamplarının katılımcılarda zaman yönetiminin öğrenilmesi anlamında olumlu etkileri olduğu üzerinde durmuşlardır. Zaman yönetimi kavramının sadece kamp süresiyle sınırlı kalmadığına değinen program sorumluları, katılımcılarda planlı ve programlı yaşamın bir alışkanlık haline dönüştüğünü belirtmişlerdir. Zamanın paha biçilmez bir kaynak olduğunu belirten Scoot (1997)'e göre, zaman belirli bir ritim içinde amansızca akar gider ve zamanı geriye döndürmek mümkün değildir. Zaman demokratik bir şekilde paylaşılan bir kaynaktır. Bütün insanların gün içinde 24 saati, haftada da yedi günü vardır. Zaman satın alınacak, biriktirilecek, ödünç alınacak ve çalınacak bir unsur değildir. Zaman konusunda yapabileceğimiz tek şey sahip olduğumuz zamanı en iyi şekilde yönetmek ve değerlendirmektir. Güçlü (2001)'e göre İlk kez Danimarka'da, meşgul yöneticilerin zamanlarını daha iyi organize etmelerine yardımcı olmak üzere bir eğitim aracı olarak doğup dünyaya yayılan zaman yönetimi, şimdilerde dünyanın her yerinde faaliyet gösteren çok büyük bir sektör haline gelmiş durumdadır. Zaman yönetiminin temel çıkış noktası, günün her küçük diliminin daha iyi planlamasının yöneticilerin daha verimli hareket etmelerini sağlayacak olmasıdır.

Zamanın yönetilmesi ve değerlendirilmesi anlamında gençlik kamplarının son derece etkili olduğunu belirten katılımcı program sorumluları, gençlik kamplarında kampın ilk gününden son gününe dek geçen her anın belirli bir plan ve program içerisinde geçtiğini belirtmişlerdir. Plan ve program dahilinde geçen bir haftalık sürenin katılımcılarda zaman yönetimi kazanımının alışkanlık haline dönmesinde gençlik kamplarının önemini ortaya koymaktadır.

4.e Temel Yaşam Becerileri

Katılımcı program sorumluları, gençlik kamplarının katılımcılarda temel yaşam becerilerinin sergilenmesi anlamında olumlu katkılarının olduğunu belirtmişlerdir. Program sorumlularının temel yaşam becerileri teması hakkındaki görüşleri şu şekildedir:

K4 program sorumlusu; *“Gençlerimizde kendi odasını toplama, düzeltme alışkanlığı oluşuyor. Anne-baba desteğinin olmaması gençlerde kişisel işlerini yapma alışkanlığını kazandırıyor”*, K10 program sorumlusu; *“Etrafında annesi- babası ya da ona yardım eden birisi olmadığı için sabah kendi başına uyanıp, yatağını topluyor ve tüm işlerini kendisi yapıyor. Yani kısacası kendi işini kendi yapmasını öğreniyor”*.

Katılımcı program sorumluları gençlik kamplarının katılımcılar üzerinde temel yaşamsal becerilerin öğrenilmesi anlamında olumlu etkileri olduklarına değinmişlerdir. Bireyin bu becerileri edinmesinde anne, baba desteğinin olmamasının da kolaylaştırıcı etkisinin olduğunu belirten program sorumluları, bu davranışların kamptan sonraki süreçte de devam ettiğini ve katılımcıların ailelerinden olumlu dönütler aldıklarını belirtmişlerdir. Esentaş ve Özbey (2016)’in “Gençlik kamplarında oda temizliğinden odada kalan katılımcılar sorumludur. “Temizlik” becerisinin kazandırılması için her sabah en temiz oda seçimi yapılarak, katılımcılar diğer katılımcıların önünde, liderlerin belirlediği küçük ödüllerle onure edilir. Çevre ve yemekhane temizliğinden sorumlu olan görevliler olmasına rağmen, her gün bir grup nöbetçi grup olarak seçilmektedir. Bu nöbetçi grup o gün boyunca yemekhane ve çevre temizliğinden sorumludur. Kamplarda gençlere verilen bu sorumluluklarla yaşadıkları yerleri temiz tutmaları önce kendi sağlıkları ve sonra arkadaşları için önemli olduğu öğrencilere aktarılmaya çalışılmaktadır” şeklindeki sonuçları bulgularımızı destekler nitelikte olup, gençlik kamplarının katılımcılar üzerinde temel yaşam becerilerinden olan temizlik alışkanlığının kazanılmasındaki rolünü ortaya koymaktadır.

4.5. Adaptasyon Temasına İlişkin Bulgular ve Tartışma

Gençlik kamplarında yaşanan adaptasyon sorunu ile ilgili, katılımcılar ile yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen verilerin analiz sonuçlarına göre ortaya çıkan kodlamalar Çizelge 4.5’te görülmektedir.

Çizelge: 4.5. Adaptasyon

ADAPTASYON		
Alt Temalar	Görüşme Sonucu Ortaya Çıkan Kodlar	Katılımcılar
5.a.Stres ve memnuniyetsizlik	Bireyde kampın ilk günü stres, memnuniyetsizlik, beklentilerin boşa çıkması vb. hislerin görülmesi	K1, K2, K4, K6, K7, K8, K9, K10

5.b. Ait olma	Bireyde kampın son günlerinde ayrılmayı istememe düşüncesinin görülmesi	K1, K2, K3, K4, K7, K9, K10
---------------	---	-----------------------------

5.a Stres ve Memnuniyetsizlik

Katılımcı program sorumluları, bu konuda özellikle kampın ilk gününde sorun yaşandığı üzerinde durmaktadırlar. İlk günün kampta katılımcılar açısından sorunlarla geçtiğini belirten program sorumlularının stres ve memnuniyetsizlik teması hakkındaki ilgili görüşleri şu şekildedir:

K1 program sorumlusu; “Kamplarımızda genel olarak ilk gün sorunu yaşanıyor. İlk gün kampa gelen çoğu gencin kafasında bir sürü soru işareti oluyor. Ne yapacakları, nereye gidecekleri, kimle nerede kalacakları gibi sorular gençlerin kafasını oldukça yoruyor. Bu sorular gençlerde ilk gün sorununa neden oluyor”, K2 program sorumlusu; “Kamp programlarında eğitimleri gördükleri zaman, eğitime mi geldik şeklinde söyleniyorlar. Tatile geldiğimizi düşünüyorduk diye söyleniyorlar. İlk gün genelde herkes için zordur”, K4 program sorumlusu; “Kampçılar tabi ilk gün kampa geldiklerinde neye uğradıklarını şaşırıyorlar. İlk geldiklerinde nasıl bir ortama girdiklerini, niçin orda olduklarını düşünüyorlar. Genelde ilk gün programda olan aktivitelerin gerçekten yapılıp yapılmayacağı yönünde sorular soruyorlar”, K6 program sorumlusu; “ilk gün genelde çocuklar için biraz sıkıntılı geçiyor. Bunun nedeni görmedikleri bir ortama gelmeleri, farklı arkadaşlar tanıyorlar. Dolayısıyla ilk gün gençler çok fazla hoşnut kalmıyorlar”, K7 program sorumlusu; “Ve ilk gün kayıt, yerleşme şeklinde geçen zaman boyunca sıkılıyorlar. Aynı ilden geldikleri arkadaşlar ile aynı odada kalamadıkları için üzülüyorlar. Ve hatta bu duruma çok itiraz ediyorlar. Ancak zaman içerisinde kamp programına uyum sağlıyorlar”, K8 program sorumlusu; “İlk gün biraz zorlansalar bile ikinci günün sonunda kampa uyum sağlanmış oluyor. Geriye kalan günlerde kampçılarımız kampın tadını doyusya çıkarıyorlar”, K9 program sorumlusu; “Kampçılarımız kampa geldikleri ilk günde kampa adapte olmaya çalışıyorlar. Uzun bir yolculuktan sonra kamp alanına giriş yapıyorlar. O gün yolculuğun verdiği yorgunlukla kampa zor adapte oluyorlar diyebiliriz. Biz bu adaptasyon süresini kısaltmaya çalışıyoruz elimizden geldiğince. Yoğun geçen kamp programlarında genellikle sabah sporuna uyanmak kampçılar için biraz zor oluyor. Hatta gençlerimiz buna baya itiraz ediyor”, K10 program sorumlusu; “12-15 yaş kampında ilk gün evlerinden ayrıldıkları için çeşitli sıkıntılar yaşıyorlar kamp içerisinde. Ama bunların çoğunu kamp programını uyguladığımızda sonlara doğru azaltıyoruz. Ama büyük yaş grubunda kampı bilen, kamp programını bilen, bilinçlenerek gelen gençlerimizde herhangi bir

problem yaşamıyoruz. Kamp programlarından memnun bir şekilde ayrılıyorlar. İlk gün kamp bilgisi olmayan öğrencilerimiz ile sıkıntı yaşıyoruz”.

Program sorumluları stres ve memnuniyetsizlik konusunda genel manada “ilk gün sendromu” olarak nitelendirilebilecek olan yabancı ortamdaki kaynaklı strese bahsetmişlerdir. Ortama ek olarak öğrencilerin kampta istediklerini yapamamaları (arkadaş seçimi, yatak seçimi, program seçimi vb.) hususunun da stres ve memnuniyetsizliğe neden olduğu üzerinde durmuşlardır. Ancak yaşanan bu yöndeki tüm sorunların ilk geceden sonra aşıldığı da belirtilmektedir. Bu noktada hem ilk gece aktivitelerinin hem de genel korkuların boşa çıkmasının etkili olduğu yönünde görüş bildiren sorumlular vardır.

Yapılan programlar noktasında memnuniyetsizliğe neden olduğundan bahsedilen bir diğer husus ise katılımcıların bir kısmının kampı tatil gibi düşünerek gelmesi yönünde de görüş belirtilmiştir. Bu da bilinçsiz katılımcılarda kampın ilk gününde yoğun bir stresin ortaya çıkmasına ve memnuniyetsizliğe neden olmaktadır. Çoban ve Çoşkuner (2010), “gençlik kampları hakkında yeterli tanıtımın yapılması, ailelerin bu konuda bilinçlendirilmesi gerekmektedir” şeklindeki görüşleriyle bilinçsiz katılımcılarda stres ve memnuniyetsizlik duygularının ortaya çıkmaması için yapılması gerekenleri belirtmişlerdir.

Bununla birlikte kampın fiziki koşulları hakkında herhangi bir memnuniyetsizliğin olmadığı görülmektedir. Kırıkoğlu (2004), yaptığı araştırmada tuvalet ve duşların sayısı ve nitelik bakımından yetersiz kaldığı ve bu eksikliğin kamp yaşamını olumsuz etkileyen en önemli unsur olduğunu saptamıştır. Katılımcı program sorumlularından kampın fiziki koşulları hakkında herhangi bir olumsuz görüşün dile getirilmemesi, gençlik kamplarının fiziki anlamda yeterli düzeyde olduğu şeklinde değerlendirilebilir.

5.b Ait Olma

Katılımcı program sorumluları, kampın ilerleyen zamanlarında katılımcılarda kampa uyum ve adaptasyonun tam anlamıyla gerçekleştiğini belirtmişlerdir. Bu uyumun sağlanmasında katılımcıların kafalarındaki soru işaretleri ve önyargıların yıkılmasının da

etkili olduğunu belirten program sorumluları ait olma teması hakkında şu görüşleri belirtmişlerdir:

K1 program sorumlusu; *“Son gün gelip kamptan ayrılma vakti geldiğinde de çoğu gencimiz kamptan ayrılmayı gerçekten istemiyor. Ve kamptan maalesef içleri buruk bir şekilde ayrılıyorlar”*, K2 program sorumlusu; *“Ama bunun yanlış olduğunu kamp ilerledikçe anlıyorlar. Kamp hakkındaki fikirleri ilerleyen günlerde değişiyor. Son günlerde de gitmek istemiyorlar”*, K3 program sorumlusu; *“Bir hafta daha kalamaz mıyız, neden bu kadar kısa bu kamp süreleri şeklinde soruları soruyorlar. Son gece genelde kamptan ayrıldıklarında ağlıyorlar”*, K4 program sorumlusu; *“İlk gün yabancı olduğu kamp ortamından ayrılmak istediğini dile getiren genç, kampın son günü gittiği için kamp süresi boyunca kurduğu dostluklar sayesinde, yeni edindiği arkadaşlıklar sayesinde hüznün bir şekilde ayrılıyorlar. Kampı birkaç gün daha uzatamaz mıyız? Diye taleplerde bulunuyorlar”*, K7 program sorumlusu; *“Özellikle grup liderleri ve grupları belli olduktan sonra aktiviteleri çok beğenerek ve eğlenerek yapıyorlar. Ve kampın son günlerine doğru kampı iyice benimsiyorlar. Hatta son gün kamptan ayrılırken gözyaşı döküyorlar”*, K9 program sorumlusu; *“Kampın belirli günlerinde yapılan geziler kampçıların ilgisini oldukça çekiyor”*, K10 program sorumlusu; *“Fakat kampın sonlarına doğru kampa alıştığında bu sıkıntılar, kamp programına olan şikâyetler ortadan kalkıyor. Kampın son günü ise, ilk gün şikâyetçi olan arkadaşlarımız kamptan ayrılmak istemiyorlar. Bir hafta daha kamp programını uzatmak istiyor”*.

Katılımcı program sorumluları bu noktada bireylerin ilk gün memnuniyetsizliklerinin kısa sürede oldukça yüksek seviyede bir memnuniyete döndüğü ve kamplarda sosyal anlamda bir aidiyet oluştuğu üzerinde durmaktadırlar. Bu hususta özellikle başta anlaşma sıkıntısı olacağı düşünülen kişiler arasındaki sosyal bağlara vurgu yapmaktadırlar.

Bu doğrultuda gençlik kamplarının bireylerin aidiyet duyguları üzerinde de olumlu etkiler yaptığını söylemek mümkündür. Bu durum aynı zamanda ön yargıların ortadan kalkması ve toplumsal anlamda daha uyumlu bireyler ortaya çıkması konusunda da gençlik kamplarının önemli bir noktada olduğunu göstermektedir.

Bunun yanında kampta yapılan eğlenceli aktivitelerin, geçirilen hoşça vakitlerin kampa aidiyet duygusunu artırdığını belirtmişlerdir. Katılımcılarda oluşan aidiyet duygusunun, kamptan ve arkadaşlarından ayrılmamayı istercesine yüksek olduğuna değinmişlerdir. Ekici ve Çolakoğlu (2005) tarafından yapılan araştırmada gençlerin kamp aktivitelerinden faydalandıkları, kamptan beklentilerine cevap aldıkları yeniden kampa

katılma isteklerinin oldukları tespit edilmiştir. Çoban ve Çoşkuner (2010)'in yaptığı araştırmada “önümüzdeki yıl gençlik kamplarına tekrar katılmak istiyorum, şuan gençlik kampında olduğum için kendimi şanslı hissediyorum” şeklinde benzer bulgulara ulaşmışlardır. Yapılan her iki araştırmada gençlik kamplarına katılan bireylerde aidiyet duygusunu oluşturduğu ve kamptan ayrılmayı istemedikleri sonucunu doğrular niteliktedir.

5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

İnsanların serbest zaman etkinliklerini ifade eden rekreasyonel faaliyetler, bireyin hayatında çalışmanın dışında kalan, dinlendiği, eğlendiği, ilgi alanlarına yönelik faaliyetler yaptığı zaman dilimlerini kapsayan oldukça geniş bir alandır. Bu alana dâhil olan faaliyetlerin bireyin kendisi tarafından belirlenmesi esastır. Ancak kimi zamanlarda bu faaliyetler veli, öğretmen, okul vb. faktörlerin yönlendirmeleri ile şekillenir.

Rekreasyonel faaliyetleri şekillendiren bir diğer faktör ise “gençlik kampları” olarak bilinen, eğitim takvimi dışında kalan zamanlarda belirli yaş aralığında yer alan bireylerin katıldığı kamplardır.

Bu araştırmada, gençlik kamplarının program sorumluları tarafından rekreasyonel açıdan değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Gençlik kamplarının program sorumluları tarafından rekreasyonel açıdan değerlendirilmesi amacıyla hazırlanan bu tez çalışmasında aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

1. Gençlik kampları katılımcıları açısından, serbest zaman değerlendirme yönünde bireysel faydalar sağladığı gibi genel anlamda; kötü alışkanlıklardan kurtulma, stresle başa çıkma, bireyin sosyalleşmesini sağlama gibi toplumsal faydalar da sağlamaktadır.

2. Gençlik kamplarında uygulanan aktivitelerin rekreasyonel sınıflandırma içinde değerlendirilebileceği ve gençlik kamplarının rekreasyonel uygunluğu ortaya konulmuştur. Gençlik kamplarında uygulanan aktivitelerin katılımcılar üzerinde sağladığı kişisel gelişim, kültürel gelişim ve sanatsal beceriler rekreasyonun bireylere sağladığı yararlar ile örtüşmektedir.

3. Gençlik kamplarının katılımcılar üzerinde kendini keşfetme ve özgüven, liderlik becerileri, farklı bakış açısı, zaman yönetimi ve temel yaşam becerilerinin edinilmesinde olumlu etkilerinin olduğu görülmüştür.

4. Gençlik kamplarında çeşitli kurumlarla ortak şekilde yürütülen rekreasyon faaliyetleri gerçekleşmektedir.

5. Gençlik kamplarında uygulanan rekreasyon faaliyetleri belirli bir plan – program dahilinde olsa da kampların fiziksel koşulları, konum nedeniyle uygulanan rekreasyon faaliyetleri vb. hususlarda farklılıklar görülmektedir.

6. Katılımcı program sorumluları genel olarak uygulanan programların işlevselliğinden bahsetseler de gençlik kamplarında görmek istedikleri farklı rekreasyon faaliyetleri de vardır.

7. Gençlik kamplarında, katılımcılar tarafından genel olarak ‘ilk gün sendromu’ denilen bir memnuniyetsizlik yaşanmaktadır. Bu memnuniyetsizliğin oluşmasında katılımcıların kamplara yönelik yanlış algı ve tutumların olması büyük pay sahibidir.

8. Gençlik kamplarının rekreasyonel aktivitelerin gerçekleşmesi için tesis olarak yeterli alanların olduğu görülmüştür.

9. Gençlik kamplarındaki etkinliklerin doğru uygulanması bireyde bütünsel bir gelişim sağlanmasının önünü açmaktadır.

10. Program sorumluları tarafından belirli rekreasyon faaliyetlerinin daha ağırlıklı olması yönünde üstü kapalı bir talep söz konusudur.

11. Rekreasyon faaliyetleri arasında öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre daha fazla yöneldiği faaliyetler vardır.

Katılımcı program sorumlularının rekreasyon faaliyetleri içine dahil edilmesi gereken bazı faaliyetler olduğunu belirtmişlerdir. Bunlar öğrenciler tarafından talep edilen faaliyetler olmakla birlikte, program sorumlularının da öğrencilere yararlı olacağını düşündüğü ve bu nedenle programa dâhil etmek istediği faaliyetler olabilmektedir. Bu husus kampların daha aktif yerler olması açısından yararlı görülse de belirli kısıtlamalar nedeniyle uygulaması oldukça güç olan bir durumu ifade etmektedir. Nitekim gençlik kampları oldukça kısıtlı bir zaman dilimini kapsamaktadır. Bu nedenle belirlenen zaman diliminde bireyler neredeyse yapabilecekleri her şeyi yapmaktadırlar. Bahsedilen yeni faaliyet ekleme durumunun kamplara mevcut programların sabit tutularak eklenmesi, pek çok faaliyette aksamaya neden olabileceği gibi gençlerde de aşırı yorgunluk vb. durumların ortaya çıkmasına neden olabilir. Bununla birlikte her kamp grubuna özel programlar üretilmesi uygulamada bütünselliğe zarar verebileceği gibi, yapılan faaliyetlerde de plansızlığa neden olabilecektir.

Program sorumluları görüşleri doğrultusunda, kampların fiziksel durumuna göre kamp programlarının belirlendiği ve rekreasyon faaliyetleri konusunda bir zorunluluk unsurunun hâkim görülmektedir. Diğer bir ifadeyle genel olarak bir tatil şeklinde yanlış anlaşılan gençlik kamplarında, var olmayan doğal unsurlara dair kullanım söz konusu olmadığı için bunların programa dâhil edilmesi söz konusu değildir. Bu nedenle mevcut

şartların en uygun şekilde kullanımına yönelik organizasyonların planlanması daha verimli faaliyetler yapılmasını sağlayacaktır.

Genel anlamda standart uygulamaların yer aldığı gençlik kamplarında, programlar konusunda merkeze bağlı esnek bir yapının izlenmesinin faydalı olacağı açıktır. Bu esneklik bireysel beklentilerden ziyade, tarihsel zaman aralığı olarak nitelendirilen ve dönemsel gereklere hitap eden uygulamalar şeklinde olmalıdır. Örneğin; depremin oldukça sık görüldüğü Türkiye’de bu tip kamplarda, bölgesel anlamda da olsa, deprem provaları yapılması ve bu konuda bilinçlendirme yoluna gidilmesi olası durumlar karşısında bireylerin hazırlıklı olmasını sağlayacaktır.

Bununla birlikte kamplarda kazanılan davranışların, bu alanlarla sınırlı kalmaması adına öğrencilerin bağlı bulunduğu eğitim kademeleriyle, ailesiyle, sosyal çevreyle vb. koordinasyon hâlinde çalışma yürütülmesi de büyük bir öneme sahiptir. Nitekim kampta kazanılan öz bakım becerilerinin aşırı korumacı bir aile tutumuyla kısa zamanda eski hâline döneceği açıktır. Bireylerin bu noktada geriye dönmemesi adına, aileler gelişim durumundan haberdar edilerek bu gelişimi desteklemeleri noktasında motive edilmelidir.

Gençlik kamplarında yapılacak olan bir diğer düzenleme faaliyeti ise uygulamalarda katılımcı kanallı yayılım sağlanmasıdır. Nitekim her bireyin gençlik kampına katılması mümkün olmamaktadır. Bu nedenle bu kamplara katılan bireylerin özellikle kişisel gelişim, kötü alışkanlıklarla mücadele, stresle başa çıkma vb. hususlarda akranlarına yol göstermesini sağlayacak bir içeriğin kamp programlarına eklenmesi, bu kampları daha etkili bir yapıya kavuşturacaktır.

Gençlik kamplarına genel olarak 12-22 yaş aralığındaki genç nüfus olarak sayılan kesim katılabilmektedir. Nitekim son zamanlarda anne-kız, baba-oğul kampları yapılsa da, gençlik kamplarının orta yaş ve üzerindeki bireyler için yeterli seviyede değildir. Gençlik kamplarında orta yaş ve üzeri grubundaki bireylere yönelik tesis ve programların yapılması, gençlik kamplarının rekreasyonel açıdan daha verimli yerler olmasını sağlayacaktır.

Elde edilen tüm bu bulgular ve sonuçlar doğrultusunda Gençlik Kamplarının Program Sorumluları Tarafından Rekreasyonel Açıdan Değerlendirilmesi ile ilgili araştırmacılara şu önerilerde bulunulabilir:

Gençlik ve Spor Bakanlığına ait gençlik kamplarında görev yapan program sorumlularıyla yapılan bu araştırma daha da genişletilerek kamplarda görev yapan aktivite liderlerinin de olduğu bir grupta benzer bir çalışma yapılabilir.

Gençlik ve Spor Bakanlığına ait gençlik kamplarının rekreasyondaki yeri ve öneminin ortaya çıkması adına belediyelere ait kamplar, özel kamplar ve sivil toplum kuruluşlarına ait kamplarda benzer bir çalışma yapılabilir.

Araştırmada daha objektif verilere ulaşılması adına görüşme tekniğinin yanında gözlem tekniğinin de kullanıldığı bir çalışma yapılabilir.

Nitel yöntemle yapılan bu araştırmanın içeriğine ve amacına uygun bir anket geliştirilerek nicel yöntemle yapılabilir.

Yapılan bu araştırmada günümüzde yoğun eğitim öğretim yaşantıları ve sürekli olarak hazırlık içerisinde oldukları yoğun sınav temposundan dolayı serbest zamanlarını istekleri doğrultusunda değerlendiremeyen gençler için gençlik kamplarının önemli olduğu görülmektedir. Bu araştırmayla gençlik kamplarının gençlere rekreasyonel açıdan sunduğu olanaklar tespit edilmiş olup gençlik kamplarının rekreasyonel açıdan önemi ortaya çıkmıştır. Neredeyse serbest zamanlarını istekleri doğrultusunda kullanamayan gençler, gençlik kampları sayesinde serbest zamanlarını istedikleri gibi kullanabilmektedir. Bu nedenle gençlik kamplarının rekreasyonel açıdan önemi yapılan bu araştırma ile ortaya konulmuştur.

KAYNAKLAR

- Akkoyunlu, E., K. (2007). *Sürdürülebilir kent, kent ve politika antik kentten dünya kentine*. Ankara: İmge Kitabevi, 12-14.
- Alver, K. (2010). *Siteril hayatlar*. Ankara: Hece Yayınları, 2-4.
- Ardahan, F., Mert, M. (2013). *Bireyleri doğa yürüyüşü yapmaya motive eden faktörler ölçeği ve bu faaliyetlere katılarak elde edilen faydalar ölçeğinin Türk popülasyonu için geçerlilik güvenirlik çalışması*. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi. Cilt. 10, sayı: 2
- Aslan, M. (1998). *Hizmet ekonomisi*. Bursa: Alfa Basım Yayın, 10.
- Ata, B. (2008). *Bilim ve teknoloji'nin sosyal değişime etkisi, bilim ve teknoloji ve sosyal değişme*. Ankara: Pegem Akademi, 14-16.
- Aytaç, Ö. (2005). *Kapitalizm ve serbest zaman*. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 6(1), 1-20.
- Bailey, K., D. (1982). *Methods of social research*. New York: The Free Press.
- Bilgin, N. (2003). *Sosyal psikoloji sözlüğü*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Bilgiç, B. (1990). *İslam'da kazanç sistemi ve çalışma hayatı*. İstanbul: Fatih Gençlik Vakfı Matbaa, 30-32.
- Bogdan, R., C., Biklen, S., K. (1992). *Qualitative research for education: An introduction to theory and methods*. Boston: Allyn and Bacon.
- Buller, P.F. et.al., (1995). *Öğrenci becerilerini geliştirmek ve MBA programlarının sonuçlarını açık hava eğitimi ile değerlendirmek için bir model*. Yönetim Eğitimi Dergisi. Cilt.19 s: 35.
- Butler, G.D. (1940). *Introduction to community recreation*. Newyork and London: McGraw-Hill Book Company, 5-8.

- Büküşoğlu, N., Bayturan, A., F. (2005). *Serbest zaman etkinliklerinin gençlerin psiko sosyal durumlarına ilişkin algısı üzerindeki rolü*. Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Psikiyatrisi Anabilim Dalı, Ege Tıp Dergisi 44 (3) : 173 – 177.
- Coşkun, Z. (2009). *Türkiye’de bulunan gençlik kamplarının analizi*. Yüksek Lisans Tezi, Elazığ: Fırat Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 17-20.
- Çelebi, M. (2002), *Doğa eğitimi etkinliklerinin, liderlik becerilerinin ortaya çıkarılmasındaki rolü*. Doktora Tezi. Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı.
- Çelebi, M., Özbey, S., Güzel, P. (2012). *Eğitimde ve gelişiminde rekreasyonun rolü*. 1. Rekreasyon Araştırmaları Kongresi, Antalya.
- Çoban, B., Coşkun, Z. (2010). *Milli eğitim bakanlığı gençlik kamplarının analizi ve katılımcı gençlerin memnuniyet düzeyleri*. Yeni Dünya Bilimler Akademisi Dergisi, Cilt: 5, Sayı: 1.
- Demirhan, G. (1998). *Önderlik güvenlik ve çevre koruma bütünlüğü içinde doğa sporları eğitimi*. 1.Doğa sporları sempozyumu. Ankara: Hacettepe.
- Dervişoğlu, S., Kılıç, D. S. (2013). *Gençlerin doğaya ilişkin değer yönelimleri ve doğa tercihleri*. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, Cilt:2, Sayı:1:93-99.
- Direk, Z. (2009). *Simone de beavuoir: Abjeksiyon ve eros etiği*. Cogito, (58), 11-38.
- Dura, C. (1990). *Bilgi toplumu*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 11-17.
- Ekici, S., Kırca, T. (2016). *Gençlik ve spor bakanlığı gençlik kamplarına katılan bireylerin sosyal uyumlarının bazı değişkenlere göre araştırılması*. İnsan Bilimleri Dergisi, cilt: 13, Sayı: 3
- Ekici, S., Çolakoğlu, T. (2005). *Farklı yaş grubu gençlerin gençlik ve spor genel müdürlüğü gençlik kamplarından yararlanma düzeylerinin karşılaştırılması*. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt:25, Sayı:2

- Erkuş, R. (1997). *İlköğretim okulları müdürlerinin liderlik davranışları*. Yayımlanmamış Bilim Uzmanlığı Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 55-57.
- Esentaş, M. (2015). *Gençlik kampı uygulamalarına katılan kız öğrencilerde öz farkındalık ve liderlik becerilerinin gelişimi; doğa kampı örneği*. Manisa: Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi.
- Esentaş, M., Özbey, S. (2016). *Bir serbest zaman etkinliği olarak; gençlik ve spor bakanlığınca uygulanan gençlik kampları programları*. Uluslararası Spor, Egzersiz ve Antrenman Bilimi Dergisi, cilt:2, sayı:2
- Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, (2015). *III. Dönem Birim Faaliyet Raporu*, Ankara.
- Gençlik Kampları Tanıtım Kataloğu, (2018)
- Gençlik ve Spor Bakanlığı, (2017). Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, *Gençlik Kampları Uygulama Usul ve Esasları*. Ankara, 11-14.
- Gençlik ve Spor Bakanlığı, (2016). *Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü “Gençlik Merkezleri Akademisi El Kitabı”*. Ankara, 1-3.
- Glaser, B. (1978). *Theoretical sensitivity*. San Francisco: University of California.
- Gorz, A. (2007). *İktisadi aklın eleştirisi*. (çev. Ergüden İsmail), İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 63-65.
- Güçlü, N. (2001). *Zaman yönetimi*. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi. Cilt: 7, sayı: 25, ss.87
- Hacıoğlu, N., Gökdeniz, A. ve Dinç, Y. (2009). *Serbest zaman ve rekreasyon yönetimi*. Ankara: Detay Yayıncılık, 44-48.
- Haviland, W., A. (2002). *Kültürel antropoloji*, İstanbul: Kaktüs Yayınları, 17-19.
- Hazar, A. (2014). *Rekreasyon ve animasyon*, Ankara: Detay Yayıncılık, 22-27.
- İçöz, O. (2005). *Turizm ekonomisi*, Ankara: Turhan Kitabevi, 39-41.

- Kaba, İ., C. (2009). *Türkiye 'deki üniversitelerde kampüs rekreasyonunun mevcut durumu ve kampüs rekreasyon modellemesi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Karaküçük, S. (2005). *Rekreasyon: Boş zamanları değerlendirme*. Ankara: Gazi Kitabevi, s.77.
- Karaküçük, S. (2012). *Terapatik rekreasyon bir örnek uygulama: OSEP (Otistik Bireyler Spor Eğitim Projesi)*. Ankara: Gazi Kitabevi, 58-59.
- Karlı Ü., Polat E., Yılmaz B., Koçak S. (2008). *Serbest zaman tatmin ölçeği'nin (SZTÖ-Uzun Versiyon) geçerlilik ve güvenilirlik çalışması*. Spor Bilimleri Dergisi Hacettepe J. of Sport Sciences, 19 (2), 80-91.
- Kayıkçı, M. (2007). *Düşünce-mekân ilişkisi bağlamında eski yunan'da kent, kent ve politika antik kentten dünya kentine*. Ankara: İmge Kitabevi, s. 87-89.
- Keleş, R. (1993). *Kentleşme politikası*. Ankara: İmge Kitabevi, 101-105.
- Kılbaş, Ş. (2010). *Rekreasyon boş zamanı değerlendirme*. Ankara: Gazi Kitabevi, s. 57-60
- Kırcan, T. (2015), *Gençlik ve spor bakanlığı kamplarına katılan bireylerin sosyal uyumlarının bazı değişkenlere göre araştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Muğla: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, s. 75-76
- Kırıkoğlu, S. (2004), *Doğa eğitimi programlarının uygulama boyutunda planlama sürecinin rolü*. Yüksek Lisans Tezi, Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi,
- Kirk, J., Miller, M., L. (1986). *Reliability and validity in qualitative research*. Beverly Hills, CA: Sage.
- Kocaekşi, S. (2012). *Boş zaman ve rekreasyon yönetimi*. Anadolu Üniversitesi, Açık Öğretim Fakültesi Yayını, Eskişehir, s. 15.
- Kraus, R. (1998). *Recreation and leisure in modern society*. USA: Jones & Bartlett, 14-18.

- Leither, J., M., Leither, F., S. (1989). “*Leisure enchancement*”. London.
- Mc Lean, D., Hurd, A. ve Rogers, N.B. (2008). *Kraus' recreation and leisure in modern society*. USA: Jones and Bartlett Publishers, s. 17-20.
- Moote, Jr., Gerald, T., Wodarski, J.S. (1997), *Macera temelli aktiviteler ve programlarla yaşam becerilerinin kazanılması: Bir litaretüre incelemesi*. Ergenlik, cilt 32, s. 143
- Ören, K. (2013). *Çalışma sosyolojisi*. Ankara: Nobel Yayınevi, s. 59-61.
- Parker, R. (1989). *II. Dünya savaşı*, (çev. M. Günay), Ankara: Dost Kitabevi, 77-80.
- Patton, M., Q. (1987). *How to use qualitative evaluation and research methods*. Newbury Park, CA: Sage.
- Pekin, T. (2014). *Makro ekonomi*. İzmir: Zeus Yayınevi, 80-86.
- Sağcan, M. (1986). *Rekreasyon ve turizm*. İzmir: Cumhuriyet Basımevi, 99-100.
- Scoot, M. (1997). *Zaman yönetimi*. (Çev.: Aslı Çıngıl Çelik). İstanbul: Rota Yayın Yapım Tanıtım Tic. Ltd.Şti.
- Soyer, F. ve Can, Y. (2003). *Üniversite öğrencilerinin serbest zaman alışkanlıkları ve sportif eğilimlerinin mesleki yönelişlerine göre karşılaştırılması*. I. Gençlik Serbest zaman ve Doğa Sporları, Ankara, 102-120.
- Sönmez, V., Alacapınar, F., G. (2016). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık
- Stewart, C., J., Cash, W., B. (1985). *Interviewing: Principles and practices*. dubuque, 10: Wm. C. Brown Pub.
- Storey, L. (2007). Doing interpretative phenomenological analysis. In E. Lyons ve A. Coyle (Eds.). *Analysing qualitative data in psychology*. (p. 51-64). Los Angeles: SAGE Publications.
- Strauss, A., Corbin, J. (1990). *Basics of qualitative research: Grounded theory procedures and techniques*. New Delhi: SAGE Publications.

- Tanesen Ö. (2008), *Doğa eğitimi uygulamalarında program ve liderlik özelliklerinin değerlendirilmesi (Bolu Gençlik Doğa Kampı Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı, s.140-194
- Taylor, P. (2011). *Torkildsen's sport and leisure management*. New York: Routledge, 63-66.
- Tezcan, M. (1977). *Serbest zaman sosyolojisi*. Ankara: Doğan Matbaası, 18-22.
- Torkildsen, G. (1999). *Leisure and recreation management*. London: E&Fn SPON, 23-26.
- Tribe, J. (2011). *The economics of recreation leisure and tourism*. USA: Elseiver, 55-60.
- Yalçın, İ., Beyleroğlu, M., Gacar, A., Hazar, M. (2015), *Ecdada saygı gençlik kampı'na katılan gençlerin atılganlık düzeylerinin incelenmesi*. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, sayı: 19, s. 338-344
- Yaylı, A., Gül, T., Karaçar, E., Kement, Ü., Paslı, M., Yayla, M., Erol, E. ve Göker, G. (2014). *Rekreasyona giriş*. Ankara: Detay Yayıncılık, 66-69.
- Yeşiltaş, E. (2008). *II. Dünya Savaşı sonrasında dünya'da bilim, teknoloji ve sosyal değişme, bilim teknoloji ve sosyal değişme*. Ankara: Pegem Akademi, 14-16.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları, s. 129
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2003). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yıldırım C. (2006). *Okul müdürlerinin liderlik stillerinin örgütsel sağlık üzerindeki etkisi (Ankara İli Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 88-93
- Zorba, E., Tekin, A., Özdağ, S. Ve Akcakoyun, F. (1997). *Egzersiz programlı kamp yaşantısı ve özsaygı ilişkisi*. Beden Eğitimi ve Spor Bililimleri Dergisi. Cilt II, Sayı 4, s:29-34 Ankara.

Web Kaynakları

Gençlik Kampları <http://genclikkamplari.gsb.gov.tr/Modul/Kamplar.aspx> [Erişim tarihi: 25.03.2019]

<https://genclikkamplari.gsb.gov.tr/Index.aspx> [Erişim tarihi: 26.03. 2019]

Kamp Liderliği Eğitimi <http://www.gsb.gov.tr/HaberDetaylari/1/80451/kamp-liderligi-egitimi-basvurulari-basladi.aspx> [Erişim Tarihi: 31.01.2019]

<http://www.hurriyet.com.tr/egitim/aile-yaz-kampinin-7-faydasi> [Erişim tarihi: 06.04.2019]

EKLER**EK-1 Bakanlık Onay Yazısı**

T.C.
GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI
Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Sayı : 14602904-175-E.758810
Konu : Tez Araştırması Hk.

04.01.2019

Sayın Ömer POLAT
Petrol Mahallesi 109. Sokak No:26 Merkez/Batman

İlgi : Ömer POLAT'ın 23.11.2018 tarihli başvurusu.

"Gençlik Kamplarının, Program Sorumluları Tarafından Rekreatyonel Açından Değerlendirilmesi" başlıklı yüksek lisans teziniz kapsamında Gençlik Kamplarında görev yapan program sorumlularına uygulanacak olan ilgi dilekçenizde göndermiş olduğunuz görüşme formunun içeriği ve uygulanması Genel Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinize rica ederim.

e-imzalıdır
Emre TOPOĞLU

Genel Müdür V.

Güvenli Elektronik İmzalı
Aslı ile Aynıdır.

Not: Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Evrak Doğrulama Kodu : PLMDDEWUAVLWENNCMYXK Evrak Takip Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/gsb-eimzali-belge-dogrulama>
Adres: Örnek Mahallesi Oruç Reis Caddesi No:13/A Altındağ/ANKARA
Telefon: (0312) 596 61 00 Belgegeçer: (0312) 596 61 98
Elektronik Ağ: www.gsb.gov.tr

Bilgi için: Helin ÖZDEMİROĞLU
Sosyolog
Telefon No: (312) 596 71 62

Ek-2 Görüşme Formu**SAYIN PROGRAM SORUMLUSU**

Bu görüşme, Batman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalı “Gençlik Kamplarının, Program Sorumluları Tarafından Rekreasyonel Açıdan Değerlendirilmesi” konulu yüksek lisans çalışmasına veri toplamak amacıyla yapılmaktadır. Bu görüşmede gençlik kamplarının rekreasyonel açıdan değerlendirilmesi ile ilgili açık uçlu sorular yer almaktadır.

Görüşme sonuçlarından elde edilecek bilgiler tamamıyla bilimsel amaçlar için kullanılacaktır. Bu yüzden tüm sorulara eksiksiz cevap vermeniz özellikle beklenmektedir.

Katkılarınızdan dolayı şimdiden teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

**GENÇLİK KAMPLARININ, PROGRAM SORUMLULARI TARAFINDAN
REKREASYONEL AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ**

1. Gençlik kamplarını ve kamp programını rekreasyonel açıdan değerlendirebilir misiniz?
2. Gençlik kamplarında yapılan aktiviteleri, aktivitelerin özelliklerine göre rekreasyonel açıdan değerlendirip sınıflayabilir misiniz?
3. Kamp programında sizce başka ne tür aktiviteler olmalıdır öneride bulunabilir misiniz?
4. Kamp programı sonunda kampçıların elde ettikleri kazanımlar nelerdir ?
5. Kampçılar kamp programını nasıl karşılıyorlar ?(kampçıların kamp programı hakkında görüşleri nelerdir?)

EK-3 Ses Kayıt Cihazı İzin Belgesi

Batman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tez Araştırma Kapsamında geliştirilen Görüşmelerin Kullanımına Dair
Sözleşme

Aşağıdaki sözleşme Ömer POLAT ile arasında
..... tarihinde imzalanmıştır.

“Gençlik Kamplarının, Program Sorumluları Tarafından Rekreasyonel Açıdan
Değerlendirilmesi” konulu bilimsel çalışma kapsamında tarihinde
ÖMER POLAT ile yaptığımız görüşmenin, görüntü, ve ses kaydının, bant çözümünün
bilimsel çalışma amaçlı korunmasına, yayın, belgesel vb. projelerde değerlendirilmesine,
araştırmacı kullanımına açılmasına izin veriyorum.

İzin Sahibi

Araştırmacının Adı

EK- 4 Bilgi Formu

Bu formda kişisel bilgileriniz istenmektedir. Lütfen size uygun olarak doldurunuz. Katkılarınızdan dolayı teşekkür eder, çalışmalarınızda kolaylıklar dilerim.

Ömer POLAT

Tarih:

Saat:

1-Cinsiyetiniz:

2-Yaşınız:

3-Medeni Durumunuz:

4-Mezun Olduğunuz Son Eğitim Kurumu:

5-Mezun Olduğunuz Bölüm:

6-Kadrolu Olarak Çalıştığınız Mesleğiniz:

7-Gençlik Kamplarındaki Çalışma Süreniz:

8-Şuana Kadar Görev Yaptığınız Gençlik Kampları:

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Ömer POLAT

Doğum Yeri : KURTALAN

Doğum Tarihi : 02.07.1987

Medeni Hali : Bekar

Yabancı Dili : İngilizce

Eğitim Durumu (Kurum ve Yıl)

Lise : Fatih Lisesi 2006

Lisans : Mustafa Kemal Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği,
Hatay 2012

Yüksek Lisans : Batman Üniversitesi Rekreasyon Yönetimi Programı Merkez/
Batman 2019

Çalıştığı Kurum: Batman İl Milli Eğitim Müdürlüğü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni
2013-2019